

MŪSŲ GIRIOS

2016 / 04

Pasiruošęs ateičiai. VIKING iMow

IŠMANIOJI VEJOS PRIEŽIŪRA

Kartą užprogramuoti, pjauna veją visiškai automatiškai, išvengia kliūčių ir lengvai įveikia kalvotas vietas. Kai darbas baigtas arba reikia įkrauti akumuliatorių, jie savarankiškai nuvažiuoja į įkrovimo stotelę.

LENGVAI ĮVEIKIA KALVOTAS VIETOVES

Vejos pjovimo robotas, judėdamas aukštyn arba žemyn, savo greitį reguliuoja priklausomai nuo polinkio kampo jutiklio. Modelis MI 422 P gali įveikti netgi 40 % šlaitą.

MULČIUOJANTIS PEILIS

Tvirtas mulčiuojantis peilis su iš abiejų pusių nušlifuotais ašmenimis kiekvieną kartą sustojęs automatiškai keičia sukimosi kryptį, todėl dėvisi tolygiai ir labai ilgai išlieka aštrus.

MANEVRINGAS

Greiti, efektyvūs ir išmanūs vejos pjovimo robotai per trumpą laiką užtikrina idealų nupjautos vejos vaizdą.

VIKING iMow MI 422 P vejos pjovimo robotas greitas ir manevringas nedidelėse vejose.

Šis robotas skirtas nedideliame ar vidutinio dydžio sodui, esančiam ant šlaito ar su sudėtingai išdėstytu plotu. MI 4 serijos vejos pjovimo robotas iMow jums tikrai patiks. Plotą nuo 500 m² iki 1 000 m² jis nupjauna per kelias valandas. Kompaktiški modeliai MI 422 ir MI 422 P su 20 cm pjovimo pločiu yra itin tikslūs ir be jokio vargo pasieks bet kokius jūsų sodo kampus.

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2016 m. balandis Nr. 4 (816)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“

A. Juozapavičiaus g. 10a
09311 Vilnius

Tel./faks. 8 5 2752047

El. paštas info@musu-girios.lt
www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Marius Aleinikovas,

Marijonas Bernotavičius,

Raimondas Juzikis,

Antanas Kilčauskas,

Andrius Kuliešis,

Eglė Mankevičienė,

Rimantas Prūsaitis,

Edvardas Riepšas,

Albinas Tebėra,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel./faks. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10616;

el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10614;

el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė

Jūratė Kuusienė

tel. 8 5 2752047,

el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Dizainerė – maketuotoja

Jūratė Kemeklytė Bagdonienė

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2000 egz.

Kaina 3,10 €

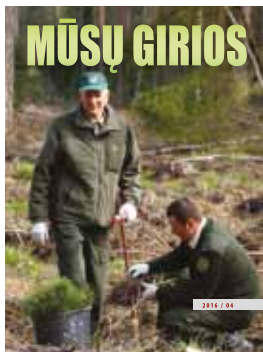
su nuolaida 2,05 €

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine
Editor-in-chief R. Vasiliauskas
A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turinys

Kronika	4
Aktualijos	6
E. BARTKEVIČIUS, A. DAUTARTĖ, A. GAVENASKAS. Nacionalinis konkursas „Mano pasaulis – darniai Lietuvai“ – pasaulinei Žemės dienai	6
N. KUPŠTAITIS. Miškų politika pagal EBPO: dorai dirbančiam miškininkui nerimauti nėra ko	9
B. SAKALAUSKAS. Lietuvos valstybinių miškų sistema nuosekliai reorganizuojama daugiau nei 15 metų	10
Miškininkystė	12
Nacionalinės miško sodinimo šventės akimirkos	12
Z. BITVINSKAITĖ. Miško selekcinės sėklininkystės aktualijos	16
J. DANUSEVIČIUS. Miško selekcija – ne vien atranka	18
V. TREPĖNAITIS. Miško selekcininkas	20
A. RUTKAUSKAS. Ilgiausiai institute dirbęs vyriausiojo inžinieriumi	20
Užsienyje	22
J. MOTIEJŪNAITĖ. Alyvmedžių giraitės	22
Urėdijose	26
V. VASILIAUSKAS. Miško sanitarinės apsaugos būklė ir tendencijos	26
G. ŠILINGIENĖ. Ekologiškų apsaugos priemonių bandymai miško medelynuose	28
G. JANIŠKIENĖ. Zarasų miškų urėdas: jaunas žmogus gali visko išmokyti	30
Profesijų veikla	34
I. RUGINIENĖ. Baimės: tikros ar pačių sukurtos?	34
Privatūs miškai	36
V. VIDUGIRIS. LMSA XIX-oje Generalinėje asamblėjoje	36
V. PETRAUSKAS. Miškas mane domino nuo mažens	38
Medžioklė	40
V. RIBIKAUSKAS. Šernų jaunikliai čia ne prie ko	40
Miškas ir visuomenė	42
K. VAIČIŪNAS. Kad kiekvienas pajustų didingą ąžuolų ošimą	42
Laisvą minutę	44
Datos	45
Išėję negrįžti	46

LINOS SINDARAITĖS nuotrauka

Kovo 31 d. – balandžio 2 d. ASU vykusioje žemės ūkio parodoje „Ką pasėsi... 2016“ LAMMC Miškų instituto mokslininkai ir doktorantai kartu su kolegomis iš kitų LAMMC filialų pristatė mokslinių tyrimų rezultatus. Šiai parodai Miškų instituto mokslininkai su Valstybinės miškų tarnybos specialistais parengė leidinį „**Sodiname mišką**“.

Balandžio 4–6 d. LAMMC Miškų instituto Miško augalų biotechnologijų laboratorijos mokslo darbuotojas dr. Jonas Žiauka dalyvavo baigiamojoje **Europos Sąjungos FP7 projekto „Trees4Future“ konferencijoje**, kuri vyko Briuselyje.

Balandžio 5 d. Aplinkos ministerija, Valstybinė miškų tarnyba, Muitinės departamentas ir Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba pasirašė **bendradarbiavimo sutartį vadinamajam Medienos reglamentui įgyvendinti**. Ši sutartis padės kovoti su neteisėta medienos ruošia.

Balandžio 5 d. į Tauragės miškų urėdijos Šilinės girininkijos miškus paleista **30 danielių patelių**, o į Eičių girininkijos – **10 šių gyvūnų**, kuriuos čia aklimatizuoti ėmėsi medžiotojų klubai „Juodežeris“ ir „Ąžuolas“. Paleistos patelės turi mikroschemas, bus kontroliuojamos.

Balandžio 7 d. Kuršių nerijos NP virš kalninių pušų masyvo ties Preila kilo imitacinio gaisro dūmai – **Kretingos miškų urėdija ir Klaipėdos apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba surengė miško gaisrų gesinimo pratybas**. Jose dalyvavo Nidos ir Juodkrantės girininkijų priešgaisrinės komandos, atvyko papildomos pajėgos iš Klaipėdos ir Kretingos miškų urėdijos. Miškininkai ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnai tobulino praktinius įgūdžius, derino bendrus veiksmus, atlikdami gaisro žvalgybą, ieškodami jo židinio, gesindami gaisrą miške.

Balandžio 7-8 d. Rietavo miškų urėdijoje vyko **FSC miškų tvarkymo kasmetinis auditas**.

Balandžio 12 d. Kaune, Valstybinės miškų tarnybos posėdžių salėje vyko **Nepriklausomų medienos matuotojų atestavimo komisijos posėdis**.

Balandžio 13 d. vykusiame LR Vyriausybės posėdyje **nepritarta parlamentarų siūlytai LR Miškų įstatymo pataisai, kuria siekiama panaikinti Generalinę miškų urėdiją ir jos funkcijas perduoti Aplinkos ministeri-**

jos Miškų departamentui ir Valstybinei miškų tarnybai.

Balandžio 14 d. Generalinės miškų urėdijos atstovai ir Nemenčinės, Švenčionių miškų urėdijų urėdai lankėsi AB „**Lietuvos geležinkeliai**“. Šios bendrovės Rinkos tyrimų ir plėtros skyriaus viršininkas Rimas Kudzmanas pristatė svečiams krovinių vežimo praėjusiais metais rezultatus rinkose. TOP stotys pagal medienos pakrovą šalyje yra Pavenčiai, Paneriai, Švenčionėliai, Subačius ir Pabradė. Bendrovė turi 1571 pusvagonį ir 153 platformas medienai vežti. Tarp miškų urėdijų pagal medienos vežimo apimtis vietiniais maršrutais pirmauja Nemenčinės miškų urėdija. Susitikime aptarti medienos vežimo geležinkeliais būdai ir tarifai bei tolesnės tvaraus bendradarbiavimo gairės.

AB „Lietuvos geležinkeliai“ generalinis direktorius Stasys Dailidka įteikė **Generalinei miškų urėdijai padėką** už ilgametį bendradarbiavimą ir svarų indėlį plėtojant krovinių pervežimus geležinkelių transportu.

Balandžio 14 d. Kuršių nerijos nacionaliniame parke, Juodkrantėje įrengtoje kormoranų kolonijos apžvalgos aikštelėje visuomenė galėjo susipažinti, kaip **sengirėje įsikūrusi gausiausia Lietuvoje didžiųjų kormoranų kolonija tapo rimtu iššūkiu gamtosaugai ir žmonėms**. Jų gausa reguliuojama, jeigu kolonijoje peri daugiau kaip šimtas porų šių paukščių. Kuršių nerijoje naudojamos petardos šiuos paukščius baidyti perėjimo metu.

Balandžio 15 d. Vilniuje, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos Nacionaliniame lankytojų centre surengta **kasmetinė LMSA Generalinė asamblėja** (plačiau – 36 p.).

Balandžio 15-17 d. Lietuvos parodų ir kongresų centre LITEXPO vyko tarptautinė paroda „**HUNTING HORN SHOW 2016**“, skirta **medžioklei, žūklei ir aktyviam laisvalaikiui**. Kaišiadorių, Kauno, Marijampolės ir Trakų miškų urėdijų bendrame 36 m² stende lankytojai galėjo susipažinti, kaip organizuojama medžioklės profesionalios medžioklės platuose.

Balandžio 15 d. VMT Miškų kontrolės skyriaus Šiaulių teritorinio poskyrio specialistai **Kelmės, Šiaulių, Telšių ir Mažeikių rajonuose vykdė reidus**, siekiant užkardyti miško kirtimo ir medienos gabenimo taisyklių pažeidimus bei aplinkosauginius pažeidimus, susijusius su pavasarinės žolės deginimu.

Balandžio 16 d. ir kitomis dienomis visose 42 miškų urėdijose vyko **Nacionalinė miškasodžio šventė**. Teigiama, kad šiose talkose pasodinta apie 0,5 mln. medelių 100 ha plote (plačiau – 12 p.).

Balandžio 19-21 d. Lietuvos biomasės energetikos asociacija LITBIOMA ir Švedijos biomasės energetikos asociacija SVEBIO surengė Vilniuje (viešbutyje „Radisson Blu“) tarptautinę biomasės energetikos konferenciją „**Nordic Baltic Bioenergy 2016**“. Balandžio 21 d. skirta pasidalinti gerosios praktikos pavyzdžiais Lietuvoje: dalyviai lankėsi šalies biomasės energetikos šilumos tiekimo ir pramonės sektoriaus įmonėse, įgyvendinusiose pažangiausius sprendimus. Taip pat surengta išvyka į LAMMC Miškų institutą, kur pristatytas Lietuvos ir Latvijos selekcijos geriausių hibridinių drebulių klonų bei užsienyje plačiai naudojamų hibridinių tuopų veislių ir eksperimentinių klonų augimas eksperimentiniuose plantaciniuose želdiniuose, įveistuose 2009 m. ir 2012 m. Dubravos EMM urėdijos Vaisvydavos girininkijoje.

Balandžio 20 d. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos Nacionaliniame lankytojų centre Vilniuje **surengta šalies nacionalinių parkų 25-mečiui skirta konferencija**. 1991 m. balandžio 23 d. buvo įsteigti Dzūkijos, Kuršių nerijos, Žemaitijos nacionaliniai parkai ir Trakų istorinis nacionalinis parkas. Kitomis dienomis surengti renginiai šiuose parkuose.

Balandžio 21 d. aplinkosaugininkų savaitraštis „**Žaliasis pasaulis**“ jau išleido **1001-ąjį numerį**. Tūkstantojo numerio proga ministras Kęstutis Trečiokas pareiškė padėką vyriausiajam redaktoriui Augustui Uktverui ir aplinkosaugininkų bendruomenės vardu palinkėjo „išlaikyti ir toliau puoselėti skvarbų žvilgsnį, aštrią plunksną ir gamtai jautrią širdį“. Nuo 1990 m. leisto laikraščio „SOS“ pagrindu 1993 m. buvo įsteigtas „Žaliasis pasaulis“, kurį dabar leidžia viešoji įstaiga „Ekologinio švietimo centras“.

Balandžio 22 d. Jungtinių Tautų Generalinėje asamblėjoje Niujorke mūsų šalies prezidentė **Dalia Grybauskaitė pasirašė Lietuvos vardu pernai Paryžiuje patvirtintą teisiškai privalomą visuotinį klimato kaitos susitarimą**. Jis apima 195 valstybių įsipareigojimus mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kieki.

Balandžio 22 d. Ukmergės rajono savivaldybėje vyko Valstybinės miškų tarnybos parengto **Ukmergės rajono savivaldybės valstybinės reikšmės miškų plotų schemos pakeitimo projekto viešas svarstymas.**

Balandžio 23 d. visoje šalyje surengta kasmetinė pilietinė aplinkos švarinimo akcija „**Darom 2016.**“ Šalčininkų rajone šioje akcijoje dalyvavo aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas su ministerijos darbuotojais.

Balandžio 26 d. Lietuvos mokslų akademijos visuotiniame ataskaitiniame susirinkime patvirtinti Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje išrinkti kandidatai į LMA tikruosius narius iš LAMMC, tarp jų – **Miškų instituto Miško genetikos ir selekcijos skyriaus vyriausiasis mokslo darbuotojas prof. dr. Alfąs Pliūra.**

Balandžio 27 d. ASU įvyko **LMS prezidento prof. dr. Edmundo Bartkevičiaus ir generalinio miškų urėdo dr. Rimanto Prūsaičio susitikimas su Uralo valstybinio miškų inžinerijos universiteto prorektoriaus mokslo veiklai, Rusijos Federacijos miškų ekspertu, prof. Sergejumi Zalesovu iš Jekaterinburgo ir Rusijos Federacijos prekybos atstovo pavaduotoju Igoriu Lysovu.** Aptarti abiejų šalių miškų valdymo, priežiūros, prekybos ir specialistų rengimo klausimai.

ASU susitikime (iš kairės) – E. Bartkevičius, I. Lysovas, S. Zalesovas, R. Prūsaitis

Balandžio 28 d. aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas ir LMSA valdybos pirmininkas dr. Algis Gaižutis **pasirašė bendradarbiavimo sutartį.** Ja numatoma kartu spręsti aktualius veiklos privačiuose miškuose reguliavimo ir privačių miškų savininkų švietimo klausimus; rengti konferencijas, konkursus, paro-

das ir kitus renginius miškų ūkio tematika; atstovauti Lietuvai ES institucijose, tarptautinėse miškų ūkio srities organizacijose ar renginiuose.

➤ Vienuolika miškų urėdijų (Alytaus, Kėdainių, Kupiškio, Marijampolės, Mažeikių, Švenčionėlių, Tytuvėnų, Biržų, Šiaulių, Druskininkų, Ukmergės) teigia, kad dėl miškavežių automobilių eismo apribojimų medienos realizacija sumažėjo ar buvo apsunkinta. Pavyzdžiui, Mažeikių miškų urėdija Papilės ir Kairiškių girininkijose negalėjo realizuoti beveik 900 m³ medienos, Biržų miškų urėdijoje medienos realizacija sumažėjo beveik trečdaliu, Šiaulių miškų urėdijoje beveik nevyko malkų ir biokuro prekyba, Ukmergės miškų urėdijoje ribojimai taip pat stipriai suvaržė medienos realizaciją. Daugumoje savivaldybių miškavežių automobilių eismas nustotas riboti po balandžio 15 d.

➤ Pernai miškų urėdijos iš 1 ha plynų kirtimų gavo nuo 206 ktm (Pakruojo miškų urėdijoje) iki 305 ktm (Veisiejų, Prienų miškų urėdijose) likvidinės medienos. Vidutiniškai visose plyno kirtimo biržėse iškirsta 251 ktm medienos arba 7 ktm daugiau, palyginus su 2009-2013 m. vidurkiu. Plyni kirtimai atlikti 8893 ha plote, iškirsta 2280,3 tūkst. ktm medienos.

Visų plyno kirtimo biržių likvidinės medienos tūrio vidutinė išeiga yra 75,3 proc. (2014 m. buvo 72,9 proc.). Trečdalyje miškų urėdijų likvidinės medienos išeiga 2015 m., lyginant su 2009-2013 m., ženkliai padidėjo. Joniškio, Jurbarko, Kupiškio, Raseinių, Švenčionėlių ir Tauragės miškų urėdijose – daugiau nei 10 ktm/ha, Kazlų Rūdos, Rietavo, Šilutės, Vilniaus miškų urėdijose – daugiau nei 20 ktm/ha, Alytaus, Prienų, Valkininkų, Veisiejų miškų urėdijose – daugiau nei 30 ktm/ha. Bet Mažeikių, Pakruojo, Panevėžio, Šiaulių ir Utenos

miškų urėdijose ji nesiekė 70 proc., o Alytaus, Kauno, Kėdainių, Trakų, Valkininkų, Varėnos ir Vilniaus miškų urėdijose viršijo 80 proc. Likvidinės medienos tūrio išeiga 14 miškų urėdijose pasiekta per 75 proc. Kirtavietėse palikta vidutiniškai 15,4 ktm/ha biologinės įvairovės medžių.

Miškų urėdijose, kuriose miškotvarka atlikta prieš 6 ar daugiau metų ir nėra atlikta brandžių medynų inventorizacija, likvidinės medienos tūrio procentas yra žemesnis.

Pernai iškirstas perbrendusių medynų plotas, lyginant su 2010 m., padidėjo 1,63 karto. Generalinės miškų urėdijos mobilioji miško kontrolės grupė kartu su Valstybinės miškų tarnybos miškų kontrolės pareigūnais atliko papildomus valstybinių miškų naudojimo patikrinimus, vertino biržių atrėžimo kokybę, nustatyto nenukirsto miško tūrio tikslumą, miškų urėdijose pagamintos medienos kiekį ir medienos apskaitą. Praėjusiais metais buvo sugriežtintos ir medienos kirtimų valstybiniuose miškuose priežiūros taisyklės.

➤ Generalinė miškų urėdijos Miško resursų ir prekybos mediena skyriaus specialistai šį pavasarį dalyvavo brandžių medynų inventorizacijos trečiajame etape ir kartu su Valstybinės miškų tarnybos specialistais tikrino ar rangovai teisingai nustatė taksacinius rodiklius išskirtuose bareliuose (jų spindulys – 12,62 m). Bareliai išskiriami patvirtinus naują miškotvarkos projektą ir pagal juose esančių brandžių medynų taksacinius rodiklius nustatoma miškų urėdijos brandžių medynų vertė. Valstybinė miškų tarnyba samdo rangovus, kurie nustato miškų urėdijoje išskirtų barelių taksacinius rodiklius (medžio aukštis ir skersmuo). Vėliau 5 proc. šių barelių patikrina Valstybinės miškų tarnybos specialistai.

➤ Medžioklės LR teritorijoje taisyklės ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus sprendimas draudžia visoje šalies teritorijoje šerti šernus, pilti pašarus ant žemės. Pirmąjį šių metų ketvirtį Aplinkos ministerijos RAAD-ų pareigūnai su Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos specialistais patikrinę 120 medžioklės plotų vienetų ir jų naudotojų (medžioklės būrelių arba klubų) bei daugiau kaip 700 žvėrių šėrimo ir viliojimo vietų, nustatė 67 pažeidimus. Už Administracinių teisės pažeidimų kodekso 85 str. 1 d. pažeidimus kaltiems asmenims gresia baudos iki 86 eurų, o prasižengus antrą kartą tektų mokėti iki 289 eurų. Siekiant, kad medžiotojai tvarkingai įsirengtų šėryklas ir jas prižiūrėtų, medžioklės plotai bus tikrinami ir ateityje.

Nacionalinis konkursas „Mano pasaulis – darniai Lietuvai“ – pasaulinei Žemės dienai

Prof. dr. EDMUNDAS BARTKEVIČIUS,

doc. dr. ANŽELIKA DAUTARTĖ,

doc. dr. ALGIRDAS GAVENASKAS

ASU Miškų ir ekologijos fakultetas, Aplinkos ir ekologijos institutas

Aleksandro Stulginskio universitetas, bendradarbiaudamas su Aplinkos, Švietimo ir mokslo, Žemės ūkio ministerijomis, Kauno r. savivaldybės administracija, Kauno Švietimo ir ugdymo skyriumi, Lietuvos miškininkų sąjunga, Kauno pedagogų kvalifikacijos centru, organizuoja nacionalinį konkursą „Mano pasaulis – darniai Lietuvai“. Konkurso idėja, prieš dešimtmetį gimusi ir puoselėta ASU, nuo 2011 m. sėkmingai įgyvendinama glaudžiai bendradarbiaujant su Lietuvos bendrojo ir profesinio lavinimo mokyklomis. Apibendrinant konkurso patirtį, išleistas leidinys „Meilė Žemei ir Žmogui“.

2015-2016 m. nacionalinio konkurso „Mano pasaulis – darniai Lietuvai“ globėjas – Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius.

Konkursas atliepia ne tik Lietuvos ir Europos strateginius dokumentus (LR švietimo įstatymą, Ne-tradicinio ugdymo koncepciją, atnaujintą ES tvaraus vystymosi strategiją, Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją, Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“), bet ir šiandienos aplinkosaugos mokslo aktualijas, prisidėdamas prie mokinių aplinkosaugos įgūdžių ugdymo, brandinant jaunąją kartą kaip atsakingą visuomenę. Konkursas prisideda prie ugdymo turinio įgyvendinimo, papildymo: kiekvienas mokinys bręsta kaip asmenybė, puoselėjanti mūsų šalies tautinį paveldą ir prisidedanti prie unikalių ir turtingos Lietuvos etnokultūrinių panoramos kūrimo. Konkurso

dalyviai įgyja kompetencijų, būtinų tolesniam mokymuisi ir prasmingam, aktyviam gyvenimui šiuolaikinėje informaciniame visuomenėje.

Konkurso organizatoriai formuoja savitą, modernų mokinių ir pedagogų požiūrį į ekologiją, aplinkosaugą, pabrėždami kaip moralinę normą, nenutoldami nuo ugdymo turinio, ugdymo organizavimo ypatumų, mokytojams keliamų reikalavimų. Realizuodami savo gebėjimus, išreiškdami savo lūkesčius, mokiniai ne tik įsmeina save, bet ir kuria vertę savo miestui, valstybei. Mokinių komandos, besiruošdamos ir dalyvaudamos konkurse, turi galimybę kartu su bendraminčiais pasidalinti patirtimi, išreikšti save, susipažinti su kitų mokyklų atstovais, įgyvendinti daugybę puikių pilietinių iniciatyvų. Kaskart konkurso dalyviai džiaugiasi da-

lyvavę konkurse, nuoširdžiai dėkoja organizatoriams už įgytą patirtį ir žinias, galimybę pabūti kartu su bendraminčiais. Tikslingai bendradarbiaudami Kauno pedagogų kvalifikacijos centras ir ASU ugdo tausojantį, kūrybingą, atvirą, sąmoningą ir atsakingą už savo veiksmus, aktyviai besirūpinantį ne tik savimi, bet ir savo bei šalies saugia ir švaria aplinka Lietuvos pilietį.

Konkurso tikslas – skleisti darnaus vystymosi vertybes, plėtojant žinias apie darnios plėtros koncepciją, lietuvių tautinį, kultūrinį paveldą ir stiprinant moksleivių, universitetinės bendruomenės ryšius ir bendradarbiavimą, ugdyti vaikų ir jaunimo etnokultūrinį ir ekologinį sąmoningumą, prisiimti atsakomybę už savo veiksmus, formuoti atsakingą, pilietišką ir rūpestingą jaunimo požiūrį į aplinką,

Nacionalinio konkurso finalo vertinimo komisija (iš kairės): prof. dr. V. Marozas, R. Bortkevičienė, prof. dr. A. Maziliauskas, R. Paliukas, prof. dr. E. Bartkevičius

VLADISLOVO DEKŠNIO nuotrauka

Iškilmingas Šventojo Tėvo Pranciškaus Palaiminimo perdavimas

Renginio svečiai (iš kairės): kun. M. Šlaustas, arkiv. P. L. Quintana, premjeras A. Butkevičius, ASU rektorius prof. dr. A. Maziliauskas

gimtosios šalies plėtrą. Esame tikri, kad aktyvus ekologinio švietimo populiarinimas skatinant jo aktualumą šiandienos visuomenėje yra atviros pasauliui ir savo tautinį tapatumą puoselėjančios, kuriančios ir einančios į priekį Lietuvos ženklas.

Konkursas vykdomas trimis etapais: atranka, pusfinalis ir finalas. Siekiant glaudesnio bendradarbiavimo su mokyklomis, organizuojami seminarai mokytojams pasirengti konkursui. Jame dalyvauja bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokyklų bendruomenės. Konkurso komandą sudaro penki 9-12 (15-19 m. amžiaus) klasių mokiniai. Konkurse dalyvavo 34 bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokyklų komandos. Atrankų dalyvius svetingai priėmė Rietavo L. Ivinskio, Kauno S. Dariaus ir S. Girėno, Kauno Juozo Grušo meno, Kauno šv. Pranciškaus gim-

nazių ir Kauno J. ir P. Vileišių mokykloje – daugiafunkcio centro bendruomenės. Konkurso pusfinaliai, kuriuose dalyvavo 15 komandų, vyko ASU.

Konkurso finalai vyksta išskirtinėse erdvėse: 2014 m. – Raudondvario pilies dvare, 2015 m. minint A. Stulginskio 130-ias gimimo metines – istorinėje LR Prezidentūroje Kaune, o šiais metais – LDK Valdovų rūmuose. Finale dalyvavo Anykščių r. Troškūnų K. Inčiūros, Kaišiadorių A. Brazausko, Kauno Juozo Grušo meno, Kauno Rokų, Kauno „Varpo“, Raseinių r. Nemakščių M. Mažvydo ir Rietavo L. Ivinskio gimnazijų komandos.

2015-ieji buvo ypatingi metai visiems, besirūpinantiems Žeme šiandien ir rytoj. Paryžiaus klimato kaitos konferencijoje pasaulio lyderiai susitarė, kad Žemės temperatūra ir teršalų kiekiai privalo būti

sumažinti. Rūpestis savo planeta tampa visų mūsų savastimi. „Kokį pasaulį norime palikti ateisiantiems po mūsų, dabar augantiems vaikams?“ – tokį svarbiausią klausimą savo naujoje enciklikoje *Laudato si'* apie rūpinimąsi mūsų bendrais namais kelia ir popiežius Pranciškus.

Organizatoriai kreipėsi į popiežių Pranciškų per Apaštališkojo Sosto nuncių, prašydami apaštalinio palaiminimo konkurso organizatoriams, moksleiviams, jų šeimoms ir visai Lietuvai. Šia proga renginį pagerbė ir su ypatinga misija atvyko Lietuvoje reziduojančių užsienio valstybių diplomatinio korpuso dekanas, Apaštališkojo Sosto nuncijus arkivyskupas Pedro Lopez Quintana. Arkivyskupas palinkėjo, kad atsiliėpdami į ekologinę pasaulio ir žmogaus problematiką, skleistume Kūrėjo ir kūrinijos darnos vertybes ir perdavė Jo Šventenybės popiežiaus Pranciškaus Apaštalinį Palaiminimą ASU rektoriui, dėstytojų kolegijai ir studentams šio konkurso proga.

Konkurso finalas prasidėjo komandų prisistatymu, vėliau komandos susirungė atsakinėdamos į klausimus. Geriausiai sekėsi Kauno Rokų gimnazijos merginų komandai, antrąją vietą po atkaklios kovos laimėjo Kauno „Varpo“ gimnazijos komanda, trečioji vieta teko Kauno Juozo Grušo meno gimnazijos komandai.

Konkurso globėjas Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, atvykęs į nugalėtojų apdovanojimo ceremoniją ir sveikindamas visus, džiaugėsi, kad tokie renginiai padeda įgyvendinti aukščiausio lygio forumuose nubrėžtus tikslus, ugdyti etnokultūrinį, pilietinį ir ekologinį sąmoningumą, formuoti atsakingą požiūrį į aplinką ir šalies ateitį. „Labai džiau-

LMS prezidentas prof. dr. E. Bartkevičius įteikia LMS saldujį prizą

Konkurso nugalėtojos – Kauno Rokų gimnazijos moksleivės

Antrosios vietos laimėtojai – Kauno „Varpo“ gimnazijos moksleiviai

Trečiosios vietos laimėtojai – Kauno J. Grušo meno gimnazijos moksleiviai

giuosi, kad buvote tokie kūrybingi. Jūs visi esate šio konkurso nugalėtojai. Jūs įgijote daugiau žinių ir prisidėjote prie darnios visuomenės vertybių stiprinimo“, – pažymėjo jis.

Premjeras konkurso nugalėtojus apdovanojo atminimo dovanomis ir padėkomis, ASU rektorius – atminimo dovanomis ir diplomais. Prizų nugalėtojams perdavė Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijos, Kauno rajono meras. Kon-

kurso organizatoriai globėjui įteikė inkilą, kaip Žemės – mūsų namų simbolį.

Renginio organizatoriai yra dėkingi rėmėjams: Gitanai Markovičienei, Vidui Pociui, ASU kapelionui mgr. Rimantui Baltrušaičiui, UAB „MedTransa“ direktoriui Dariui Petraičiui, LDK Valdovų rūmų direktoriui dr. Vydui Dolinskui, LMS prezidentui prof. dr. Edmundui Bartkevičiui ir informaciniam partneriui „Ūkininko patarėjas“.

Pirmiausia, nei rekomendacijose, nei mano minėtame priemonių plane nesiruošiama miškų urėdijų pertvarkyti į kokias tai akcines bendroves ar panašiai. Visi vieningai pripažįsta miškų urėdijų vykdomas valstybės deleguotas funkcijas ir todėl niekas neginčija šiandieninio jų kaip valstybės įmonių statuso. Taigi, miškininkų bendruomenė turėtų aiškiai žinoti, kad šiuo aspektu nėra jokių realios grėsmės miškų ūkio veiklą vykdančių miškų urėdijų esminėms funkcijoms – kaip vykdė kompleksinę miškų ūkio veiklą, taip ir vykdys. Ką tai reiškia? Ogi tai, kad visų dirbančių konkretų darbą miške ir kontoroje kaip reikėjo, taip ir reikės. Bet kuris gerai dirbantis ir logiškai mąstantis miškininkas turėtų suprasti, kad jis bus reikalingas, nepriklausomai nuo miškuose veikiančių valstybės įmonių skaičiaus. Nekalbu apie girininkus – jie yra ir bus valstybinių miškų ūkio pamatinė grandis. Sakyčiau dar daugiau, būtent šiai grandžiai miškų politikoje turėtų būti skiriamas didesnis dėmesys, nei tas, kurį matome šiandien, kai girininkija net nepaminiama Miškų įstatyme, o tiesiogiai miške dirbantis miškininkas spraudžiamas į vis siauresnius norminio reguliavimo rėmus ir apkraunamas neretai beprasmio popierizmo gausa.

Sugrįžkime prie EBPO rekomendacijų ir priemonių joms įgyvendinti. Tiesiogiai miškų urėdijoms yra skirtos dvi priemonės. Pirmoji numato, kad iki 2017 m. I ketvirčio turės būti parengtas ir Vyriausybei pateiktas Miškų įstatymo pakeitimo projektas, kuriame būtų numatyta konsoliduoti valstybės įmones miškų urėdijas. Antroji priemonė kalba apie miškų urėdijų veiklos ir valdymo optimizavimą, LR Seimui priėmus tuos Miškų įstatymo pakeitimus. Taigi, kalbama iš esmės apie miškų urėdijų veiklos konsolidavimą arba optimizavimą. Žinoma, galima ginčytis dėl tų žodžių reikšmės, įvairiai interpretuoti konsolidavimo esmę ir gilumą, tačiau galutinis (įgyvendinimo etape) abiejų šių priemonių numatytasis tikslas yra optimizuoti miškų urėdijų veiklą ir valdymą. Sakyčiau, puikus siekis ir kas gi galėtų būti prieš optimizavimą? Nebent tas, kas įpratęs egzistuoti kitų sąskaita ir jaučia, kad optimizavus veiklą pačiam gali nelikti šiltos vietos. Bet tokių miškininkų bendruomenėje nėra, o jei ir yra, tai tik vienas kitas. Taigi, miškų urėdijų veiklos optimizavimas pats savaime taip pat nekelia grėsmės nei

Miškų politika pagal EBPO: dorai dirbančiam miškininkui nerimauti nėra ko

NERIJUS KUPSTAITIS

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškų ūkio plėtros skyriaus vedėjas

Pastaruoju metu įvairioje žiniasklaidoje nemažai spekuliuojama Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijų dėl valstybės valdomų įmonių (įskaitant ir miškų urėdijas) tema, pateikiant įvairiausias tiek pačių rekomendacijų, tiek ir galimų veiksmų joms įgyvendinti interpretacijas ir spėliones, kurios kai kada stipriai prasilenkia su realybe. LR Vyriausybei 2016 m. balandžio 4 d. pasitarime (protokolo Nr. 19) pritarus konkrečiam priemonių planui dėl šių rekomendacijų įgyvendinimo, galima pasiskaityti, kas parašyta juodu ant balto. Pasiskaičius ne toks baisus atrodo tas baubas, kokių miškininkų bendruomenę vis bando gąsdinti tie veikėjai, kurie nuolat „gelbėja žinybą“ nuo kažkokių priešų.

sąžiningai dirbantiems miškininkams, nei tuo labiau jų tvarkomiems miškams.

Kalbant apie miškų urėdijų valdymo optimizavimą, reikia turėti galvoje visą valstybinių miškų ūkinio valdymo sistemą, kuri institucine prasme dabar susideda iš Generalinės miškų urėdijos ir 42 valstybės įmonių miškų urėdijų. Šiuo aspektu Generalinės miškų urėdijos funkcijos ir veikla taip pat tampa sudėtine optimizavimo dalimi ir todėl atskiro žodžio verti šiuo metu LR Seime svarstomi pasiūlymai visiškai panaikinti šią instituciją. Labai norint, galima būtų optimizavimu pavadinti vienos institucijos panaikinimą ir jos funkcijų išdalinimą kitoms dviem (Valstybinei miškų tarnybai ir Aplinkos ministerijai). Gal ir koks vienas kitas valstybės tarnautojų etatas susitaupytų. Bet žiūrint plačiau, tai tik kėdžių perstumdymas ir laikinas tvarkos sujaukimas, net nebandant peržiūrėti pačių Generalinės miškų urėdijos atliekamų funkcijų reikalingumo ir nevertinant šios institucijos susikurtos miškų urėdijų priežiūros tvarkos efektyvumo. O būtent tą ir būtų prasminga atlikti, norint optimizuoti valdymą. Ką gi, netolima ateitis parodys, kaip LR Seimas supranta valstybinių miškų valdymą ir jo tobulinimą.

Bent jau Vyriausybės pozicija šiuo klausimu aiški – 2016 m. balandžio 13 d.

Vyriausybės nutarimu Nr. 371 nepritarant tai Miškų įstatymo pataisai, kuria norima Generalinę miškų urėdiją panaikinti. Ir tas nepritarimas pakankamai rimtai argumentuotas. Tačiau ne mažiau svarbi ir kita šio nutarimo dalis, kurioje Vyriausybė pripažįsta, kad valstybinių miškų ūkinio valdymo sistema yra tobulintina ir kad tam tobulinimui turi pasitarnauti jau minėtas EBPO rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planas.

Dar EBPO rekomendacijų įgyvendinimo priemonių plane numatyti veiksmai, kurie leis užtikrinti platesnį nepriklausomų specialistų dalyvavimą valstybės

valdomų įmonių (įskaitant ir valstybės įmones miškų urėdijas) valdyme. Kalba eina apie normalios sudėties valdybas (ne butaforines, kokios jau buvo miškų urėdijose) ar jas atitinkančius panašius valdymo organus, kurie sumažintų tiek vienasmenių įmonių vadovų, tiek ir tų įmonių steigėjų galias, o tuo pačiu leistų pasiekti skaidresnius ir objektyvesnius sprendimus svarbiausiais įmonių veiklos klausimais. Tokia žinia greičiausiai nedžiugina diktatorišką tvirtos rankos valdymą garbinančių asmenų, bet tokių miškininkų bendruomenėje neturėtų būti daug. O kitiems miškininkams skaidresni ir objektyvesni įmonės valdymo sprendimai gali atnešti realios naudos, kurios išraiška eurai galutiniame rezultate atsispindėtų ne vien vadovų, bet ir visų įmonės darbuotojų atlyginime.

Apibendrinamas norėčiau pasakyčiau, kad sąžiningai savo darbą atliekančiam miškininkui, nesvarbu kokios jo pareigos miškų urėdijoje, nerimauti dėl valstybinių miškų ūkio valdymo optimizavimo pagal EBPO rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planą tikrai nėra ko. Gal net priešingai, nerimauti reikėtų dėl nieko nedarymo scenarijaus, nes patirtis rodo, jog būtent tokio scenarijaus atveju labiausiai nukenčia paprasti specialistai ir tiesiogiai miške dirbantys žmonės.

Patikslinimas

Žurnalo 3 nr. išspausdinus apžvalgą „Dėl ko sunerimo miškininkai?“ išaiškėjo, kad skyrelyje „Kaip efektyvinti valstybinį miškų ūkio valdymą?“ klaidingai buvo interpretuoti EBPO rekomendacijų dėl valstybės valdomų įmonių įgyvendinimo priemonių plano projekto kai kurie teiginiai. Valstybės įmonės miškų urėdijas šiame projekte siūloma ne pertvarkyti į ribotos atsakomybės bendroves, o tik konsoliduoti (optimizuoti) jų veiklą ir valdymą, kad „būtų pasiektas veiksmingas išteklių paskirstymas ir įgyvendinti aukšti valdymo ir skaidrumo standartai“.

Atsiprašome šį projektą kovo 24 d. miškininkų bendruomenei pristačiusio pranešėjo V. Vaičiūno ir žurnalo skaitytojų už parengtoje apžvalgoje įsibrovusius netikslumus.

Autorius

Lietuvos valstybinių miškų sistema nuosekliai reorganizuojama daugiau nei 15 metų

BENJAMINAS SAKALAUSKAS
Rokiškio miškų urėdijos miškų urėdas

Noriu išreikšti kitą nuomonę apie miškų urėdijų naikinimo tikslus, jų veiklos nepagrįstą kritiką bei informaciją iš miškų urėdijų veiklos efektyvumo įvertinimo alternatyvų tyrimų apžvalgos, parengtos panaudojus Aleksandro Stulginskio universiteto, LAMMC filialo Miškų instituto ir prof. akademiko A. Buračo vadovaujamos grupės mokslo ir tiriamųjų darbų medžiagą.

Dėl Švedijos ir Latvijos, kaip nurodoma, pavyzdinio modelio ir patirčių

Lietuvos institucijos, kurios Švedijos miškininkystės patirtį nuolat nurodo kaip sėkmingą pavyzdį, turėtų kritiškai įvertinti šios valstybės situaciją miškų ekosistemos srityje.

Švedijos gamtos išsaugojimo draugija 2011 m. paskelbė pranešimą apie esmines Švedijos miškų tvarkymo modelio ydas.

Jame teigiama: „... biologškai vertingi miškai plynai kertami nerimą keliančiais tempais, dideli natūralių miškų plotai nuolat ardomi... Plynasis kirtimo būdas, vyraujantis Švedijoje, yra pagrindinė miškų biologinės įvairovės krizės priežastis. Europos valstybės turi sužinoti tiesą apie netinkamus Švedijos miškų tvarkymo metodus... Esame labai susirūpinę dėl miškų ekosistemos, ir mums gėda, kad Švedija, tokia turtinga šalis, neapsaugo biologinės įvairovės, nukrypsta nuo nacionalinių ir tarptautinių aplinkos išsaugojimo tikslų ir įsipareigojimų.“ Taigi, Lietuvos valstybės institucijos, kurios Švedijos miškininkystės patirtį nuolat nurodo kaip sėkmingą pavyzdį, turėtų kritiškai įvertinti šios valstybės situaciją miškų ekosistemos srityje.

Pavyzdžiui rodomas ir Latvijos miškų valdymas, nors prieš kelerius metus dėl netinkamo miškų tvarkymo šios šalies valstybiniai miškininkai neteko FSC sertifikato. Tai labai retas precedentas. Aktyviai propaguojamas Estijos modelis, bet nepasakoma, kad nei Estijoje, nei Latvijoje girininkijų nebėra, jos senokai panaikintos.

Dėl miškų urėdijų naikinimo: tikslai, vertinimai ir prognozės

1. Efektyvus Lietuvos valstybinių miškų išteklių panaudojimas per 15 metų pagal labai aiškius kriterijus įvertintas Jėilio universiteto (JAV) 2012 m. ataskaitoje, kurioje **Lietuva pripažinta geriausiai miškus tvarkančia šalimi iš 132 valstybių**. Vėlesnės miškų vertinimo kombinacijos turėjo jau kitų tikslų.

Pagal mūsų šalies mokslininkų parengtą apžvalgą „Miškų urėdijų veiklos efektyvumo įvertinimo alternatyvų tyrimai“ (2012 m.), panaudojus ASU, LAMMC Miškų instituto ir prof. akademiko A. Buračo vadovaujamos grupės miškų urėdijų veiklos efektyvumo mokslo tiriamųjų darbų medžiagą, **kapitalo grąža iš miškų urėdijų valdomų valstybinių miškų vertinama kaip viena didžiausių Europoje. Mokesčiai, sumokami į valstybės biudžetą iš valstybinių miškų,**

yra didžiausi Europos Sąjungoje: nuo 1995 m. iki 2011 m. mokesčiai padidėjo net 16 kartų ir sudaro daugiau nei 40 proc. nuo visų miškų urėdijų pajamų.

Nuosavo kapitalo grąža valstybinėse miško įmonėse 2010 m. ir 2011 m., proc.

Valstybės	Nuosavo kapitalo grąža (be miško vertės) 2010 m.	Nuosavo kapitalo grąža (su metine iškirsto miško verte ir specialiais mokesčiais) 2011 m.
Lietuva	16,1	13,8
Latvija	11,6	*
Estija	8,7	*
Lenkija	10,4	*
Švedija (Sveaskog)*	11	*
Suomija*	13,9	*
Žemutinė Saksonija	10,5	*

* - pateikiama visoms veiklos rūšims.

Leidinyje „Miškų urėdijų veiklos efektyvumo įvertinimo alternatyvų tyrimai apžvalga“ (2012 m.)

2. Lenkijoje, kuri daug metų yra Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) narė, o šios organizacijos ekspertų rekomendacijomis miškų urėdijų naikinimo šalininkai motyvuoja, miškų sektoriaus valdymas analogiškas kaip Lietuvoje. Bet Lenkijos politikai nedarė kliūčių normaliai miškininkų veiklai ir neklaidino ekspertų. **Lietuvos valstybinių miškų sistema nuosekliai reorganizuojama daugiau nei 15 metų.** Kaip reikalauja EBPO ekspertai, konsoliduotas valstybinių miškų valdymas yra Generalinėje miškų urėdijoje (GMU), kaip ir Lenkijoje. Jei Miškų departamentas įžvelgia tikslų daugiau konsoliduoti valdymą per GMU, turi galią teikti pasiūlymus teisės aktų tobulinimui. Kiek GMU turi tikslų ir noro konsoliduoti valdymą, tiek ir konsoliduoja.

3. EBPO išvados Lietuvai tendencingai interpretuojamos. Daugiau nei prieš metus miškų urėdijų naikinimu suinteresuotos grupės labai stengėsi, kad dabartiniam miškų valdymo modeliui nepalankios išvados, kuriomis siekiama destrukcijos miškų sistemoje, atsirastų pas ekspertus. Jose teigiama, kad reikia naikinti be reikalo atsikartojančias administracines funkcijas. Siekiant užsakyti tikslų, ekspertus norėta suklaidinti, jiems pateikta tendencingai parengta informacija. Bet, kaip teigia EBPO ekspertai, Lietuvoje didžiausia problema yra korupcijos mastai, o ne eskaluojamas miškų urėdijų naikinimas. Todėl pirmiausiai reikalaujama mažinti korupciją.

Valdymo efektyvumas ir skaidrumas įgyvendinamas geriau, kai yra ne viena, o 42 įmonės. Sukūrus vieną įmonę žymiai padidėtų korupcijos rizika. Taip pat ir medienos produkcijos pardavimas per vieną įmonę – tokia situacija sukurtų monopolį. Kadangi pardavimai siektų 60 proc. visos parduodamos medienos, tai neigiamai paveiktų ir medienos rinkos stabilumą.

4. Miškų urėdijų naikinimu suinteresuotos grupės, tiksliai žinodamos, kad miškų urėdijų pajamos sumažėjo dėl daugiau kaip 20 proc. kritusios medienos pardavimo kainos, 2016 m. sausio 19 d. Miškų ūkio konsultacinei tarybai pateiktose išvadose neigiamai įvertino miškų urėdijų veiklą ir pateikė siūlymus:

Valstybinių miškų sektoriaus veiklos efektyvumo didinimo rezultatai 1995–2011 m.

Rodikliai	1995 ^a m.	2009 m.	2010 m.	2011 ^a m.	2011 m. palyginus su 1995 m., proc.
Pagrindiniai veiklos rodikliai					
Miško kirtimai, mln. m ³	5,3	3,7	3,75	3,9	74
Veiklos ir pelno mokesčiai, proc. nuo pajamų	2	x	x	21	19 proc. punktų
Registruota valstybinių miškų, tūkst. ha	0	x	x	725	
Sertifikuota valstybinių miškų, tūkst. ha	0	x	x	1059	
Įrengta rekreacinių objektų, vnt.	Nėra duomenų	x	x	2162	
Iš jų neįgaliesiems, vnt.	Nėra duomenų	x	x	237	
Miško keliams skirtos lėšos, mln. Lt	6	x	x	23	3,8 karto
Miškų urėdijoms priskirti nac. parkai, tūkst. ha	0	x	x	36,6	
Biokuro gamyba, tūkst. m ³	0	x	x	155	
Sodmenų kiekis medelynuose, mln. vnt.	Nėra duomenų	x	x	132	
Medelynų laistymo sistemos, vnt.	Nėra duomenų	x	x	66	
Pelnas, mln. Lt					
Faktinis prieš apmokestinimą	6	5	47	39	6,5 karto
Faktinis grynais	5	3	40	28	5,6 karto
Mokesčiai, mln. Lt					
Mokesčiai iš viso	111	123	143	232	2,1 karto
Veiklos ir pelno mokesčiai, pelno įmoka (dividendai), iš jų:	7	31	51	114	16 kartų
pelno mokestis	2	2	7	11	5,5 karto
turto mokestis už savininko (valstybės) kapitalą	0	5	5	6	x
5 proc. privalomųjų atskaitymų miškų ūkio reikmėms	4,4	15	19	25	5,7 karto
5 proc. privalomųjų atskaitymų valstybės biudžeto reikmėms (nuo 2011 m. – 10 proc.)	0	8	19	50	x
Pelno įmoka (nuo 2011 m.) į valstybės biudžetą (50 proc.)	0	0	0	21	x
Kiti mokesčiai***	0,6	1	2	1	167
Kiti mokesčiai į valstybės biudžetą ir Sodrą, iš jų:	104	92	92	118	113
pridėtinės vertės mokestis	35	47	46	66	189
gyventojų pajamų mokestis	29	15	15	17	59
socialinio draudimo įmokos	40	30	31	35	88

(citatos: „akivaizdžiai blogėjantys miškų urėdijų veiklos rezultatai“, „visas šalies valstybinių miškų ūkis veikia neefektyviai“, „spręsti dėl atitinkamo lygmenų pertvarkymo“). Būsimas modelis skelbiamas kitoje citatoje: „valstybinių miškų ūkinio valdymo modelis, kai šiuos miškus visos šalies mastu tvarko viena įmonė“.

5. LR Vyriausybės ir šalies politinių partijų programose įsipareigota plėtoti, stiprinti bei įgyvendinti tvarkingą regioninę politiką, kuria siekiama sumažinti didžiulius socialinius bei ekonominius skirtumus tarp miesto ir kaimo. Vienas svarbiausių siekių – darbo vietų sukūrimas ir jų išlaikymas regionuose. Taigi taip pat ir 42 miškų urėdijose. Vienos įmonės steigimas, kuri veiktų viename iš miestų, žymiai padidintų darbo vietų skaičių mieste ir sumažintų regionuose.

Regioninė politika turi būti vykdoma ne lozungais, o konkrečiais veiksmais. Lietuva eilę metų pirmauja savižudybių skaičiumi, prekyba žmonėmis, kitais neigiamais reiškiniais. Neigiamos socialinės pasekmės skaudžiausiai juntamos regionuose. Iš Lietuvos per paskutinį dešimtmetį išvyko daugiau gyventojų nei buvo ištremta pokaryje. Likvidavus miškų urėdijas, mūsų valstybę gali palikti dar per 1 tūkst. piliečių – miškų ūkio specialistų ir jų šeimų.

Kyla retorinis klausimas: *Kodėl sąmoningai juodinamos miškų urėdijos, kiršinami girininkijai, kiti darbuotojai, skleidžiama iškreipta ir tendencinga informacija dėl etatų mažinimo?* Kelinti metai iš eilės eskaluojamas dirbtinai sukurtas nesantis medienos trūkumas.

Atsakymas akivaizdus – „scenarijus“ valstybiniais miškams dėlįojamas pagal jau anksčiau išbandytą Lietuvos valstybės piliečių turto užgrobimo modelį.

Už ekologišką ir svarų mišką!

Unikali BIO grandininė alyva Cobiolube® Chain tal:

- efektyvus pačios alyvos, taip pat harvesterio-pjūklo grandinių, pjovimo juostų ir guolių taupymas ir ekonomija
- 100 procentinis susiskaidymas ir ekologiškumas
- visiškai nekenksminga miškui, žvėrimis ir žmogui
- tinka vasaros ir žiemos sezono naudojimui
- sertifikuota Regulation (EC) No. 1907/2006.
- puikios naudotojų rekomendacijos, nepriekaištinga Suomiška kokybė

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96216 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

Miškų urėdijų 2016 m. kovo mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Eur/m³

Sortimentas	2016 m. kovo mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2016 m. sausis=100	2016 m. sausio - kovo mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautinieji rąstai	56	98	56
Eglės pjautinieji rąstai	62	98	63
Ažuolo pjautinieji rąstai	189	98	190
Uosio pjautinieji rąstai	103	105	102
Drebulės pjautinieji rąstai	43	94	44
Beržo pjautinieji rąstai	71	100	71
Juodalksnio pjautinieji rąstai	54	104	54
Pjautinieji spygliuočių smulkieji rąstai	50	102	50
Pjautinieji lapuočių smulkieji rąstai	37	100	37
Eglės popierrąščiai	22	100	22
Pušies popierrąščiai	23	100	23
Beržo popierrąščiai	23	100	23
Drebulės popierrąščiai	20	100	20
Uosio popierrąščiai	38	100	38
Plokščių mediena (spygliuočių)	18	106	18
Plokščių mediena (lapuočių)	18	106	17
Malkinė mediena	20	100	20
Iš viso apvalioji mediena	38	106	37

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

Nacionalinės miško sodinimo

Balandžio 16 d. Lietuvoje surengta nacionalinė miško sodinimo šventė, vykusi visose miškų urėdijose. Teigiama, kad šios šventės metu buvo pasodinta beveik 0,5 mln. medelių net 100 ha miško žemės plote. Miškininkams talkininkavo politikai, visuomeninės organizacijos, bendruomenės, valstybinių įstaigų, verslo įmonių darbuotojai, pedagogai, moksleiviai. Tikimasi, kad nacionalinis miškasodis ateityje taps tradicine pavasario visuotine talka, vienijančia miškininkus ir gamtosauuginę visuomenę.

Utenos krašte

Balandžio 12 d. Utenos miškų urėdijos Videniškių girininkijoje, prie Siesarties ežero Rudesos miške surengta miškininkus vienijanti miškasodžio talka. Į ją atvyko aplinkos viceministras Linas Jonauskas, generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis, Valstybinės miškų tarnybos direktorius dr. Paulius Zolubas, Miškų instituto vadovas dr. Marius Aleinikovas bei šių įstaigų talkininkai, vietos miškininkai. Prie jų prisidėjo politikai, šauliai, pedagogai su jaunaisiais miško bičiuliais.

Prieš dvejus metus plynai iškirstoje 3,9 ha kirtavietėje, išklausi miškų urėdijos vyriausiojo miškininko Valentino Merkio ir Videniškių girininko Alvydo Jackevičiaus trumpo instruktažo, visi darniai ėmėsi kilnaus darbo. Utenos miškininkai pavaišino talkininkus sočia kariškių virta koše bei apdovanojo prizais. Generalinė miškų urėdija taip pat įsteigė keletą nominacijų geriausiai sodinusiems mišką. Generalinis miškų urėdas R. Prūsaitis padėkojo talkoje dalyvavusiems žinybų vadovams už vienijančią iniciatyvą.

Utenos miškų urėdė Aurelija Jočienė įteikia darbo įrankį VMT direktoriui dr. Pauliui Zolubui

LINOS SINDARAITĖS nuotraukos

Žemaičių žemėje

Miškų urėdas Bronislovas Banys džiaugiasi talkininkų gausa

Balandžio 16-ąją Telšių miškų urėdijos miškininkai visuotinę miško sodinimo talką surengė Užgirių miške tarp Telšių ir Lieplaukės. Talkomis telšiškiai 2002 m. prie Germanto ežero įveisė kelių hektarų parką Lietuvos tūkstantmečiui, 2004 m. Telšių girininkijoje prie Šiaulių – Palangos plento pasodintas 6 ha Europos miškas, 2008 m. Pagermantės miške – giraitė Lietuvos valstybės atkūrimo 90-mečiui. Taip pat pasodinta ąžuolų giraitė Lietuvos krikšto 600 metų sukakčiai įamžinti.

Aplinkos ministrui Kęstučiui Trečiokui sodinti padeda anūkas

Į šiųmetę talką Telšių girininkijos Užgirių miške atvyko LR Seimo nariai Valentinas Bukauskas, Saulius Bucevičius, aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas, Plungės ir Telšių rajonų merai bei būrys talkininkų iš Plungės ir Telšių rajono įstaigų, LIONS klubo, Telšių „Ateities“, „Atžalyno“ bei Kaunatavos pagrindinių mokyklų, jaunieji šauliai, Telšių miškų urėdijos miškininkai. Iš viso dalyvavo apie 120 talkininkų.

Pakalbintas šmaikštumo nestokojantis telšiškis aplinkos ministras K. Trečiokas pajuokavo: „Talkoje dalyvaujame trys Trečiokai ir viena Trečiokienė“. Į miškasodžio šventę jis atvyko su sūnumi, anūku ir marčia. Ministras yra pasodinęs ne vieną šimtinę medelių ir tėviškėje, ir pas brolių. Telšiuose gyvena jo mama – didelė aplinkos puoselėtoja.

ERNESTO DASKEVIČIENĖS, LINOS SERVIEŠS nuotraukos

Šventės akimirkos

Talkos metu 2,1 ha kirtavietėje pasodinta beveik 6 tūkst. eglių.

Ant gretimos kalvelės garavo katilai su gardžia sriuba. Talkininkai sėdo prie miškininkų sumeistautų mobilių stalų, užsimezgė nuoširdūs pokalbiai.

Telšiškiai talkininkai – (iš kairės) Žarėnų girininkijos girininkas Vidas Bagdonas, Telšių girininkijos girininko pavaduotojas Zenonas Rutkus, Telšių rajono savivaldybės meras Petras Kuizinas, Mostaičių girininkijos girininkas Petras Budvytis

Pabradės miškuose

Nemenčinės miškų urėdijos Pabradės girininkijoje miškasodžio šventę atidarė atvykęs aplinkos viceministras Linas Jonauskas. Talko-

Nusiteikę darbui...

je dalyvavo Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis patarėjas Andrius Vancevičius, Švenčionių r. meras Rimantas Klipčius ir mero pavaduotojas Kęstutis Trapikas, atvyko talkininkų iš Aplinkos ministerijos, Didžiosios Britanijos banko „Barclays“, Socialinių mokslų kolegijos, Pabradės „Ryto“ gimnazijos. Akciją koordinavusios miškų urėdijoje personalo inspektorės Neimantės Drakšaitės teigimu, sulaukta 81 talkininko, kurie apsodino 2,2 ha kirtavietę pušies sodinukais.

Miškasodžio šventę atidarė aplinkos viceministras Linas Jonauskas (trečias iš dešinės)

ZIGMO LATAKO nuotraukos

Nalšios žemėje

Į Švenčionių miškų urėdijos surengtą šventinį miško sodinimą Antaliedės girininkijoje atvyko Vilniaus Karalienės Mortos sodelio bendruomenės nariai, Švenčionių socialinių paslaugų centro vaikai su socialinėmis darbuotojomis, LSDP Švenčionių skyriaus atstovai, pavieniai talkininkai – iš viso 65 sodintojai. Po miškų urėdo Naurio Jotauto pasveikinimo ir miško želdinimo inžinieriaus Vytauto Bunevičiaus instruktažo, visi kibo į darbą. Anot Onos Gylienės, labiausiai švente džiaugėsi mažieji dalyviai iš Vilniaus. Tėčiui Gediminui dirbant su Kolesovo kardu, aštuonerių mėnesių Kotryna puikiai jautėsi ant jo pečių ir stebėjo tėvelių darbą. Kitas aštuonerių mėnesių talkininkas Jonas stebėjo iš vežimėlio, kaip pluša jo mamytė, brolis ir seneliai, kol užsnūdo. Šventės rezultatai: apsodintas 1,2 ha plotas dvimečių pušelių ir berželių sodinukais. Po talkos visų laukė plovas su arbata ir kava, lauže galima buvo išsikepti dešrelių.

Mažoji Kotryna nuo tėčio pečių stebėjo tėvelių darbą...

Talkininkus sveikina Švenčionių miškų urėdas Nauris Jotautas (pirmas iš dešinės)

RIMANTO NALIVAIKOS nuotraukos

Į miškasodį atvyko ir dideli, ir maži...

Vilniaus apylinkėse

Net 114 gamtos mylėtojų talkino Vilniaus miškų urėdijai Kalvelių ir Parudaminos girininkijose, kur apsodino 3,5 ha plotą pušies, eglės ir beržo sodinukais. Miškasodžio šventėje dalyvavo Lietuvos deleguota Europos audito rūmų narė Rasa Budbergytė, Valstybės kontrolės, AB „Lietuvos geležinkeliai“, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos apsaugos instituto, UAB „Baltronic Vilnius“, UAB „Vilniaus nari“, Baltijos gyvenimo meno laboratorijos, Rukainių bendruomenės atstovai, atvyko ir talkininkų iš Žolyno vaikų socialinės globos namų, vaikų lopšelio – darželio „Saulėtekis“.

Vilniaus miškų urėdijos talkininkai

Kazlų Rūdos girioje

Nuo pat šeštadienio ryto rinkosi talkininkai į Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Jūrės girininkiją: vieni tiesiai atvyko į sodinimo vietą, kitus miškininkai pavėžėjo. Apie 80 talkininkų būrys susibūrė iš Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos ir švietimo įstaigų, ASU Miškų ir ekologijos fakulteto, Divizijos generolo Stasio Raštikio Lietuvos kariuomenės mokyklos, Marijampolės apylinkės prokuratūros. Patalkinti atvyko ir Kazlų Rūdos parapijos klebonas Renaldas Janušauskas. Po Jūrės girininkijos girininko Kosto Silicko pamokymų talkininkai 2,1 ha plote pasodino 7000 eglės sodinukų. Talkos dalyviai paskatinti prisiminimo ženkleliais bei girininko ant laužo paruoštu troškiniu.

Augs Kazlų Rūdos miškų urėdo Lino Bužinsko pasodinti želdiniai

Miškasodis Kazlų Rūdos MM urėdijos Jūrės girininkijoje (centre – LMS prezidentas prof. E. Bartkevičius)

Kalvarijos girininkijoje talkininkai sodina bukus

Marijampolės miškų urėdijos ir kaimyninės Lenkijos Suvalkų miškų urėdijos miškininkai jau septinti metai tęsia tradiciją susitikti pavasarį miškasodžio metu. Šiemet balandžio 22 d. toks susitikimas vyko Marijampolės miškų urėdijos Kalvarijos girininkijoje. Čia buvusioje žemės ūkio paskirties žemėje įveistas jau 1000-asis hektaras naujų miškų Marijampolės miškų urėdijos teritorijoje. Įamžinant šį darbą marijampoliečiai nusprendė pasodinti pirmąjį buko medyną miškų urėdijos teritorijoje. Talkininkai, vadovaujami Kalvarijos girininko Česlovo Mikulsko, 0,9 ha plote pasodino 3600 bukų.

Talkoje dalyvavo generalinis miškų urėdas Rimantas Prūsaitis, Lenkijos valstybinių miškų Bialystoko regioninės direkcijos direktorius Andrzej Gołembiewski, LMS prezidentas prof. Edmundas Bartkevičius, Generalinės miškų urėdijos, Bialystoko regioninės direkcijos, ASU Miškų ir ekologijos fakulteto, Kalvarijos savivaldybės atstovai bei Marijampolės ir Suvalkų miškų urėdijų darbuotojai.

Prieš tai balandžio 16-ąją miškasodžio talka surengta Vilkaviškio girininkijoje, kur taikininkai iš Gižų, Klausučių ir Šeimenos seniūnijų su miškų urėdijos miškininkais apsodino eglės sodinukais 2,2 ha kirtavietę.

Generalinis miškų urėdas Rimantas Prūsaitis (dešinėje) įteikia padėką Bialystoko valstybinių miškų regioninės direkcijos direktoriui Andrzej Gołembiewski

Kitose miškų urėdijose

➤ Šiaulių miškų urėdijos Šiaulių girininkijoje girininkui Valdui Nauščiui teko mokyti talkininkus, kaip teisingai pasodinti juodalksnio sodinukus, nes kai kurie tai darė pirmą kartą ir pripažino, kad tai tikrai nėra lengvas darbas. Bet sutartinai dirbant netruko 2,1 ha kirtavietėje pasodinti 2000 juodalksniukų. Miškininkai įteikė talkininkams atvirutes su miškų urėdijos vaizdais ir tekstu. Užrašius savo vardą, pavardę ir adresą kam norėtų nusiųsti šį atviruką, Šiaulių miškų urėdija pasirūpins pašto paslaugomis.

➤ Panevėžio miškų urėdija neabejingus miškui panevėžiečius pakvietė į Paliūniškį. Greta šios gyvenvietės esančiame miško kirtime pasodinta 12 000 pušelių. Be įvairių įmonių, įstaigų darbuotojų kastuvus ir kibirus su pušelėmis į rankas paėmė ir policijos komisariato pareigūnai, kariškiai, aplinkosaugininkai, JMB būrelio nariai, miestelėnai. Baigę sodinimą dalyviai į namus skirstytis neskubėjo. Kariškiai pavaišino kareiviška koše, kuri buvo patiekta ant itin patrauklių lėkščių, pagamintų plonai supjausčius beržinį rąstą. Be tradicinių suvenyrų miškininkai visus talkininkus apdovanojo atminimo medaliais.

➤ Trakų miškų urėdija miškasodžio šventę surengė Ropėjų girininkijoje. Prieš pradėdant darbą, Trakų miškų urėdas Vygantas Mierkis atvykusius talkininkus supažindino su miškų urėdijos veikla bei atsa-

kė į jų klausimus. Po miško želdinimo inžinieriaus Juozo Ūso instruktažo per pusšimtis talkininkų čiupo paruoštus įrankius, sodmenis ir nuskubėjo į sodinimui paruoštą biržę. Pasodinus 2,6 ha plote 13000 pušaičių, Trakų miškininkai pakvietė talkininkus į Žvirgždės poilsiavietę atsigaivinti beržų sula ir žolelių arbata bei pasistiprinti lauže keptomis dešrelėmis, pabendrauti su bendraminčiais.

Vytauto Knyvos nuotrauka

Talkos pabaigtuvių vaisės Trakų miškų urėdijoje

Raseinių miškų urėdijos Padubysio girininkijoje

Kaišiadorių miškų urėdijos Žiezmarių girininkijoje dalyvavę 67 talkininkai apšodino 2,7 ha kirtavietę pušies, eglės sodinukais, pamišrindami raudonosios sedulos krūmais.

Šalčininkų miškų urėdijos Poškonių girininkijoje skautai iš Šalčininkų Jono Sniadeckio gimnazijos bei miškininkai su šeimomis pasodino 1,2 ha miško.

Prienų miškų urėdijos Birštono girininkijoje apie 60 talkininkų iš Birštono savivaldybės, Matiešionių kaimo bendruomenės, medžiotojų klubo „Lokupis“, Lietuvai pagražinti draugijos Birštono skyriaus bei miškų urėdijos pasodino 0,9 ha miško.

Kėdainių miškų urėdijos Labūnavos girininkijos Pašilių miške susirinko apie 50 aktyvių miško sodinimo entuziastų iš Kėdainių, gretimų Pelėdnagių ir Pašilių gyvenviečių, o kai kas net iš Kauno ir Vilniaus. Iš klausę miškų urėdo Juozo Girino ir Labūnavos girininkijos girininko Remigijaus Bučinsko pamokymų, pasodino 1,2 ha plote 2100 ąžuolo ir per 1000 eglės sodinukų.

Radviliškio miškų urėdijoje susirinko net 190 talkininkų, kurie 3,9 ha plote pasodino 14 tūkst. medelių. Siekiant išvengti susigrūdimų,

Tauragės miškų urėdijoje Balskų girininkijoje talkininkai pasodino 1000 eglės ir 200 ąžuolo sodinukų

talkininkai dirbo pasidaliję į grupes atskiruose plotuose. Dar 125 žmonės švarino miesto miškus.

Šakių miškų urėdijos Sutkų girininkijoje apie 80 talkininkų būrys nesunkiai įveikė 1,8 ha plotą, apšodinęs jį pušų, eglių bei beržų sodinukais.

Raseinių miškų urėdijos Padubysio girininkijoje aktyviai šių metų miškasodyje dalyvavo Raseinių Šaltinio progimnazijos bendruomenė. Per šventinį sodinimą moksleiviai ir kiti talkininkai Rakavos miške apšodino 1,8 ha kirtavietę (pasodinta apie 5000 ąžuoliukų). Anot Raseinių Šaltinio progimnazijos direktoriaus pavaduotojos ugdymui J. Stankaitienės, ši veikla mokiniams buvo puiki gamtamokslinė edukacija bei bendravimo įgūdžių pamoka, nes medelius jie sodino kartu su įvairias pareigas užimančiais suaugusiais.

Anykščių miškų urėdijos Troškūnų girininkijoje balandžio 15 d. talkino energetikai, pasodinę 1,1 ha beržiukais, o balandžio 16 d. Pavarių girininkijoje, Burbiškio miške 70 talkininkų apšodino eglės sodinukais 1,7 ha kirtavietę.

Rokiškio miškų urėdijos Raisto miške per balandį vykusią Nacionalinę miškasodžio šventę pradėta sodinti „Parlamentarų giraitė“. Joje balandžio 29 d. Rokiškio r. besilankantys Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininko pavaduotojas B. Bradauskas, to paties komiteto narys A. Palionis, Kaimo reikalų komiteto narys B. Pauža, Aplinkos apsaugos komiteto narys G. Mikolaitis bei Audito komiteto narys V. Saulis pasodino po ąžuoliuką. Ateityje čia turėtų suošti 103 medžiai: 78 ąžuolai ir 25 liepos.

➤ Balandžio 14 d. Vilkaviškio r., J. Basanavičiaus gimtinėje įveistame Tautinio atgimimo ąžuolyne grupė entuziastų iš Aplinkos ministerijos, „Žaliojojančios Vilnijos“ bei Tautinio Atgimimo ąžuolyno draugijų pasodino per 100 medelių ir krūmų.

Parengta pagal GMU ir miškų urėdijų inf.

Pavasario sutiktuvės Trakuose

Ropėjų girininkijos miške aplinkos ministras K. Trečiokas įkelia inkilą sparnuočiams

Apžiūrimi medelyne išauginti sodmenys

Vytauto Knyvos nuotrauka

Balandžio 12 d. Trakų miškų urėdijoje surengtos pavasario sutiktuvės – miškininkų susitikimas su Aplinkos ministerijos darbuotojais, sostinės žiniasklaidos atstovais, jaunaisiais miško bičiuliais. Jame dalyvavęs aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas teigė, kad Trakų miškų urėdija – viena iš pažangiausiai patikėtus valstybinius miškus tvarkančių urėdijų. Siekiant apsaugoti miškus nuo gaisrų, įdiegta Antžeminė automatinė miško gaisrų stebėjimo sistema, aprėpianti 60 tūkst. ha miško plotą. Miškų atkūrimui medelyne kasmet išauginama beveik 2 mln. sodinukų.

Ropėjų girininkijoje susitikimo dalyviai iškabino 15 inkilų zylėms ir musinukėms, kurios kasmet lizdus suka tik naujame inkile.

Trakų miškų urėdijos inf.

Miško selekcinės sėklininkystės aktualijos

Dubravos eksperimentinėje-mokomojoje miškų urėdijoje kovo 30 d. vykusiam Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos posėdyje aptarti svarbesni miško medžių selekcijos klausimai: šiais metais pradėti aukštesnės pakopos miško medžių selekcijos (kryžminimų) darbai, paprastojo buko genetinių tyrimų ir plėtos Lietuvoje galimybės, miško selekcijai svarbių bandomųjų želdinių išsaugojimas ir priežiūra.

Vykdomi aukštesnės pakopos miško medžių selekcijos darbai

Nacionalinėje miškų ūkio sektoriaus plėtos 2012–2020 m. programoje numatyta miškų atkūrimą plėtoti genetiniu-ekologiniu pagrindu, selekciškai vertinga ir kokybiška miško dauginamąja medžiaga. Planuojama, kad spygliuočių ir lapuočių medžių sodmenų dalis, išauginta iš sėklinės miško medžių plantacijose surinktų sėklų, 2020 m. turi sudaryti: spygliuočių – 70 proc., lapuočių – 30 proc. 2015 m. spygliuočių sodmenys, išauginti iš sėklų, surinktų sėklinės plantacijose, sudarė 63,2 proc., lapuočių – 19,6 proc. visų sodmenų. Programoje numatyta tikslui pasiekti būtina ne tik didinti sėklinių miško medžių plantacijų veisimo apimtį, bet ir pradėti aukštesnės pakopos miško medžių selekciją, paremtą atrinktų geriausių miško medžių genotipų kryžminimais. Tai sudarytų sąlygas pereiti prie intensyvosios selekcijos ir didinti būsimų ūkinių miškų ekonominę vertę. Todėl dar 2013 m. Aplinkos ministeri-

ja, pritarus Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijai, nusprendė pradėti vykdyti karpotojo beržo ir paprastosios eglės aukštesnės pakopos selekcijos (kryžminimo) darbus, siekdama jų rezultatus panaudoti ateityje veisiant šių medžių rūšių geresnės kokybės ir didesnio produktyvumo medynus. Ministerijos užsakyму LAMMC filialas Miškų institutas vykdo miško mokslo darbą „Karpotojo beržo ir paprastosios eglės intensyvosios selekcijos (III selekcijos ciklas), paremtos kryžminimais ir palikuonių išbandymu, pirmasis etapas – genotipų atranka bandomuosiuose želdiniuose, skiepijimas (klonavimas), klonų auginimas, plantacijų kryžminimams atlikti projektų ir kryžminimo metodikų parengimas“.

Posėdyje minėto darbo vadovas dr. Virgilijus Baliuckas informavo, kad šiais metais iš karpotojo beržo ir paprastosios eglės bandomųjų želdinių paimti ūgeliai ir Dubravos EMM urėdijoje paskiepyta didžioji dalis

planuotų 1250 paprastosios eglės ir 300 karpotojo beržo sodinukų kryžminimams skirtiems bandomiesiems želdiniams įveisti. Taip pat aptarta, kaip šį pavasarį bus vykdomi karpotojo beržo kryžminimo darbai šiaulių miškų urėdijos Lukšių girininkijos sėklinėje karpotojo beržo plantacijoje. Svarstyta, kur bus toliau auginami kryžminimams skirti bandomieji želdiniai. Šiam tikslui ateityje nuspręsta panaudoti dalį Dubravos EMM urėdijos medelyno ploto su šiltnamiais, kuris, įdiegus medelyne konteinerizuotą sodmenų auginimo sistemą, ateityje nebus naudojamas miško sodmenims auginti.

Dr. Vidmantas Verbyla pasiūlė kryžminimą vykdyti daug greitesniu (polikroso) būdu. Komisijos nariai šiam siūlymui nepritarė: nors procesas greitesnis, bet gaunamas daug mažesnis selekcinis efektas.

Paprastojo buko plėtos šalies miškuose ir genetinių tyrimų aktualijos

Paprastasis bukas – ekonominiu ir ekologiniu požiūriu vertinga Europos miškų medžių rūšis, kuri, vykstant klimato kaitai, ateityje galėtų būti plačiau auginama ir Lietuvoje, ypač jos vakarinėje dalyje. Paprastasis bukas dar 2003 m. buvo įrašytas ir į Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatus kaip rekomenduojama tikslinė medžių rūšis atkuriant ūkinius miškus Nc ir Nd augavietėse. Tačiau per daugiau kaip dešimtmetį net vakarinėje šalies dalyje jis taip ir neišplito. Todėl posėdyje buvo svarstomi klausimai, kokios kilmės bukas

Komisijos narių posėdis Dubravos EMM urėdijoje

Buko medynas Latvijoje, Talsi rajone

dabar auga šalies miškuose, kokia jo genetinė struktūra ir ar jį galima platinti visuose šalies regionuose. Kol kas šalyje paprastojo buko sėklinė bazė labai menka: medynų, kuriuose būtų galima ruošti miško dauginamąją medžiagą, labai mažai. Tai Šilutės rajone augantis dirbtinai įveistas paprastojo buko medynas Kliošių miške, šių medžių grupės Šilutės ir Norkaičių girininkijų mišriuose medynuose. Šiek tiek bukas plinta ir iš stambių, derančių bukų, augančių vakarų Lietuvos parkuose. Iki šiol Lietuvos bukas mažai tyrinėtas. Tik pastaraisiais metais jo plitimo galimybes tyrinėjo ASU mokslininkai Mantas Pilkauskas, Vitas Morozas ir kt. Pernai ASU mokslininkai pateikė paraišką Aplinkos ministerijai mokslo darbui „Grynų ir mišrių buko medynų bandomųjų želdinių tinklo sukūrimas Lietuvoje“ finansuoti. Tačiau Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisija šiam darbui pritarė tik su sąlyga, kad vykdant šiuos tyrimus, juose būtų naudojamas mažiausiai trijų kaimyninių šalių žinomos kilmės bukas, galimai galintis prisitaikyti prie mūsų šalies ekologinių sąlygų, nes jo augimo su kitomis medžių rūšimis ypatumai jau pakankamai ištirti kitose Europos šalyse. Ši medžių rūšis puikiai atželia savaime, o savaiminukai gerai pakenčia unksmę. Bukas dažniausiai su kitomis medžių rūšimis mišrinamas grupėmis. Lenkijoje, siekiant išvengti šalnų pažeidimų, bukas kartais veisiamas polajiniuose želdiniuose 30–40 m. pušnyuose ar beržnyuose. Šiandien aktualiausias klausimas: kokias kitų šalių paprastojo buko kilmės kaip sėklų šaltinius galėtume naudoti, vykdydami buko

plėtrą Lietuvoje. Diskutuota, kad dėl pietvakarinėje Lietuvos dalyje augančių nežinomos kilmės bukynų jų palikuonių adaptyvumas kituose šalies regionuose gali būti mažas. Kita problema – dabar bukas po visą šalies teritoriją plinta tik iš kelių mažos genetinės įvairovės giminingų šaltinių. Todėl komisijos narys ASU prof. Darius Danusevičius pristatė siūlomą vykdyti miško mokslo darbą „Lietuvoje augančių paprastojo buko medynų kilmė, genetinė įvairovė ir aukštos genetinės vertės individų atranka siekiant genetiškai sveiko buko plitimo Lietuvoje“. Šių ty-

rimų tikslas – DNR žymenų pagalba ištirti Lietuvoje augančių potencialių pagrindinių paprastojo buko plitimo šaltinių palikuonis genetiniu atžvilgiu, ir tyrimų rezultatus panaudoti tolimesnei buko plėtrai šalyje. Komisijos nariai išreiškė dvejones, ar bukas yra iš tikrųjų viena iš svarbiausių medžių rūšių šalies miškininkystėje. Beržas, ypač jo rūšys (plaukuotasis ir karpotasis) ar jo hibridai dar mažai ištirti, nors beržo mediena labai šalies miškų ūkiui. Vykdamas paprastojo buko tyrimus, būtų tikslinga tirti tik įvairių Europos šalių žinomų kilmės paprastojo buko atsparumą Lietuvos ekologinėms sąlygoms. Kai kurie epizodiniai paprastojo buko atsparumo tyrimai buvo atlikti ir anksčiau. Kėdainių miškų urėdijos urėdo Juozo Girino atlikti tyrimai rodo, kad Lietuvoje geriausiai auga iš pietinės Švedijos kilęs paprastas bukas. Todėl komisija nutarė minėtam mokslo darbui pritarti su sąlyga, jei genetiniai tyrimai bus vykdomi tik tų paprastojo buko medynų, kuriuose ateityje būtų tikslinga rinkti sėklas miškų ūkio reikmėms. Ištyrus galimų paprastojo buko sėklų šaltinių DNR, būtų tikslinga veisti bandomuosius želdinius, panaudojant vietinių ir kitų šalių žinomų kilmės paprastojo buko dauginamąją medžiagą.

Komisija siūlė prof. dr. Dariui Danusevičiui koordinuoti visus ASU vykdomus paprastojo buko tyrimus, siekiant išvengti jų pasikartojimo.

Bandomųjų želdinių išsaugojimo problemos

Komisijos narys dr. Vidmantas Verbyla informavo, kad iki šiol neišspręsti virš 100 bando-

Šiaulių miškų urėdijos Lukšių girininkijos beržo sėklinėje plantacijoje atliekami kryžminimo darbai (dirba dr. Virgilijus Baliuckas)

mųjų miško želdinių įtraukimo į Genetinių miško medžių išteklių informacinę sistemą klausimai. Šiuos želdinius būtina identifikuoti, įvertinti ir Valstybinei miškų tarnybai pateikti būtiną medžiagą, kad vėliau miškų urėdijos užtikrintų jų priežiūrą ir apsaugą. Bet Valstybinė miškų tarnyba neturi galimybių atlikti identifikavimo ir įvertinimo darbų dėl pirminės medžiagos ir specialistų stokos. Tai gali atlikti tik bandomųjų želdinių autoriai. Todėl, siekiant užtikrinti vertingų mokslo ir mokymo objektų išsaugojimą ir tolimesnį jų panaudojimą miškų mokslo plėtrai ir praktinei miškų ūkio veiklai, nutarta siūlyti Aplinkos ministerijai, skiriant lėšas iš Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos, teikti prioritetą darbams, susijusiems su bandomųjų želdinių, vertingų miško selekcijos mokslui ir praktinei veiklai, identifikavimu, įvertinimu ir medžiagos, reikalingos įtraukti juos į Genetinių miško medžių išteklių informacinę sistemą, parengimu.

ZITA BITVINSKAITĖ

Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos narė

MIŠKO
BIRŽA

Portalas sukurtas miškininkams, miško bičiuliams ir miško produktų naudotojams

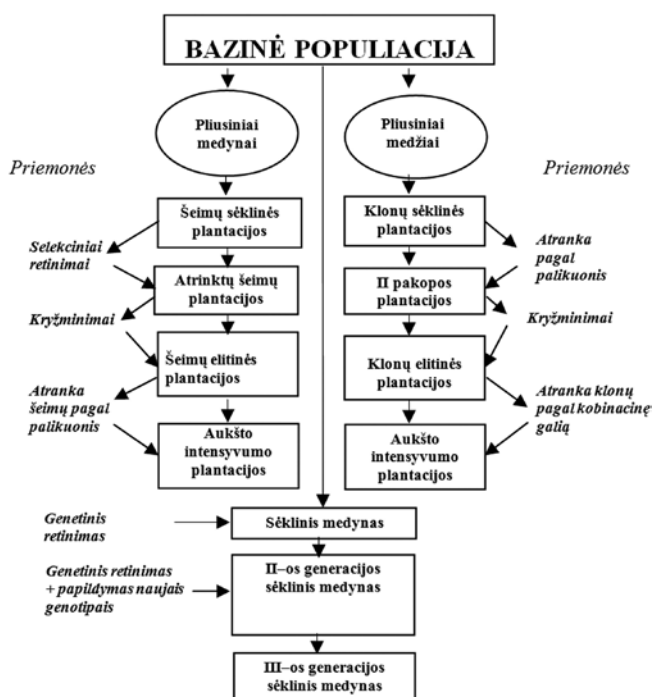
www.miskobirza.lt

Miško selekcija – ne vien atranka

Dr. JULIUS DANUSEVIČIUS

Miško populiacijų ir rinktinių medžių atrankos pagrindu šalyje sukurta selekcinės sėklininkystės bazė: išskirta per 1,5 tūkst. ha sėklinių medynų, atrinkta 2773 rinktinių medžių ir įveista 868 ha sėklinių plantacijų; kolekcijose saugoma 1128 rinktinių medžių klonai. Pradėtos veisti II pakopos išbandytų klonų sėklinės plantacijos. Tai sukurti miškininkams prisireikė daugiau nei 50 metų.

Supaprastinta atrankos schema, įjungiant rinktinių medžių kryžminimus, parodyta 1 pav.

1 pav. Populiacinės ir individualiosios selekcijos schema

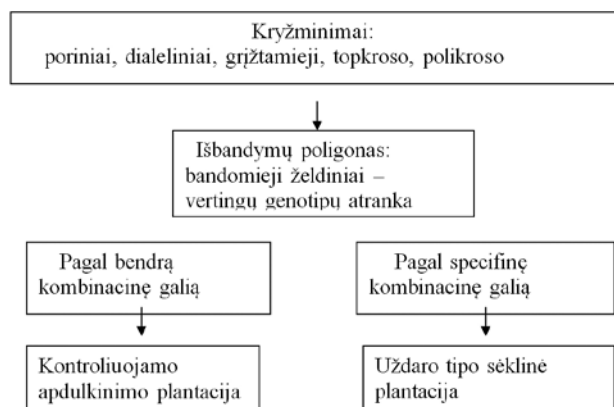
Tęsiant plantacijų kūrimą selekcinės atrankos pagrindu, laikas pradėti ir labiau efektyvius tikslinės selekcijos metodus. Kai kuriose Europos šalyse sudarytos kiekvienai pagrindinei medžių rūšiai metodinės selekcijos programos. Pavyzdžiui, maumedžiui, beržui, drebuliui ir tuopoms sėkmingai taikomi tarprūšiniai kryžminimai, pušiai, ažuolui, uosiu – vidurūšiniai, o Vokietijoje sukurta net genetiškai modifikuota drebulė. Kryžminimo būdai parenkami pagal medžių rūšį ir jos vertingus požymius. Tai parodė Lietuvos miškų institute sukurti pušų ir eglių vidurūšiniai, o maumedžių ir drebulių – tarprūšiniai hibridai. Pavyzdžiui, maumedžių heteroziniai hibridai gaunami taikant grįžtamojo kryžminimo schemą: (europinis maumedis x japoninis maumedis) x europinis maumedis. Veimutinės pušies, sukryžmintos su balkanine pušimi, palikuonys yra atsparūs veimutrūdei. Drebulės su baltąja tuopa hibridai neserga vidiniu liemens puvinium ir sparčiau auga. Suomijoje beržų selekcijoje sėkmingai taikomas *topcrosso* kryžminimo metodas, kai atrinkto vieno genotipo žiedadulkėmis apdulkinami pagal palikuonis atrinktų motinmedžių žiedai. Beržų hibridai paveldi tiesius kamienus be geltonojo branduolio.

Su Kazlų Rūdos miškininkais

Lietuvoje daug įveista bandomųjų miško želdinių geografinėms kilmėms, hibridams ir introductentams tirti bei atskiro genotipo požymių paveldėjimui įvertinti, bet jie mažai panaudojami selekcijoje. Štai paprastosios eglės iš Beskų krašto (Lenkija) nenukencia nuo pavasariinių šalnų ir sparčiau auga už mūsų eglės. Labai kokybiškus stiebus formuoja Rygos kilmės paprastosios pušys. Kazlų Rūdos miškuose sukūrėme Labanoro ir Rygos kilmų paprastosios pušies klonų plantaciją hibridinėms sėkloms gauti. Spartaus augimo paprastosios pušies palikuonims gauti įveisėme hibridinę sėklinę plantaciją ir Dubravos EMM urėdijoje. Tankiarievės eglės sodmenims auginti įveista plantacija Radviliškio miškų urėdijoje.

Pagal medžių rūšis svarbu parinkti ne tik atitinkamų kryžminimų būdus bet ir masinės reprodukcijos technologijas (2 pav.).

2 pav. Supaprastintos kryžminimų schemos

Miško selekcijos tikslai stambiu masteliu yra **skirti**:

- 1) medynų atsparumui didinti (klimato anomalijoms, ligoms, kenkėjams bei neigiamoms žmogaus sukeltiems veiksniams);
- 2) miško produktyvumo kėlimui (didinant medienos prieaugį, trumpinant apyvartos laiką);

3) medienos kokybės gerinimui, sukuriant genotipus su siekiamų mechaninių ar fizinių bei cheminių ypatumų medienos reprodukcija. Sakysim, beržų be geltono branduolio ar su garbanota mediena, eglių su dideliu celiuliozės kiekiu ar tankiarieve mediena, uosių – atsparesnių ligoms ir kenkėjams bei pušų – ilgaliemenių, atsparių grybinėms ligoms genotipų sukūrimas ir reprodukcija. Gali būti ir kiti tikslai. Selekcijos pasiekimų panaudojimas aktualus ir veisiant žaliavinės medienos plantacijas. Man teko matyti Voronežo srityje 15 metų tuopų želdinius, produkuojančius 500 m³/ha medienos. Ūkininkams vertėtų daugiau teikti pasiūlymų žaliavinės medienos plantacijoms auginti.

Atsižvelgiant medžių rūšių biologines savybes ir tikslinę miškų paskirtį, galima taikyti kryptingą selekciją kaip parodyta 1 lentelėje.

Medžio rūšis	Apsauginiams miškams	Rekreaciniams miškams	Urbanistiniams miškams	Pramoninės medienos su spec. savybėmis gavybai	Trumpos apyvartos plantacijoms
Pušis paprastoji	+	+	+	+	
Eglė paprastoji			+	+	+
Maumedis europinis				+	+
Ažuolas paprastas	+	+	+	+	
Beržas karpotasis	+	+	+	+	
Juodalksnis				+	
Vinkšna	+			+	
Liepa	+	+	+		
Drebulė ir hibridai				+	+
Uosis paprastas	+			+	
Trešnė		+	+	+	+
Klevas paprastas	+	+	+	+	

1 lentelė. Medžių rūšių selekcijos kryptys pagal tikslinę miško paskirtį

Pasirinkus medžių rūšį, atitinkančią miškų tiksliniai paskirčiai, taikomi atitinkami selekcijos metodai. Praktikoje paprasčiausia taikyti atrinktų genotipų laisvus (kaip dabartinėse plantacijose) ar kontroliuojamus kryžminimus (uždaro grunto plantacijose). Visais atvejais turi būti kontroliuojamas sėklinių medžių apsidulkkinimas ar dirbtinis apdulkinimas atitinkamomis žiedadulkėmis.

Taikant diferencijuotą selekciją **būtina**:

- 1) parinkti atitinkamus medžių rūšiai selekcijos metodus;
- 2) parengti metodines programas ir praktines rekomendacijas;
- 3) sukurti selekcijos techninę bazę (projektas, vieta, kaštai, finansavimo šaltiniai bei darbų vykdytojai).

Kuriant hibridizacijos ir selekcinį sodmenų auginimo kompleksą būtina atsižvelgti į:

- atrinktų ir perspektyvių rūšių tėvinių individų rinkinių sudarymą;
- medžių reprodukcinių procesų indukcijos ir stimuliacijos priemonių parengimą;
- kryžminimų bazės įrengimą ir kryžminimo priemonių įgijimą (laboratorija su įranga, šiltnamiais, konteineriais, kryžminimo priemonėmis ir kt.);

– ankstyvosios diagnostikos paligono įrengimą ir hibridų testavimą;

- tėvinių medžių kombinacinės galios įvertinimą ir atranką;
- bandomųjų želdinių veisimą ir priežiūrą bei tyrimą;
- selekcinį sodmenų auginimo daigyno/medelyno įrengimą.

Hibridizacijos ir sodmenų auginimo bazė turėtų būti vieningame komplekse ir patogioje vietoje bei arti mokslinio tyrimo institucijų. O tai patogiausia ją sudaryti Dubravos EMM urėdijoje, kurios žinioje yra medelynas su šiltnamiais, bazė koteinerizuotiems sodmenims auginti, sėklų apdorojimo cechų, eilė sėklinių ir genetinių objektų bei bandomųjų želdinių.

Iki šiol mes neturime sodinukų išbandymo poligono (3 pav.), kuriame galima testuoti jau kelių metų amžiaus gautus naujus genotipus. Tuo būdu trigubai sutaupoma laiko, negu testuojant gautus genotipus įprastiniuose miško želdiniuose. Palyginus tos pačios kilmės sodinukų augimą poligonuose ir bandomuosiuose želdiniuose, patikimumo rezultatai panašūs ($r=0,8$). Tad yra didelė tikimybė, kad ankstyvas testavimas poligonuose patikimas ir taikytinas praktikoje. Poligono esmė yra ta, kad lygiame sklype pašalinamas dirvožemio A horizontas, vietoje jo paskleidžiama 20–30 cm storio vienodai patrešta durpė, į kurią pasodinti sodinukai vienodai laistomi. Sodmenys gali būti išbandomi ir mikrokonteineriuose. Žinoma, negalima atsakyti ir galutinio įvertinimo bandomuosiuose želdiniuose.

Ateities uždaviniai **būtų**:

1. Miško genetinių išteklių tyrimas, atranka ir kaupimas ne tik pagal kilmę, bet ir pagal genetines savybes bei požymius, selekcijos tikslus ir reprodukcijos ypatumus, parenkant būdus ir technologijas ilgalaikiam išsaugojimui (*in situ* ir *ex situ*) bei naudojimui;

2. Parengti metodus ir technologijas diversifikuotai (įvairiatikslei) selekcijai plėtoti;

3. Parengti pagrindinių medžių rūšių ilgalaikės metodinės selekcines programas ir reprodukcijos būdus bei technologijas;

4. Sudaryti modelius ir pradėti tikslinių dauginamosios medžiagos plantacijų veisimą;

5. Parengti ilgalaikę genetinių išteklių kaupimo bei išsaugojimo, tikslinės selekcijos plėtros ir reprodukcinės medžiagos gavybos programą;

6. Sukurti ir įdiegti miškų ūkyje genetinių išteklių monitoringą, periodiškai atliekant eksperimentinių želdinių ir kitų genetinių – selekcinio objektų inventorizaciją ir tyrimą bei papildant juos naujais.

3 pav. Durpės substrato bandymų poligonas

Miško selekcininkas

Balandžio 12 d. buvusiam ilgamečiam Lietuvos miškų instituto Miško želdymo skyriaus vedėjui, miško genetikos ir selekcijos mokslo vystytojui, agrarinių mokslų daktarui, docentui, šalies nusipelnusiam miškininkui, LMA mokslo premijos laureatui **Juliiui Danusevičiui** sukako 85 metai.

Apie pasirinktą profesinį kelią ir miškui skirtą gyvenimą jis sako: „Gal būt miškininku tapau dėl to, kad 1931 m. gimęs Šiaulių krašte augau Paežerių kaimo pamiškėje, kad per miškus kasdien į mokyklą ėjau, o vėliau su eiguolio sūnumi Boleslovu Norvaiša susidraugavau. Jo tėtis išmokė kaip miške medelius sodinti, kankorėžius rinkti, baltalksnius iš eglynėlio iškirsti. Būdamas 19 metų Vilniaus miškų technikume 1950 m. gavau pirmą miškininko diplomą, kuris buvo subrandintas nuostabių prieškarinio dėstytojų miškininkų dvasia, puoselėjusių meilę Tėvynei, jos miškams. Aš visą tai arti mai priėmiau ir išsaugojau“.

Juliaus Danusevičiaus profesinė karjera susiklostė nuosekliai kopiant į aukštesnes pareigas: 1951 m. – Vilniaus miškų ūkio Naujosios Vilnios girininkijos girininko pavaduotojas, 1952–1953 m. – Pabradės girininkijos girininkas, 1954–1955 m. – Nemenčinės miškų ūkio vyriausiasis miškininkas, 1956–1958 m. – Nemenčinės miškų ūkio direktorius, 1959–1971 m. naujai įsteigto Jonavos miškų ūkio direktorius.

Įgijęs geros praktinės miškininkystės patirties, 1966 m. neakivaizdiniu būdu

baigęs LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, jis ėmėsi mokslinės veiklos: 1972–1995 m. dirbo Lietuvos miškų institute Miško želdinimo skyriaus vedėju, tyrė medžių sąveiką mišriuose medynuose, daug dėmesio skyrė miško sėklininkystei, medžių genetikai ir selekcijai, veisė įvairius bandomuosius želdinius.

Už ilgametę miško genetikos mokslo plėtotę, taikomuosius tyrimus dr. J. Danusevičiui ir keturiems jo kolegoms 2009 m. skirta Lietuvos mokslų akademijos Mokslo premija. Jis yra dviejų išradimų ir monografijos „Pušies selekcija Lietuvoje“ autorius. Už dalykinį leidinį „Kazlų Rūdos mokomoji miškų urėdija“ 2005 m. skirta Švietimo ir mokslo ministerijos trečioji premija. Sukauptas žinias panaudojo leidžiant kitus miškininkystės leidinius, vadovėlius, rengiant mokslo darbų ataskaitas, skaitant pranešimus konferencijose, daugiau nei tris šimtus parašytuose moksliniuose ir miškininkystės populiarinimo straipsniuose.

Nuo 1986 m. J. Danusevičius miškininkystės žinias perteikė LŽŪA (nuo 1996 m. LŽŪU) studentams, 1992 m. jam suteiktas docento vardas.

Ir būdamas garbiu senjoru, jis domisi, pergyvena, kad ne visi per pusšimtį metų miškininkų įveisti bandomieji želdiniai tinkami prižiūrėti, panaudojami mokslo ir mokymo tikslais, apie tai rašo „Mūsų giriose“, diskutuoja mokslo darbuotojų senjorų klube „Giriūnai“, išvykose į miškų urėdijas, įvairių komisijų posėdžiuose.

Nenuilstančio miškininko triūsas įvertintas taip pat valstybiniais apdovanojimais: 1967 m. suteiktas nusipelnusio miškininko garbės vardas, 1971 m. apdovanotas „Garbės ženklo“ ordinu, 1983 m. – TSRS Liaudies ūkio pasiekimų parodos sidabro medaliu, 2001 m. – Lietuvos miškų instituto jubiliejinio medaliu, 2011 m. – Generalinės miškų urėdijos „Auksinis ąžuolo lapas“ medaliu.

Garbiam kolegai ir spaudos bičiuliui norėtusi palinkėti sveikatos, ilgų metų ir negėstančios vilties, kad įdėtas triūsas, veisiant įvairius miško bandomuosius želdinius, nebus pamirštas jaunesnių miško genetikų ir pasitarnaus ateities miškų mokslo labui. O tai – prasmė ir atpildas už miškui skirtą gyvenimą.

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Ilgiausiai

Stasys Jakubonis, anykštėnas nuo Svėdasų, 1959 m. įgijęs LŽŪA miškų ūkio inžinieriaus diplomą, profesinį kelią pradėjo miškotvarkos įmonėje techniku, 6 metus dirbo miškų taksatoriumi, praktikos sėmėsi taksuodamas ir Sibiro taigą. Darbštus, gabus specialistas 1966 m. skiriamas miškotvarkos būrio viršininku, nuo 1970 m. tampa vyriausiuoju inžinieriumi. Šiose pareigose dirbo iki 2006 metų. Vėliau iki išėjimo į pensiją 2008 m. dirbo žemės reformos sistemoje.

Kiekvienam miškotvarkininkui tikriausiai įsimintiniausias miško taksatoriaus darbas. Stasys šios praktikos sėmėsi taksuodamas Šiaulių, Rokiškio, Kaišiadorių miškų urėdijų miškus. Labiausiai įsimintini 1964 ir 1965 metai Sibire, Sajonų kalnuose, kur beveik visi Lietuvos miškotvarkininkai dirbo daugiau kaip 1 mln. ha miškų turinčiame Čeremchovo miškų ūkyje. Buvome jauni, norėjome užsidirbti pinigų, todėl neretai ir rizikavome. Patirtos nesėkmės – taip pat buvo pamokos, ugdė atsakomybę už save ir kitus.

...1964 m. vasarą dirbome kartu Stasiu taigoje, pasistatę palapinę. Artimiausia gyvenvietė – gal už 50 km. Vieną rytą Stasys, ruošdamas skiedras laužui įkurti, kirviu smarkiai susižeidė koją. Aptvarstęs jį palikau palapinėje ir išbėgau pagalbos į už 20 km buvusią Savino geologų bazę. Kad nepasiklyščiau, lipau į medį pasižiūrėti kryptį link upės.

institute dirbęs vyriausiuoju inžinieriumi

Diegiant Lietuvos miškotvarkoje įvairias naujoves – miškų tvarkymą augaviečių pagrindu, kompiuterinį duomenų apdorojimą, patikslintą taksaciją, autorinę darbų priežiūrą, vykdamant miškų grąžinimą buvusiems savininkams, daug nuveikė buvęs ilgametis Valstybinio miškotvarkos instituto vyriausiasis inžinierius Stasys Jakubonis. Balandžio 26 d. šiam buvusiam miškotvarkininkui sukako 80 metų. Šia proga norėčiau priminti kolegos nueito gyvenimo ir profesinio kelio kai kuriuos svarbesnius aspektus.

Grįžtant su padėjėjais sutemo, teko nakvoti taigoje. Vos suradę taigoje palapinę, sužeistą Stasį bandėme gabenti neštuvais. Bet pakeliui išvartos, apsamanoję, slidūs akmenys tapo neįveikiamomis kliūtimis. Vėl teko bėgti į bazę pagalbos. Geologai iškviatė malūnsparnį, ėmėme kirsti nusileidimui aikštelę. Atskridęs didelis kariškas malūnsparnis negalėjo joje nutūpti. Vienintelė paguoda – vimpelu išmestas švirkštas su antibiotikais. Trečią parą gavome arklį, ant jo užsodinime sužeistąjį ir vargais negalais pavyko Stasį pristatyti į Čeremchovo ligoninę. Jo koja liko išsaugota.

Kitais metais Sibire vėl dirbome kartu. Darbo objektas buvo kitapus Onoto upės, kurią nesunkiai perbrisdavome. Po didelės liūtės upė ištveno ir nutarėme keltis paskubomis sumeistruotu plaustu. Stipri srovė, pagavusi plaustą, nunešė į pražūtingus akmenų slenksčius. Nuo smūgio į akmenis plauostas suiro, mes šiaip taip išsigelbėjome, bet krantą pasiekėme be batų ir kuprinių. Pagalbą vėl suteikė geologai. Šie mūsų miškotvarkininkų nuotykius aprašyti Fausto Jončio apybraižoje „Pusė amžiaus girių takais“ (1973).

Paskirtas 1966–1970 m. miškotvarkos būrio viršininku, Stasys kruopščiai parengė savo pirmąjį miškotvarkos projektą Prienų miškų ūkiui. Į tai atkreipė dėmesį ir tuometinė Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos vadovybė. Išsami ūkinės veiklos analizė aprašyta miškininkų spaudoje. Vėliau jis parengė projektus Kauno, Veisiejų ir Kretingos miškų ūkiams.

Net 35 metus Stasys dirbo miškotvarkos institute vyriausiuoju inžinieriumi. Įsimintini 1972-ieji, kai prasidėjo miškotvarkos medžiagos apdorojimas elektroninėmis skaičiavimo mašinomis (ESM). Pirmą kartą buvo paruošta Lietuvos miškų inventorizacijos, panaudojant ESM, sistema: taksacinė kortelė, taksacinių rodiklių kontrolės ir išvestinių rodiklių apskaičiavimo algoritmai, sukurta optimalių medynų nustatymo metodika, paruoštos techninės užduotys ir algoritmai arti šimtui dokumentų. Pradžioje miškotvarkos medžiaga buvo apdorojama Vilniaus universiteto skaičiavimo centre, vėliau – Miškų institute. Kad darbai vyktų sparčiau, 1981 m. pradėtas kurti skaičiavimo centras miškotvarkos įmonėje, suburta stipri programuotojų grupė. Įsigyta pirmoji skaičiavimo mašina M5100, vėliau – SM1600. Per porą metų sukurta programinė įranga, žymiai paspartėjo informacijos apdorojimas. Techniškai darbams vadovavo S. Jakubonis.

Efektyviai veikiančios programos, pigesnė mašinos eksploatacija žymiai atpigino skaičiavimo darbus, palyginus su kitose miškotvarkos įmonėse naudojamomis didelėmis ESM. Sąjunginio susivienijimo „Lesprojekt“ vadovybė 1986 m. paskyrė Lietuvos miškotvarkos įmonę vedančiąja, diegiant mažas skaičiavimo mašinas visoje TSRS miškotvarkos sistemoje. Miškotvarkos įmonės skaičiavimo centras tapo vieta, kur vyko specialistų seminarai, apmokymai.

Sunkus išbandymas Stasiui buvo po nepriklausomybės atkūrimo. Pradėtai žemės

Stasys Jakubonis (kairėje) su bendradarbiais dr. Juozu Lukošiumi ir prof. Mykolu Jankausku

reformai teko pašvęsti beveik 20 metų. Nuo 1992 m. buvo nutrauktas miškotvarkos projektų rengimas ir visi Miškotvarkos instituto darbuotojai privalėjo kelis metus vykdyti miškų grąžinimą buvusiems savininkams. Darbas neįprastas, miškininkams gana svetimas, o ir nepakankamai išspręsti metodiniai klausimai. Reforma prasidėjo be rimtesnių paruošiamųjų darbų, nuolat vyko teisės aktų kaitaliojimas. Kilo ažiotažas dėl galimybės turėtų žemę kompensuoti mišku ar „perkelti“ kitur žemės valdas. Mums daug padėjo iš Miškų instituto gauta prieškarinė miškotvarkos kartografinė medžiaga, kurioje buvo kvalifikuotai pažymėtos valstybinių miškų ribos. Daug teko įdėti darbo ruošiant valstybinių miškų schemas pagal apskritis, kurias 1997 m. patvirtino Vyriausybė. Tai leido vietomis suprojektuoti ir pakankamai kompaktiškus valstybinių ir privačių valdų masyvus, paženklinti bei iškirsti ribines linijas.

Taktiškas, santūrus būdo Stasys Jakubonis gebėjo laviruoti šioje sudėtingoje situacijoje, rasti kompromisinius sprendimus. Padėjo ir jo atkaklumas, nuoširdumas, paprastumas santykiuose su kolegomis, miškų urėdijų darbuotojais, sprendžiant su miškotvarka ir žemės reforma susijusius klausimus. Už tai jis pelnė bendradarbių pagarbą, paskatintas Seimo pirmininko padėka.

Stasys su medike žmona Felicija išaugino dukrą Aušrą, irgi medikę, bei sūnų Arnoldą, baigusį KPI ir pasirinkusį inžinieriaus darbą.

Linkime Jubiliatui stiprios sveikatos, aktyvaus gyvenimo.

Dr. ALGIRDAS RUTKAUSKAS

Alyvmedžių giraitės

Dr. JURGA MOTIEJŪNAITĖ
Gamtos tyrimų centro Botanikos institutas

Anglų gamtininkas ir rašytojas Džeraldas Darelas apie vaikystėje pirmą kartą Graikijos saloje Korfu išvystas alyvmedžių giraites taip rašė: „...už iškyšulio salos šlaitai palengva leidosi link jūros, juos tarsi žalsvais ir sidabriškais atspalviais mirguliuojanti migla dengė alyvmedžių giraitės, iš kurių šen bei ten stiebėsi kiparisai, tarsi įspėjamai mojuojantys tamsūs pirštai žydro dangaus fone“.

Europiniai alyvmedžiai nuo ankstyvojo bronzos amžiaus jau 5000-6000 metų vaidina svarbų vaidmenį žmonių gyvenime. Kaip žinoma iš archeologų radinių, būtent tiek laiko šie medžiai auginami Viduržemio jūros regione. Taigi, alyvmedžių giraitės jau daug tūkstantmečių yra neatsiejama šio regiono gamtinės aplinkos dalis ir tuo pačiu svarbus kraštovaizdžio bei kultūrinio paveldo ir graikiškosios-romėniškosios kultūrinės savimonės elementas. Giraitės buvo sodinamos iškertant vietinius miškus ir krūmynų bendrijas, formuojant terasas šlaituose. Šios

žmogaus sukurtos ekosistemos yra gana artimos toms, kurių vietoje atsirado, todėl palyginti neblogai funkcionuoja ir kaip gamtinis komponentas. Alyvmedžiai sėkmingai išnaudoja kritulių vandenį, prisideda prie jo kaupimosi ir saugo šlaitų dirvožemius nuo erozijos. Jiems reikia nedaug drėkinimo, trąšų ir pesticidų, taigi jų giraitės neišsekina gamtinių išteklių.

Europinis alyvmedis yra drūtas, neaukštas visžalis medis, kartais gali augti ir kaip krūmas. Medžiai beveik niekada neužauga aukštesni nei 15 m, jų kamienai kreivi, gumuoti, su daugeliu angų ir įdubų. Kuo senesnis kamienas, tuo tų angų ir įdubų daugiau. Seni kamienai įspūdingai išstorėja – jų apimtis gali siekti ir 10 metrų. Europiniai alyvmedžiai gali išgyventi 2000 ir daugiau metų. Sakoma, kad kai kurie šiuo metu tebeegzistuojantys medžiai yra Jėzaus Kristaus bendraamžiai. Jie geriausiai auga skurdžiuose kalkinguose dirvožemiuose, ypač šlaituose netoli jūros. Kadangi alyvmedžiai sodinti

makijos krūmynų ar natūralių vietos miškų vietoje, savininkams apleidus giraites, jose pamažu pradeda formotis makiją ar vietos miškus primenanti augalija, nors tam, kad giraitė virstų krūmynu ar kita natūralia ekosistema, reikia ilgo laiko tarpo, nes alyvmedžiai ne tik ilgaamžiai, bet ir stiprūs konkurentai naudojant dirvožemio išteklius.

Tradicinės (ekstensyvaus ūkio) alyvmedžių giraitės yra gana turtingos agroekosistemos. Ypač tas pasakytina apie šalis, kur medžiams leidžiama pasiekti garbingą amžių. Mat senuose kamienuose glaudžiasi daug įvairių gyvūnų, po jais aptinkama ir nemaža augalų įvairovė. Tokių giraičių daugiausiai galima rasti Graikijoje, ypač jos salose, kur alyvmedžiai auginami jau daugiau kaip 3500 metų, nuo tada, kai juos iš dabartinio Libano teritorijos atvežė finikiečiai. Nors iš esmės alyvmedžių giraitės nėra unikalios ekosistemos, kuriose tarptų ypatingos rūšys, jose randa prieglaudą kai kurie Europoje saugomi gyvūnai.

Alyvmedžių giraitės su kyšančiais kiparisų „pirštais“

Senas gumtuotas alyvmedžio kamienas su daugeliu angų ir įdubų

AUTORĖS nuotraukos

Tradicinės alyvmedžių giraitės vaizdas

Giraitė ribojasi su makijos krūmynu

Šiam alyvmedžiui bus apie 1500-2000 metų

Vasarinis giraitės vaizdas

Pavasarij pražysta raudoni darželinų plukių žiedai

Gausūs purpuriniai širdažolių žiedai

Jei sumanysit paklaidžioti po tradicinės alyvmedžių giraitės, vietiniai žmonės jus perspės saugotis gyvačių, kurios mielai šildosi ant akmeninių terasų sienelių ar slepiasi jų tarpuose bei tarp aukštų žolių. Man vaikstant po giraitės nė karto neteko išvysti nei jų, nei beveik jokių kitų ten gyvenančių roplių – žalčių, agamų ar vėžlių. Pastarieji vasarą slepiasi nuo karščio ir dienomis beveik nepasirodo. Be to, jų populiacija šiais laikais gerokai apnykusi, jie nėra dažni. Vienintelis roplys, kurį galima pamatyti dažnai ir daugelyje vietų, yra mėlyngerklis pleištinis driežas. O štai vabzdžių giraitėse gausu: nuo mums įprastų žiogų ir drugelių iki egzotiškų maldininkų ar taisyklingai apvalius mėšlo kamuoliukus ridenančių skarabėjų. Itin egzotiškai atrodo dažnai matomos stambios, daugiau kaip 2 cm ilgio tamsiai

mėlynos ir metališškai blizgančios bitės *Xylocopa violacea*, kurios įsitaiko lizdus medienoje, jų pačių išgraužtuose tuneliuose. Geluonį turi tik patelės, o patinėliai tik kanda galingais žandais ir gąsdina potencialius priešus pakibdami ore prieš jų akis. Aš irgi buvau taip pagąsdinta, kai pernelyg įkyrėjau fotografuodama. Apie 5 cm atstumu nuo nosies rūščiai žvelgiantis stambus vabzdys greitai privertė tapti mandagesne. Kitus įdomius vabzdžius giraitėse galima išvysti naktį. Sutemus jose prasideda tikras šviesų šou – aplink medžių kamienus pradeda skraidyti jonvabalčiai *Luciola lusitana*. Dieną tai neišraiškingas, mažiau nei centimetro ilgio vabalėlis su juodais minkštais antsparniais ir šviesiu pilveliu, tačiau naktį pilvelio galas virsta žalsva „lempute“, ryškiai žybciojančia sutemose. O kadangi

priešingai nei mūsų jonvabalčiai, šitos „lemputės“ skraido, alyvmedžių giraitės naktimis tampa neužmirštamo spektaklio vieta. Leidžiantis saulei iš senų alyvmedžių kamienų lenda būriai įvairiausių dydžių šikšnosparnių, iš kiparisų pasigirsta visiškai „nepelėdiški“ apuokėlių balsai ir pasirodo patys paukščiai. Drėgnesnėse vietose apuokėliams antrina medvarlės, o šalia tako dažnai galima pamatyti prapupsintą ežį ar šmėsteliant kiaunę.

Ant alyvmedžių kamienų ir akmeninių terasų sienelių auga įvairios kerpės ir samanos. Drėgnuoju sezonu giraitėse išauga įvairių grybų vaisiakūniai. Gausu ir įvairių augalų, kurie anksčiau užėmė reikšmingą vietą regiono tautų virtuvėje ir tradicinėje medicinoje: cikorijos, kiauulpienės, gražgarsės, melisos, beručiai, šalavijai, laukiniai svo-

Bitė *Xylocopa violacea*

Mėlyngerklis pleištinis driežas – dažnai sutinkamas giraičių gyventojas

„Mirtinoji morka“ – gražus, bet nuodingas augalas *Thapsia asclepium*

Nesunokusios paprastosios dioskorėjos uogų kekės

gūnai ir pankoliai. Tiesa, pastaruoju metu daugelis jų prarado savo pirminę reikšmę ir tik nedaugelis žmonių eina jų rinkti. Tarp vaistinių augalų, randamų giraitėse, yra ir gana pavojingų, dabar nerekomenduojamų naudoti savarankiškai, nors jų junginius tiria farmacininkai kaip perspektyvius įvairių vaistų kūrime. Tokie yra raudonas uogas nokinantis vijoklis paprastoji dioskorėja bei anglakalbių „mirtinąją morką“ vadinamas dailus salierinių šeimos augalas *Thapsia asclepium*. Giraitėse, o ypač jų pakraščiuose neretai auga laukinės kriaušės ir laukiniai figmedžiai, kurių vaisiai irgi anksčiau buvo vietinių gyventojų mielai renkami. Gausu ir gėlių, ypač pavasarį, kai visom spalvom prazysta plukės, žydės, paukštpienės, aguonos ir daugelis kitų. Vasarą žiedų būna mažiau,

Žilieji beručiai – dažni vaistiniai augalai

tačiau ir tuomet akį džiugina ant aukštų stiebų svyruojantys gegužraibių *Anacamptis pyramidalis* žiedynai ir gausiai žydinčios širdažolės, o giraičių pakraščiuose baltais žiedais puošiasi raganės. Gėlių galima rasti net rudenį ir žiemą: rudenį rausvai žydi ciklamenai, o žiemą boluoja snieguolės.

Deja, šiais laikais senąsias giraites keičia intensyvaus auginimo alyvmedžių plotai, kuriuose vyrauja jauni medžiai, o dažnas arimas trikdo augalijos vystymąsi ir dirvožemio gyvūnijos kompleksus. Tyrimai atlikti alyvmedžių giraitėse parodė, kad didžiausia perinčių paukščių įvairovė ir įvairių vabzdžių gausa buvo tradicinėse (ekstensyviose) bei apleistose giraitėse, bet ne šiuolaikinėse, intensyviose, kuriose naudojamos mineralinės trąšos ir pesticidai.

Europiniai alyvmedžiai buvo introdukuoti daugelyje šalių, kartais ir labai toli nuo savo gimtojo Viduržemio jūros regiono. Šiuo metu jie auginami Artimuosiuose Rytuose, Kinijoje ir Japonijoje, Pietų Afrikoje, Pietų ir Šiaurės Amerikos Ramiojo vandenyno pakrantėse nuo Čilės iki Kalifornijos ir net Naujojoje Zelandijoje. Skaičiuojama, kad dabar pasaulyje auga beveik 870 mln. šių medžių, tačiau pagrindinis jų auginimo centras tebėra Viduržemio jūros regiono šalys, o ypač Ispanija. Tolimose šalyse, kur buvo introdukuoti, europiniai alyvmedžiai daug kur sulaukėjo, natūralizavosi ir netgi tapo pavojinga invazine rūšimi, pavyzdžiui pietinėje Australijoje. Čia jų sėklas išplatina alyvuogės mėgstančios taip pat introdukuotos rudosios lapės bei paukščiai – tiek introdukuoti, tiek vietiniai (kaip emu).

Išplitę sulaukėję alyvmedžiai formuoja neįžengiamus tankumynus, kuriuose negali augti vietiniai augalai, o gausūs aliejingi vaisiai padidina ir taip didelį gaisrų pavojų. Be to, Australijoje, net išnaikinus alyvmedžių sąžalynus, vietiniai augalai jų vietose sunkiai atsikuria.

Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške – Viskas vienoje vietoje

- ▶ IŠKLAUSYSIME
- ▶ PAKONSULTUOSIME
- ▶ PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- ▶ OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k.,
Vėžaičių sen.,
96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

Kelių greideris „V4-240“, su keturiais peiliais, skirtas miško, priešgaisrinių kelių priežiūrai. Ilgas rėmas, tinkamas peilių atakos kampas ir keturi darbiniai peiliai paverčia šį greiderį nepakeičiamu pagalbininku lyginant ar taisant miško kelius. Hidraulinis valdymas užtikrina tolygų darbinio gylį reguliavimą.

Ant tvirto ir sunkaus rėmo dar galima dėti papildomus svorius, jei reikia lyginti ypač pažeistus kelius.

Ośrodek Techniki Leśnej
w Jarocinie

Kelių tiesimo ir priežiūros technika

Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“

Tel.: 8 611 34872
info@miskams.lt

Kelių vibrovolas „WBR“ skirtas sutankinti miško kelius, juos įrengti bei remontuoti. Sutankinimo procesas paprastai vykdomas po kelių išlyginimo.

Vibrovolo darbui pakanka 90kW galios traktoriaus, kuris turėtų 30 - 60 l/min. hidraulinį debitą. Hidraulinė sistema suteikia galimybę reguliuoti volo vibraciją (12-25 Hz diapazonu). Tai leidžia pasirinkti tinkamą dažnį smėlio, molio ar žvyro kelio dangų optimaliam sutankinimui.

Freza „PR-H“ sukurta miško kelių drenazui ir kelkraščio suformavimui bei priežiūrai.

Besisukanti darbinė galva iškasa maždaug 50 cm. gylį griovį. Mažos medžių šaknys, iki 4 cm skersmens, darbui netrukdo.

Freza „PR-H“ gali būti panaudojama drėgnose dirvose, pievose, sekliai melioracijai ir kitur.

www.miskams.lt

Miško sanitarinės apsaugos būklė ir tendencijos

Valstybinėje miškų tarnyboje vasario viduryje vykusiam Koordinacinės tarybos miško sanitarinės apsaugos klausimais posėdyje kartu su kitomis aktualijomis buvo aptarta žaliavinės medienos apsaugai miške skirtų augalų apsaugos priemonių trūkumo problema, kurią pristatė VMT Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Virgilijus Vasiliauskas. Jo pranešimo santrauką pateikiame žurnalo skaitytojams.

Cheminių augalų apsaugos priemonių naudojimo miškų apsaugoje mažinimo siekis. Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros programa nurodo „naudoti mažiau cheminių medžiagų, jas keisti biologinėmis ar mechaninėmis priemonėmis“, joje reglamentuojamas „didžiausias valstybinių miškų plotas, kuriame panaudotos miško sanitarinės apsaugos cheminės priemonės nuo ligų, kenkėjų ir nepageidaujamos augalijos“. Miškų FSC sertifikavimo standartas taip pat reikalauja „vengti cheminių pesticidų naudojimo“. Tuo vadovaudamasi Generalinė miškų urėdija nustato „VĮ miškų urėdijų miško sanitarinės apsaugos cheminių priemonių nuo ligų, kenkėjų ir nepageidaujamos augalijos panaudojimo valstybiniuose miškuose metinės apimtys“, o miškų urėdijos sudaro „Cheminių pesticidų mažinimo priemonių planus“.

Racionaliausiai cheminių augalų apsaugos priemonių siekį apsprendžia LR Augalų apsaugos įstatymas. Pagal šio įstatymo nuostatas žemės ūkio ministras tvirtina Augalų apsaugos planą, kuriame nurodyta – „Integruota kenksmingųjų organizmų kontrolė: prioritetas turi būti skiriamas necheminiams augalų apsaugos metodams, o cheminiai augalų apsaugos produktai naudojami, kai kitos efektyvios ir ekonomiškai tinkamos alternatyvos nenaikina kenksmingųjų organizmų“.

FSC miškų sertifikavimo nuostata. Nuo 2015 m. kovo 10 d. įsigaliojo naujas ypatingai pavojingų ir FSC sertifikuotuose miškuose draudžiamų naudoti pesticidų sąrašas FSC-STD-30-001a. Todėl miškų urėdijoms, kaip FSC miškų tvarkymo sertifikatą turintiems subjektams, buvo nurodyta iki 2015 m. rugsėjo 9 d. nutraukti insekticido *Mavrik 2F* naudojimą arba pateikti FSC paraišką dėl išimties suteikimo šio preparato naudojimui.

Iškilo problema, nes šiuo metu *Mavrik 2F* yra vienintelis augalų apsaugos produktas, leidžiamas naudoti mūsų šalies miškų ūkyje spygliuočių žaliavinės medienos apsaugai nuo žievėgraužių vabzdžių apnikimo miško sandėliuose (registracija galioja iki 2016-05-31), todėl miškų urėdijos turės operatyviai persiorientuoti žaliavinę medieną nuo vabzdžių apnikimo apsaugoti ne cheminiais būdais.

Ta pati problema susidarė ir kitose Europos šalyse. Todėl FSC Direktorių valdyba 2015 m. lapkričio mėn. laikinai panaikino būtinybę kreiptis dėl išimčių suteikimo naudoti aktyviasias chemines medžiagas, įtrauktas į FSC ypatingai pavojingų chemikalų sąrašą FSC-STD-30-001a. Galutinį sprendimą dėl naujo ypatingai pavojingų chemikalų sąrašo FSC direktorių valdyba priims 2016 m. pabaigoje. UAB „NEPCon LT“ patvirtino, kad šiuo metu *Mavrik 2F* veikliajai medžiagai išimties prašyti nereikia ir preparatą galima naudoti, kol bus priimti tolimesni FSC direktorių valdybos sprendimai.

Miškų ir žemės ūkyje Lietuvoje naudojami insekticidai. Miškų ūkyje registruotų augalų apsaugos produktų sąrašas 2015 m. ir 2016 m. buvo penki insekticidai, iš jų **FSC naudoti nedraudžia:** *Actara 25 WG* (veiklioji medžiaga *tiametoksamas*) ir *Foray 76B* (v.m. *Bacillus thuringiensis* štamai). Bet jie netinka žaliavinės medienos apsaugai nuo kinivarpu įsigraužimo.

Žemės ūkyje registruotų augalų apsaugos produktų sąrašas 2015 m. buvo 21 insekticidas, iš jų **FSC miškuose nedraudžia:** *Actara 25 WG* (v.m. *tiametoksamas*) ir *NeemAzal T/S* (v.m. *azadirachtinas A*). Todėl iš žemės ūkio sąrašo nėra ką perregistruoti medienos apsaugai miškuose.

Kaimyninėse šalyse registruoti insekticidai (2015 m. duomenys): Švedijoje, Baltarusijoje, Rusijoje – po 7, Suomijoje – 6, Vokietijoje, Šveicarijoje, Latvijoje – po 5, Lenkijoje – 2. Visi šie cheminiai insekticidai nuo 2015 m. kovo 10 d. papuolė į FSC sertifikuotuose miškuose draudžiamų naudoti pesticidų sąrašą FSC-STD-30-001a. Daugumoje šių šalių medienos apsaugai yra registruotas tinklas *Storranet*, impregnuotas insekticidu, kurio veiklioji medžiaga *Alfa-cypermetrinas* yra FSF draudžiamas naudoti.

Augalų apsaugos produktuose leidžiamų veikliųjų medžiagų sąrašas. Peržiūrėjus Europos Tarybos direktyvos 91/414/EEB dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką I priedą, jame yra pateiktas galimų naudoti augalų apsaugos produktų veikliųjų medžiagų sąrašas. Jame 2015 m. buvo iš viso 242 vnt. veikliųjų medžiagų, iš jų FSC miškuose nedraudžiama naudoti 146 veikliąsias medžiagas (60 proc.) ir draudžia 96 veikliąsias medžiagas (40 proc.).

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotrauka

Iš FSC požiūriu nedraudžiamų 146 veikliųjų medžiagų Lietuvoje naudoti yra registruotos 78 (53 proc.) veikliosios medžiagos ir neregistruotos naudoti 68 (47 proc.) veikliosios medžiagos. Bet iš registruotų Lietuvoje insekticidų veikliųjų medžiagų FSC nedraudžia tik vienintelį *Tiametoksamą*. Su šia veikliąja medžiaga miškuose yra registruotas insekticidas *Actara 25 WG*.

Ar yra veiksmingų insekticidų žaliavinės medienos apsaugai nuo žievėgraužių ir ką daryti? Lietuvoje mokslo įstaigoms reiktų atlikti bandymus apsaugant žaliavinę medieną su insekticidu

NeemAzal T/S ir veikliąsias medžiagas *klotianidiną*, *spinosadą*, *flonikamidą* turinčiais insekticidais bei nustatyti, ar jie turi pakankamą apsauginį poveikį nuo žaliavinę spygliuočių medieną apninkančių pavojingų rūšių žievėgraužių. Taip pat turėtų nustatyti, kokios koncentracijos būtų tinkamos miškininkystės požiūriu, ar jos atitinka aplinkosauginius reikalavimus bei darbų saugą. Tuomet efektyviausiam preparatui reikia paruošti atskaitą pagal Gerosios bandymų praktikos reikalavimus, kad jį būtų galima registruoti Valstybinėje augalininkystės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos.

Miške sandėliuojamos medienos apsaugos būdai necheminėmis priemonėmis

Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyrius kartu su Dubravos EMM urėdija kovo 25 d. surengė seminarą „**Žaliavinės medienos apsaugos būdai necheminėmis priemonėmis**“ miškų urėdijų specialistams, atsakingiems už miškų sanitarinę apsaugą.

VMT Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Virgilijus Vasiliauskas pranešime apžvelgė žaliavinės medienos laikymo miško sandėliuose galimą gedimo riziką ir pasekmes: kaip mediena skylinėja nuo džiūvimo, atsiranda medienos spalvos pakitimas, gedimai nuo grybų, bakterijų ir vabzdžių apnikimo ir prastėja medienos prekinė kokybė. Medienai saulės atokaitoje išdžiūvus žemiau 20 proc. drėgnumo, pastebimas rąstų galų trūkinėjimas, rečiau skyla ir rąstų šoniniai paviršiai, nupjautų storesnių šakų vietos. Skilimui labiausiai neatsparūs yra uosiai, beržai, ąžuolai, bukai, maumedžiai, klevai, skroblai, guobiniai medžiai.

Aptartos žalingiausios medienai vabzdžių ir grybinių ligų sukėlėjų rūšys, jų padariniai. Pagamintą žaliavinę medieną ilgai laikant miško sandėliuose sortimentų galuose ir šakų pjūvių vietose bei žievės mechaninių pažeidimų paviršiuose ima vystis įvairių rūšių grybai, kurių grybiena palaipsniui skverbiasi į gilesnius medienos sluoksnius, kol ją visai sugadina. Ypač grybai puola tuos rąstus, kurių kirtimo metu yra mechanškai pažeista žievės ir balanės paviršius. Neatspariausios grybų sukeliamiems

puviniams yra pušys, maumedžiai, beržai, alksniai, drebulės, tuopos, skroblai, liepos.

Pranešėjas patarė, kokius medienos apsaugos būdus reikėtų taikyti Lietuvoje, prisitaikant prie miškininkystės tradicijų ir medienos vartotojų poreikio. Nuo vabzdžių apnikimo spygliuočių medieną padėtų apsaugoti jos rietuvių viršaus ir šonų apdengimas dviejų eilių sluoksniu nužievintų rąstų ar lapuočių, sausuočių rąstų, plonrąsčių. Medienos rietuvės tam turėtų būti sukrautos labai glaudžiai ir tvarkingai, kad atskridę žievėgraužių vabalai neturėtų galimybės nutūpti ant neuždengto rąstų žievės paviršiaus. Dengimui naudojami tokio pat ilgio rąstai, kaip ir sukrauti rietuvėse. Taip pat spygliuočių su žieve medienos rietuves galima nuo žievėgraužių atakų uždengti sluoksniu eglišakių, lapuočių šakomis, pjuvenų ar medienos drožlių sluoksniu. Dengimui galima pritaikyti ir biokuro rietuvių uždengimui skirtą popierių. Šveicarijoje kompaktiškai sukrautų medienos rietuvių šonai nuo žievėgraužių apnikimo apdengiami geotekstile (4x50 m dydžio, 2,8 mm storio), o rąstų galai paliekami nedengti. Šiltuoju metų laiku keletą mėnesių geotekstilė apsaugo nuo vabzdžių apnikimo sveiką, šviežią, žiemos gamybos medieną. Šis būdas mažiau tinka pušies medienai, nes ji gali mėlynuoti. Geotekstinė yra neplyštanti, praleidžianti vandenį, tinka naudoti ne mažiau 3 metus, prie rietuvės viršaus tvirtinama lentelėmis.

Šalia miško medienos sandėlių reikėtų išdėstyti ir feromonines kenkėjų gaudykles bei plėšriesiems keršvabaliams vilioti skirtus sintetinius feromonus. Taip pat aptarti ir kiti apsaugos būdai, galintys užtikrinti miško sandėliuose laikomos žaliavinės apvaliosios medienos kokybę. Seminaro dalyviams išdalinta Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus paruošta metodinė medžiaga „Žaliavinės medienos apsaugos būdai necheminėmis priemonėmis“.

Pernai šalies miškuose vabzdžiai pakenkė 2062 ha medynų. Daugiausia žalos pridarė medžių liemenų kenkėjai (1488 ha), ypač žievėgraužiai tipografs (1445 ha). Palyginus su 2014 m., pernai šio kenkėjo židinių buvo registruota beveik 3 tūkst. ha mažesniame plote. Židinių plitimą pristabdė peržiemojusiam kenkėjui ir jo naujai kartai vystytis nepalankūs orai bei miškų urėdijų darbuotojų taikytos sanitarinės apsaugos profilaktinės priemonės: feromoninės gaudyklės, vabzdžiagaudžiai medžiai, insekticidai pagamintos žaliavinės medienos apsaugai ir kt.

VMT inf.

Seminaro dalyviai Dubravos EMM urėdijoje

Ekologiškų apsaugos priemonių bandymai miško medelynuose

Dr. GERDA ŠILINGIENĖ
ASU Miškų ir ekologijos fakultetas

Lietuvoje prakalbus apie miškų urėdijų medelynų modernizavimą ir būtinybę miško sodmenis auginti konteineriuose, supažindiname su kaimyninių šalių patirtimi.

Pradėkime nuo Latvijos, kur veikia AB „Latvijos valstybiniai miškai“ priklausantys devyni (Strenci, Mazzilli, Podini, Kalsnava, Pope, Jelgava, Valmiera, Smiltene ir Plavinas) miško medelynai. Bendras Latvijos valstybinių miškų medelynų plotas – 334,6 ha. Pernai juose išauginta ir parduota 44 mln. vnt. miško sodmenų, iš jų 9,4 mln. vnt. į užsienio šalis. Eksportuojamų sodmenų kiekis 2015 m., palyginus su ankstesniais metais, išaugo 600 tūkst. vnt.

Latvijos valstybinių miškų teritorijose pasodinta 22,9 mln. vnt. miško sodmenų, 11,7 mln. vnt. – parduota šalies privačių miškų savininkams.

Lietuvoje miškų urėdijos 2015 m. panaudojo 33,05 mln. vnt. sodmenų miškams sodinti. Pardavimui skirta 18,73 mln. vnt. sodmenų. Daugiausia jų nupirko privačių miškų savininkai. Pačios miškų urėdijos nupirko 5,37 mln. vnt. sodmenų. Šis sodmenų kiekis buvo išaugintas 37 valstybiniuose miškų medelynuose, užimančiuose 1219 ha plotą.

Stambiuose miško medelynuose išauginama daugiau miško sodmenų iš mažesnio ploto, sutaupomas sėklų kiekis, sutrumpinamas išauginimo laikas, didesnės galimybės įsigyti bei taikyti modernias sodmenų pa-

ruošimo sodinimui linijas. Pastaruoju metu, galiojant FSC sertifikato reikalavimams, draudžiantiems naudoti kai kurias veikliąsias medžiagas, miškų medelynams trūksta efektyvių augalų apsaugos priemonių sodmenų apsaugai: selektyvaus veikimo herbicidų, fungicidų bei insekticidų. Kalbant apie insekticidus, minimalių poreikių patenkinimui reikėtų papildomai registruoti 2-3 naujų pavadinimų insekticidus. Tačiau dėl didelių registravimo kaštų firmos platintojos dažnai nėra suinteresuotos registruoti naujas augalų apsaugos priemones. Tad ar pakanka sodmenims būtinų apsaugos nuo kenkėjų priemonių?

Dažniausiai pasitaikantis ir didžiausias žalą miško želdiniuose darantis kenkėjas – pušinis straubliukas (*Hylobius abietis*). Vadovaujantis šiuo metu galiojančiu augalų apsaugos produktu, skirtu miškininkystei, registru, kovai su straubliuku galima naudoti tik vienintelį insekticidą „Actara“. Prieš sodi-

nimą sodmenų šaknys pamerkiamos į 0,4-0,5 proc. „Actara“ 25WG vandens ir molio tirpalą. Bet ši apsaugos priemonė patvirtinta iki 2018 m. liepos mėnesio. Tad kyla klausimas, o kas bus toliau?..

Norint apsaugoti sodmenis nuo kenkėjų, ypač pušinio straubliuko, tikslinga nuolat ieškoti alternatyvių apsaugos priemonių. Norvegų kompanijos „Norsk Wax“ sukurtas apsauginis „KVAEE“ vaškas veikia skirtingai nei dauguma insekticidų. Juo paveiktų augalų paviršiuje susidaro vaško sluoksnis, kurio vengia pušiniai straubliukai (matyt, dėl netinkamo vaško pojūčio burnos organuose). „KVAEE“ vaškas yra nekenksminga aplinkai sodmenų apsaugos priemonė, kuri ir apsaugo juos nuo žalingų saulės spindulių (jo sudėtyje yra baltos spalvos pigmento).

Ankstesnių bandymų metu buvo pastebėti ir „KVAEE“ vaško trūkumai: sodmenims augant, vaško sluoksnis ima trūkinėti. Tobulinant jo sudėtį, 2010 m. į vašką įmaišyta naujų aplinką tausojančių priedų. Jų dėka vaškas tapo elastingesnis ir įgijo kitų reikiamų fizinių ypatybių, gali geriau prisitaikyti prie augalų augimo procesų, kurie būdingi Šiaurės šalių klimatui.

Vaşkas „KVAEE“ nėra naujiena Lietuvoje – 2013 m. jis išbandytas Anykščių miškų urėdijoje (1 pav.). Panaudojant „The Fountain“ įrenginį, paprastosios eglės sodinukai (2+2) buvo apdorojami vašku.

Bandymu metu atkreiptas dėmesys į tai, kad siūlomas įrenginys pareikalavo didžiulių darbo bei laiko sąnaudų. Per vieną dieną šiuo aparatu buvo galima vašku padengti tik 8 tūkst. vnt. paprastosios eglės sodinukų. Kompanijai „Norsk Wax“ pavyko padidinti šio prietaiso efektyvumą.

1 pav. Įrenginys „The Fountain“ išbandomas Anykščių miškų urėdijos medelyne

Šių metų sausio mėnesį Latvijos Podini miškų medelyne pristatyta nauja pilnai automatizuota „ECO Seedling Protection“ sodmenų vaškavimo linija (2 pav.).

2 pav. Automatizuota „ECO Seedling Protection“ sodmenų vaškavimo linija

Pristatymo metu pademonstruota kaip paprastosios eglės sodmenys, kurie vienus metus buvo auginti su uždara šaknų sistema ir vienus – atvirame grunte (1+1), padengiami vašku. Vadovaujantis siūloma technologija, sodmenys į liniją turi būti atvežti iš šaldytuvo. Vaško temperatūra įrenginyje siekia +80°C, o sodmenims jau +50°C temperatūra yra pavojinga. Todėl mirkymo momentas turi

būti ypač trumpas – 2 sekundės. Pamirkyti vaške sodmenys iš karto atvėsunami iki 18-20°C pučiant šaltą orą. Optimalus ant stiebelio padengiamo vaško sluoksnis – 0,6-1mm. Maksimaliai vašku galima padengti 60-70 proc. žaliosios sodinuko masės. Vienam sodinukui apdoroti reikia 6-7 g „KVAEE“ vaško. Ši linija reikalauja minimalių rankų darbo sąnaudų, per 1 val. vašku padengiama 5000 vnt. paprastosios eglės sodinukų. Nors vaškavimo darbai vykdomi šaltuoju metų periodu (sodmenys imami iš šaldytuvo), tačiau greitas darbas sumažina šaknų apdžiūvimo pavojų, o tai yra labai svarbus faktorius.

„ECO Seedling Protection“ sodmenų vaškavimo linija labiau orientuota į atvirame grunte augintus sodmenis. Estijoje „Juhani puukool“ medelyne norvegų kompanija pristatė „WeevilStop“ vaškavimo liniją, skirtą 1 metų konteineriuose išaugintų įvairių spygliuočių rūšių sėjinukų apdorojimui vašku (3 pav.).

3 pav. Automatizuota „WeevilStop“ sodmenų vaškavimo linija

Šios linijos veikimo principas šiek tiek skiriasi nuo matytos Podini medelyne. Konteineriuose vienus metus auginti paprastosios eglės sodmenys yra įstatomi į specialius cilindrus, kurie sukasi apie savo ašį. Tokiu būdu vaškas sėjinuką padengia tolygiai iš visų pusių. Sėjinukų vėsinimui naudojimas ledinis vanduo (4 pav.). „KVAEE“ vaško išeiga ta pati – 6-7 g/vnt., bet per 1 val. padengiama 3000 vnt. sėjinukų.

Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjo Virgilijaus Vasiliausko atliktų 2013 m. bandymų duomenimis, pušinio straubliuko pakenkimų intensyvumo apskaita parodė, kad padengus „KVAEE“ vašku nepažeistų paprastosios eglės sodinukų

4 pav. Automatizuotos „WeevilStop“ sodmenų vaškavimo linijos procesas: a – sėjinukai padengiami vašku, b – atvėsunami šaltu vandeniu, c – sėjinukai nudžiovinami vėju

a

b

c

buvo 1,5 karto daugiau nei kontroliniame (vašku neapsaugotame) variante. Paprastosios eglės sodmenų išlikimas tirtas vegetacijos pabaigoje taip pat parodė teigiamą vaško „KVAEE“ įtaką, nes sveikų eglės želdinių buvo 2,2 karto daugiau nei kontrolėje.

Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 m. programoje siūloma plėtoti ir diegti miško sodmenų su apribota šaknų sistema išauginimą, lygiagrečiai mažinti tradicinių miško medelių skaičių ir plotą. Programoje numatyta iki 2020 m. sumažinti 40 proc. cheminių augalų apsaugos priemonių naudojimą, lyginant su 2012 metais. Todėl modernizuojant miško medelynus galbūt verta pagalvoti ir apie insekticido „KVAEE“ panaudojimo galimybes.

PATIKSLINIMAS

Žurnalo 3 nr. išspausdintame V. Baronienės straipsnyje „Dubravos arborėtumas ir jo vertybės“ parašas 14 p. viršuje po iliustracija turėtų būti **Amūrinės alyvos**. Autorės ir skaitytojų atsiprašome už netikslumą.

Zarasų miškų urėdas: jaunas žmogus gali visko išmokti

GINTARĖ JANIŠKIENĖ

Zarasų miškų urėdijoje svečius pasitinka Rimantas Jurevičius. Beveik 40 metų miškų sistemoje (eigulys, technikas, girininkas) ir 16 metų miškų urėdo pareigose – šis žmogus išmano savo sritį ir geranoriškai dalijasi patirtimi. Manydamas, kad visi pensijinio amžiaus sulaukę dirbantieji turi užleisti vietą jaunimui, jis žada, kad ir pats lygiai taip pat pasielgs, juo labiau, kad gabių jaunų žmonių Zarasų miškų urėdijoje tikrai netrūksta. Beveik pusė kolektyvo – neperkopę penkto dešimtmečio, o septyni – dvidešimt su trupučiu skaičiuojantys. Netrukus ruošiamasi priimti dar du miškininkystės mokslus baigusius jaunuolius.

„Kaita pas mus didelė. Išleidžiame žmogų į pensiją, ir ta vieta – jaunimui. Prieš išeidami dar pamoko, darbus perduoda“, – pasakoja Zarasų miškų urėdas. Jo įsitikinimu, jaunas žmogus gali visko išmokti, reikia tik noro ir darbštumo.

Kalbėdamas apie save Rimantas neslepia, kad jam patinka dirbti, rūpintis ir organizuoti, bet sako, kad nesilaikys kėdės įsikibęs, kai ateis laikas, ir dar priduria: „...jeigu dėl reorganizacijos anksčiau nereikės pasitraukti“. Nerimo dėl įvairių siūlymų ir nežinios, kokių pokyčių laukti valstybinių miškų ūkyje, kiekvienoje miškų urėdijoje girdime.

„Politikų darbas valstybinius sprendimus priimti. Svarbiausia, kad tik dirbti netrukdytų. O dirbti galima. Mūsų urėdija maža, bet vis tiek išsilaikome. Visus įpareigojimus įvykdome ir darbo vietas išsilaikome, o tai ypač svarbu mažuose rajonuose, kur miškų urėdijos – pagrindinis darbdavys ir mokesčių mokėtojas“, – tvirtina Rimantas Jurevičius.

Tiesa, abejonės dėl ateities Zarasų miškų urėdijoje vieną spe-

cialistą jau paskatino kitą darbą pasirinkti, o ilgamečiai darbuotojai stebisi, iš kur pastaruoju metu tiek nepasitikėjimo radosi. Ir kodėl spaudoje rašoma, kad neva dėl tikrinimų nelikvidžios medienos sumažėjo, geresnės padaugėjo – ne dėl to juk...

„Pas mus visi stengiasi, tikiu, kad sąžiningai dirba. Žmonės dirba kaip sau, todėl ir žeidžia tas nepasitikėjimas“, – atvirai kalba Rimantas Jurevičius.

Vadovas pasakoja, kad Zarasų miškų urėdija ir su rangovais geranoriškai bendra-

Prie miškų urėdijos pastato: miškų urėdas R. Jurevičius (kairėje) ir vyr. miškininkas A. Maldauskas (centre) su jaunaisiais specialistais – V. Marcinkevičiūte, D. Linge, M. Ilčiuuku, T. Kokanka

AUTORĖS, MINDAUGO ILČIUKO, RIMONDO VASILIAUSKO NUOTRAUKOS

Vieninga komanda

darbiauja, ir su kelininkais draugiškai sutaria. Ir privačių miškų savininkai supranta, kad per šlapymetį visi miško kelius turi saugoti, jei pagadina – suremontuoja.

Privalumas – būti arti sienos su Latvija

Zarasų miškų urėdija neseniai pagarsėjo kaip projekto „Gazelė 2015“ dalyvė – įvertinus 2012, 2013 ir 2014 metų pajamų augimą ji buvo pripažinta viena iš sėkmingiausiai dirbančių ir besivystančių smulkių Lietuvos įmonių.

Rimantas Jurevičius prisimena, kad dalyvauti projekte sutiko tik įsitikinęs, kad susimokėti už tai nereikės – jeigu jau verti pagyry, tai tegul giria nemokamai. Pasirodė, kad verti. Tiesa, įvairios aplinkybės irgi turėjo reikšmės. Miškų urėdas aiškina, kad per krizę medienos kainos buvo nukritusios, be to, daug sąnaudų tais metais miškų registravimas pareikalavo. Nors nesigiria, bet ir taip aišku – be Zarasų miškų urėdijos darbuotojų gerų organizacinių gebėjimų tokių rezultatų irgi nebūtų pasiekę.

„Dabar kainos vėl kritusios, bet pirmą ke tvirtį baigėme neblogai. Tikimės, kad kainos pradės kilti. Malkų kaina jau padidėjo“, – ūkinius reikalus dėsto Zarasų miškų urėdas.

Nemažai Zarasų miškų urėdijos miškų drikiasi prie Latvijos sienos, todėl urėdija bendradarbiauja ir su kaimynais. Latviai daug savo miško iškirta, o perdirbimo įmonių prisistatė, todėl medienos poreikis yra, tad ir jų krovininiai automobiliai į Zarasų miškus atvažiuoja.

Krizės metu – tiek 2000 metais, tiek 2008-aisiais – Lietuvos perdirbėjams medienos nereikėjo, kai kurie siūlėsi mokėti mažiau nei savikaina, o latviai pirkto medieną iš Lietuvoje augančių miškų.

„Galima sakyti, kad tuo metu mūsų urėdiją išgelbėjo medienos perdirbėjai latviai“, – pripažįsta Rimantas Jurevičius.

Tik biokuro iš Zarasų miškų urėdijos latviai neperka, nelabai jo reikia ir lietuviams. Ne visos aplinkinės katilinės tam prisitaikiosios – kai kur katilus reikėtų pakeisti, trūksta svarstyklių automobiliui su biokuru pasverti.

Taip, Lietuvos verslininkai pažeria priekaištų dėl to, kad neapdirbta mediena iš šalies išvežama, bet miškininkai parduoda medieną visiems laisvos konkurencijos sąlygomis. O didiesiems mūsų šalies perdirbėjams jie ir savų priekaištų turi.

Jaunimui tenka paragauti visokio darbo

Dauguma Zarasų miškų urėdijoje įsidarbinančių jaunuolių kilę iš Zarasų miesto ar aplinkinių vietovių. Būna, kad dirbantys kitose urėdijose, vos tik sulaukę galimybės, namo grįžta. Kaip vienas jų sakė, namie ir sienos, ir medžiai padeda, namie lengviau.

„Užsiauginsime jaunimo, yra aktyvių“, – džiaugiasi Rimantas Jurevičius. – „Jie iniciatyvūs, stengiasi dirbti, o mes paskatiname. Matau ir tokių, kurie ateityje miškų urėdais galėtų būti“.

Jo manymu, geriausia, kai jaunas žmogus pradeda nuo žemiausių pareigų – tegul paragauja visokio darbo ir įgyja patirties, tada bus lengviau ir vadovaujančiose pozicijose. Padirba jaunas žmogus eiguiliu, parodo save, ir tampa aišku, ko jis vertas ir ko siekia. Vienas vaikinai grįžo į Zarasus girininko pavaduotoju padirbėjęs, bet vis tiek turėjo nuo eiguolio pareigų pradėti.

Zarasų miškų urėdas tik stebisi, kad universitetą baigę jaunuoliai ateina be pjūklinio pažymėjimo – kaip gi dirbti? O jeigu važiuoji mišku, žiūri – medis ant kelio nuvirtęs, reikia gi išsitraukti pjūklą, perpjauti ir toliau važiuoti. Visiems tenka to išmokti. Merginoms irgi. O toms, kurios bodisi su guminiiais batais vaikščioti, miške iš viso ne vieta.

„Nebūsi geras specialistas, jei nežinosi kaip darbas vyksta nuo pačių pagrindų“ – sako Mindaugas

Tomas lavina arboristo įgūdžius, keldamas inkilus šikšnosparniams

Tribūna – jauniems

Tomas Kokanka: „Darbe nebūna sunku kai dirbi mėgstamą darbą, todėl ir ieškai tokio, kuris tau patiktų, o kai randi, dirbi iš malonumo. Džiaugiuosi, kad esu miškininkas, nes nuolat esu gamtoje, nuo pat mažens tai mėgau“.

Tomui 26-eri, prieš įsidarbindamas Gražutės girininkijoje, jis ėjo Anykščių miškų urėdijos girininko pavaduotojo pareigas. Vaikinas pripažįsta, kad Anykščiuose labai gražu, patiko, bet arčiau tėvų būti traukė, draugų pasiilgdavo. Kai sužinojo, kad Zarasų miškų urėdijoje laisva vieta atsirado, nedvejojo – pretendavo ir įsidarbino eiguiliu. Greitai buvo įvertintas ir dabar jau – vėl girininko pavaduotoju dirba.

Tomo magistrinio darbo tema buvo – apie laukinių gyvūnų populiaciją ir jos valdymą. Tos žinios darbe irgi praverčia – kai tenka gyvūnų aprašą atlikti, metodiką parinkti ir ją taikyti.

Laisvalaikiu Tomas kita darbui artima veikla užsiima – lavina arboristo įgūdžius. Arboristai sako, kad jų tikslas – ne nupjauti medį, bet padaryti taip, kad jis būtų saugus aplinkai. Taigi, Tomas puikiai žino, kaip medžio skilmą teisingai sutvarkyti, kaip lają suformuoti, moka virvėmis ir kita specialia įranga naudotis, žino, kaip saugiai į medį įkopti. Savo įrangą išsitraukia inkilus keldamas, ypač pelėdoms, o kartą sumanė tiksliai pušies aukštį paskaičiuoti, galvojo, kad ji galėtų rekordininkė būti, tai įkopė į medį ir išmatavo. Deja, iki rekordo aukščio šiek tiek pritrūko. Dabar vaikinai ruošiasi arboristų

Kaip ir vyras Mindaugas, Svajūnė yra aktyvi gamtos mylėtoja

Viktorija ir Tomas – miško sodinimo šventėje

varžyboms – dažnai jose dalyvauja, Zarasų vardą garsina. Jis taip pat ne kartą dalyvavo šalies ir Europos miškininkų orientavimosi sporto čempionatuose.

Mindaugas Ilčiukas: „Nebūsi geras specialistas, jei nežinosi kaip darbas vyksta nuo pačių pagrindų. Džiaugiuosi, kad esu miškininkas, nes savo darbu galiu prisidėti prie miškų ateities, tolimesnės jų raidos“.

27 metų vaikinai ir žinių turi, ir puikiai rašo, skleidžia informaciją apie miškininkystę, ir aktyviai dirba. Mindaugas kilęs iš Užpalių, studijuodamas universitete praktiką Salake atliko, po to įsidarbino eiguoliu, o dabar – jau girininko pavaduotojas.

Mindaugas pasakoja, kad nuo mažens išsiskyrė iš kitų tuo, kad labai gamta domėjosi. Dar moksleivis būdamas ornitologų mokyklą baigė, ne tik paukščius, bet ir drugelius tyrinėjo. Turi didžiulę Lietuvos drugelių kolekciją – joje daugiau nei 350 rūšių drugelių, drauge su žmona Svajūne, kilusia iš Zarasų krašto, ir vabalus renka, stebi paukščius.

Danius Lingė: „Auginu mišką ateities kartoms“

Ypač didžiuojasi paukščių plunksnų kolekcija, ji vienintelė tokia mūsų šalyje. Per 14 metų Mindaugas surinko apie 1000 plunksnų, kurios pristato apie 60 paukščių rūšių.

Salako girininko pavaduotojas labai aktyvus, jis nuoširdžiai bendrauja su moksleiviais, dalyvauja jų renginiuose, drauge inkilus kelia, išvykas į mišką jiems organizuoja. Jam smagu matyti, kad vaikai domisi gamta ir smagu savo žinias perteikti.

Mindaugas sako, kad miškininku dirbti tikrai nenuobodu – sezonai keičiasi ir darbų pobūdis keičiasi.

Viktorija Marcinkevičiūtė: „Man darbas patinka, sunkumų tikrai nebijau. Džiaugiuosi, kad esu miškininkė – galiu kasdien kvėpuoti grynu oru“.

Viktorija užaugo Zarasuose. Mėgsta žvejoti, fotografuoti. Dar devintoje klasėje patinėmė ir nusprendė, kad bus miškininkė. Užsispyrė mergina ir savo pasiekė – jau pusantros metų Smalvų girininkijos eiguole dirba, jai 24-eri. Su medienos pirkėjais reikalus tvarko, latviams prekes perduoda. Paklausta, ar jau latviškai pramoko, nusijuokia – tai jie lietuviškai kalba.

„Kai studijavau universitete, dar labai įsivaizdavau konkretaus darbo, reikėjo visko išmokti, buvęs eiguolis prieš išeidamas į pensiją pamokė, ačiū jam“, – pasakoja Viktorija. Ji nemano, kad miškininko specialybė – vyriška, sako, kad jai eiguole dirbti nėra sunku, be to, moterys tam tikrų privalumų, anot Viktorijos, turi – jos kruopštesnės, atidesnės.

Miške dažnai būnanti Viktorija sako pastebinti, kad pastaruoju metu miško gyvūnų padaugėjo, o brakonierių kilpų nesimato – turbūt padidintos baudos gąsdina, tačiau kartą buvo, kad atvažiuoja įkainoti medžių, žiūri – jų nebėra, jau nukirsti.

Pasakoja mergina ir kitų nelabai malonių dalykų, pavyzdžiui, apie gaisrus – teko ne kartą susidurti. Sako, vasaros savaitgaliais, kai būna karšta, ji stengiasi niekur toliau neišvažiuoti – o gal prireiks skubiai važiuoti gaisro gesinti. Daug gaisrų padykę vaikai sukelia – kartais laužą neatsakingai kūrėna, o kartais ir piktybiškai žolę padega, net degančias padangas sugalvoja ridenti.

Danius Lingė: „Iki 20 metų sportavau, po to ieškojau savo kelio, bandžiau daug ką, ieškojau ūkiškesnės specialybės, dabar patinka. Džiaugiuosi, kad esu miškininkas, nes auginu mišką ateities kartoms“.

Dusetose augęs Danius (29-erių metų) iš pradžių buvo pasinėręs į sportą – aktyviai irklavo, Vilniuje treniravosi, tarptautinėse regatose Lietuvai atstovavo. Ilgai ieškojo darbo, kuris būtų prie širdies. Pabandė ir vieno, ir kito, kol galiausiai nusprendė universitete miškininkystę studijuoti. Dusetose atlikęs praktiką savo gimtinėje eiguoliu įsidarbino, šiuo metu pavaduoja vaiko priežiūros atostogų išleistą Antazavės girininko pavaduotoją.

Danius sako, kad pradėjęs eiti girininko pavaduotojo pareigas atsakomybės daugiau tenka ir... dokumentų daugiau pildyti reikia. Kaip ir daugelis kalbintų jaunuolių, jis stebisi, kad tiek daug įvairių ataskaitų tenka rengti, bet darbas juk su kompiuteriais, o informacinės technologijos jaunimas kaip riešutus kremta. Kai nori, jie visko išmoksta ir viską padaro.

Taip ir keičia karta vieną kitą. Kaip ir gamtoje, žmonių pasaulyje irgi ratu viskas sukasi – pavasaris, vasara, rudenis, žiema, pavasaris... Džiugu matyti jaunus žmones, savo šalyje vietą suradusius, Lietuvos miškus puoselėjančius.

ROvaltra

VALTRA

Valtra – patikimas partneris miške

Kaina
nuo **53.000** EUR

3
METAI
GARANTIJA
ARBA
3000
VAL.

- Variklis AGCO Power (Sisu) – 111 AG
- 24+24 pavaros
- Metalinis degalų bakas
- Priekinio tilto diferencialo blokavimas
- Hidraulinio siurblio našumas 90 l/min
- Oro kondicionierius
- Miško padangos 20.8R38+16.9R28 NOKIAN

KRONOS

Hidrauliniai manipulatoriai:

- Maksimalus strėlės ilgis – iki 10 m
- Keliamoji galia prie 4 m ilgio strėlės – iki 1,5 t
- 0,26 m² rastų griebtuvai

Kronos medienos ištraukimo priekabos:

- Maksimali priekabos užkrovimo talpa – iki 15 t
- Pakrovimo vietos ilgis – iki 4 m (be prailginimo)
- Aukšta prošvaisa

SUOKONE

Augmenijos smulkintuvai

nuo
13.000
EUR

Baimės: tikros ar pačių sukurtos?

Mes ketvirtį amžiaus esame laisvi, užaugo nauja nepriklausomybės karta, tačiau psichologinė atmosfera valstybėje tragiška... „Mes gyvename baimės, abejingumo, nepasitikėjimo, nepagarbos vieni kitiems atmosferoje...“ „...šalies ekonomika auga, mes materialiai gyvename geriau, o liekame vis tokie pat nelaimingi...“. Tai trumpos citatos iš neseniai viename interneto portale skaityto premjero Algirdo Butkevičiaus straipsnio „**Žmonių savijautą lemia ne vien ekonominiai rodikliai**“. Apmaudu, kad į šias Lietuvos visuomenės gyvenimo ydas premjeras atkreipė dėmesį tik ketvirtaisiais vadovavimo Vyriausybei metais. Bet taip atsitinka dažnai. Politikai labiausiai jautrūs žmonių problemoms tampa baigiantis kadencijai ir artėjant naujiems rinkimams.

Profesinėms sąjungoms aktualu jos narių ne tik socialinė ar materialinė padėtis, bet rūpi ir jų psichologinė būsena. Bendraujant su mūsų profsąjungų federacijos aktyvistais, kalbant su profsąjungų nariais, eiliniams, didelę darbo patirtį turinčiais arba ir su jaunais miškininkais, matosi, kad psichologinių įtampų jų gyvenime taip pat netrūksta. Ir ne tik jų, bendrų visiems Lietuvos žmonėms, apie kurias rašo premjeras, bet ir savų, specifinių.

Gal pirmoji baimių grupė būtų susijusi su jau antrą dešimtmetį, lyg Damoklo kardas, virš visų pakibusia valstybinių miškų valdymo reformos grėsme. Lietuvoje daugumoje atvejų reformos suvokiamos kaip valdymo subjektų sustambinimas, darbo vietų sumažinimas. Girdėdami tai šiek tiek prislopstančias, tai vėl suaktyvėjančias kalbas apie reformų būtinybę, miškų urėdijų darbuotojai bijo netekti darbo vietos, nuolatinių pajamų, galimybių grąžinti turimas paskolas, išleisti į mokslus vaikus, susitvarkyti buitį, pagaliau sukaupti lėšų senatvei, nes apie pensininko gyvenimo perspektyvas taip pat nieko gero neišgirsi. Atsiradusios neapibrėžto laikinumo nuotaikos slopina darbuotojų iniciatyvą, lojalumą darbovietai, motyvaciją aukštesnių tikslų

siekiui, skatina gyventi tik trumpalaikę perspektyvą. Jeigu anksčiau kalbos apie reformas suaktyvėdavo iškart po Seimo rinkimų, o po to nurimdavo, tai šį kartą yra priešingai. Nors Vyriausybės programoje buvo deklaruota, kad valstybinių miškų valdymo reforma baigta, vis tik aktyviai reformos būtinybę pradėta propaguoti į šios Vyriausybės kadencijos pabaigą, pajungiant net tarptautines organizacijas ir nuostatant reformos įvykdymo konkrečius terminus.

Antroji grupė problemų, dėl kurių darbuotojai jaučiasi psichologiškai prislėgti, yra susijusi su pernelyg sunorminta ir reglamentuota visa miškininkystės veikla. Darbuotojai daugumos procesų fiziškai įtakoti negali, tačiau yra už tai atsakingi. Daug veiksmų miškininkystėje priklauso nuo gamtinių sąlygų, kitų aplinkybių, tačiau norminiais aktais viskas sukonkretinta į skaičius, metrus, centimetrus, procentus. Tų normatyvų parengta daug ir įvairių. Medžiai miške neauga tolygiai išsidėstę, kaip sode, tačiau reikalaujama, kad po jaunuočių ugdymo kirtimų būtų paliktas konkretus medžių skaičius, kad pasodinti želdiniai tam tikrame amžiuje turėtų atitinkamą aukštį, kad medelyne auginamas sodinukas būtinai būtų reikalaujamų matmenų, lyg tie centimetrai turėtų lemiamą reikšmę ilgame medžio amžiuje. Gyvenime šių normų prisilaikyti ne visada įmanoma, tačiau už neatitikimus normatyvams darbuotojams gresia įvairios sankcijos.

Giraininkų darbuotojams daug stresinių situacijų sukelia ne iki galo parengtos, nepakankamai išbandytos kompiuterinės programos. Ne vienam daug žilų plaukų atsirado, kol normaliau pradėjo dirbti „Miško skaita“, dabar ne mažiau baimių yra ir laukiant IMŪVIS. Yra problemų ir su grupiniu būdu nustatomo medienos tūrio apskaita miško sandėliuose, kai reikalaujama atitinkamo tikslumo, kurio dėl objektyvių priežasčių tiesiog neįmanoma pasiekti.

Trečioji problemų grupė yra susijusi su psichologiniu klimatu darbo kolektyve. Tai daug priklauso nuo įmonių vadovų, pačių darbuotojų charakterių ypatybių. Kai kolektyve vyrauja geri tarpusavio santykiai, kai problemos sprendžiamos kolegialiai, kai yra pasitikėjimas vienu kitais, kai vyrauja socialinis teisingumas ir darbuotojas nesijaučia išnaudojamas, tada darbe būna daug mažiau stresų ar bereikalingų baimių.

Dar viena citata iš A. Butkevičiaus straipsnio: „...Žmonės Lietuvoje nebeturėtų kankintis ir sukti galvos apie darbą, uždarbį, laisvalaikį, užtikrintą socialinę apsaugą, orią savijautą. Tai yra dalykai, kurie civilizuotoje valstybėje privalo būti savaime suprantami...“.

Puikios mintys, visi to norime. Bet labai daug priklauso ir nuo mūsų pačių. Juk ne kas kitas, o patys miškininkai įvairiausių normatyvų formoje prisikuria visokių „baubų“, o paskui kankinasi ir gadina sau bei kitiems sveikatą juos įveikdami.

Vilties, kad požiūris į šiuos dalykus keisis, yra, nes pasigirsta balsų ir iš kai kurių rengėjų, kad taisyklėse ar normatyvuose neturėtų būti perteklinio ir šablonoško reglamentavimo, nes visko sunorminti miške neįmanoma ir tai neturi būti siekiu. Jau yra ir pavyzdžių: atsisakyta privalomo medelynuose auginti lapuočių sodmenų procento, sumažintas pušies ir eglės kilmės rajonų skaičius. Vis šiek tiek paprasčiau...

INGA RUGINIENĖ
LMPF pirmininkė

Tradicinė Miško diena 2016 – Ukmergėje

Prieš beveik dešimtmetį UAB „Likmerė“ iniciuota ir jau tradiciškai tapusi 9-oji Miško sodinimo šventė šiemet vyko Ukmergės miškų urėdijos Šešuolių girininkijos kirtavietėje balandžio paskutinįjį ketvirtadienį. Į šią bendrai UAB „Likmerė“ ir Ukmergės miškų urėdijos suorganizuotą šventę atvyko didžiulis būrys talkininkų: Latvijos ambasadorius Lietuvoje Einars Semanis, Latvijos užsienio reikalų ministerijos Ekonominių santykių, prekybos ir vystomojo bendradarbiavimo direktorato direktorė Ivita Burmistrė, LR Seimo narys miškininkas Kazys Grybauskas, Miškų departamento Miškotvarkos ir miško išteklių skyriaus vedėjas Viktoras Karašauskis, Valstybinio miškotvarkos instituto direktorius Alfredas Galaunė, Lietuvos nepriklausomų medienos matuotojų asociacijos prezidentas doc. Edmundas Petrauskas, Privačių miškų savininkų asociacijos direktorius Aidas Pivoriūnas, LMSA Ukmergės skyriaus pirmininkas Antanas Hofmanas, Koncerno „Latvijas Finieris“ atstovai, UAB „Likmerė“, Generalinės miškų urėdijos, Ukmergės miškų urėdijos ir gretimų miškų urėdijų

darbuotojai, verslo partneriai, bičiuliai. Tokiose šventėse kasmet dalyvauja jaunosios kartos atstovai. Šįkart miško sodinti susirinko Užupio ir Šilo pagrindinių mokyklų bei Ukmergės technologijų ir verslo mokyklos moksleiviai.

Po trumpų sveikinimo kalbų, vėliavos iškėlimo, šventės organizatoriai – Ukmergės miškų urėdas Vigantas Kraujalis ir UAB „Likmerė“ generalinis direktorius Mindaugas Kasmauskis pakvietė talkininkus link sodinimo vietos – paruoštos kirtavietės. Čia jų laukė Šešuolių girininkas Virginijus Šalčiūnas ir jo komanda.

Pakili nuotaika, gražus oras lydėjo visą talkos laiką, todėl talkininkai netruko apsodinti 1,9 ha kirtavietę beržų (2600 vnt.) ir eglių (2300 vnt.) sodinukais. Po įtempto darbo organizatoriai miško sodinotojus pavaišino šventiniais pietumis gryname ore.

UAB „Likmerė“ kitąmet kvies jau į jubiliejinę, 10-ąją Miško sodinimo šventę.

MG inf.

LIKMERĖ

DIDELIAIS KIEKIAIS superkame beržo rąstus

nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

LMSA XIX-oje Generalinėje asamblėjoje

VACLOVAS VIDUGIRIS

Šiemet kasmetinė LMSA Generalinė asamblėja surengta balandžio 15 d. Vilniuje, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos Nacionaliniame lankytojų centre, įsikūrusiame Sapiėgų rūmuose. Iš regionų suvažiaavę asociacijos delegatai, bendradarbiavimo partneriai turėjo gerą progą susipažinti su šio centro ekspozicijomis, saugomų teritorijų darbuotojų pasiekimais.

Asamblėjoje dalyvavo ES ambasadorius Rusijos Federacijoje Vygaudas Ušackas, LR Seimo narys Kazys Grybauskas, aplinkos viceministras Linas Jonauskas, Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorius Valdas Vaičiūnas, Žemės ūkio rūmų pirmininkas Andriejus Stančikas, Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinės darbo inspekcijos, kitų institucijų bei verslo įmonių atstovai.

Asamblėjos dalyvių nuotaikingu pasirodymu pasveikino Vilniaus B. Dvariono muzikos mokyklos merginų vokalinis ansamblis „Mini Jazz“ (vadovė Giedrė Rimšaitė).

Tęsiami miško savininkus vienijanti misija

LMSA valdybos pirmininkas dr. Algis Gaižutis ataskaitiniame pranešime informavo, jog dabar asociacija vienija apie 6500 narių, tarp kurių yra 54 miško savininkų kooperatyvai ir įmonės, su LMSA bendradarbiauja per 20 verslo įmonių ir institucijų bei giminingos šalies ir Europos asociacijos. 2015 m. iš LMSA narių (juridinių ir fizinių asmenų) surinkta 25 tūkst. eurų narystės įnašų, papildomų pajamų dar gauta tęsiant 2013–2015 m. pasirašytas bendradarbiavimo sutartis ir bendrus projektus su partneriais.

Miško savininkas, ES ambasadorius Rusijoje Vygaudas Ušackas tapo LMSA nariu

AUTORIAUS NUOTRAUKOS

Bet aktyvinant veiklą susidaro ir nemažai išlaidų. Todėl daugelio siekių įgyvendinimo varomąją jėgą ir toliau išlieka nuoseklus LMSA valdybos ir rajonų skyrių darbas visuomeniniais pagrindais. Pasidžiaugta, kad žmonės domisi LMSA veikla, su miškais susijusiomis naujienomis – kasdien asociacijos svetainėje apsilanko vidutiniškai apie 18 000 internetautų.

LMSA vadovas pakvietė į asociacijos veiklą įsijungti ir valstybinių miškų sistemoje, kitose miškų institucijose bei aplinkosaugoje dirbančius miškininkus ir aplinkosaugininkus, ypač kurie yra miško savininkai, kad lanksčiau būtų sprendžiamos bendros miškininkystės, gamtosaugos problemos.

Savo naryste asociaciją paremti nusprendė asamblėjoje dalyvavę miško savininkai: ambasadorius Vygaudas Ušackas, Žemės ūkio rūmų pirmininkas Andriejus Stančikas bei ARVI grupės viceprezidentas Alfonsas Tamošiūnas. Jiems įteikti LMSA nario pažymėjimai.

Daugelis Vygaudą Ušacką pažįstame kaip teisininką, politiką, patyrusį diplomata, nuo 2013 m. rugsėjo mėn. dirbantį ES ambasadoriumi Rusijos Federacijoje. Ir gyvendamas toli nuo Lietuvos, jis suranda laiko pasirūpinti Utenos krašte, šalia Indrų ežero iš senelio tremtinio Adomo Ušacko paveldėta 127,5 ha žemės valda. Dalyje šios valdos jis įveisė 25 ha eglių jaunuolyną, laisvalaikį rūpinasi jo priežiūra. Anot V. Ušacko, nėra nieko maloniau, nei džiaugtis tuo, ką

išauginai – vaikai ir mišku. Čia diplomatas ketino užsiimti ir medžioklės ūkiu. Bet įteisinus apribojimą, kad minimalus medžioklės vieneto plotas gali būti tik 1000 ha, teko šį verslo planą suspenduoti. Ambasadorius išsakė nuoskaudą, kai jo privačioje valdoje net neatsiklausę šeimininkauja atvažiaavę įtakingi medžiotojai su šunimis. Norintys medžioti savo valdose miško savininkai kvietė diplomata palaikyti juos, sprendžiant įsisenėjusias medžioklės problemas.

Apžvelgdamas bendradarbiavimo su LMSA rezultatus, aplinkos viceministras Linas Jonauskas pažymėjo, jog sprendžiant asociacijos keliamą miško pajamų papildomo apmokestinimo problemą, Aplinkos ministerijoje gegužės pabaigoje rengiamas už miškus atsakingų Lietuvos, Latvijos ir Estijos ministerijų specialistų bei šių šalių miško savininkų asociacijų atstovų susitikimas. Jame bus aptariama privataus miškų ūkio valstybinio ekonominio reguliavimo aktualijos, taikoma mokesčių sistema, kiti klausimai. Dar iki rudens tikimasi parengti studiją apie Lietuvoje taikytiną miško pajamų apmokestinimo sistemą.

Kitoks požiūris į privačią miškininkystę

Paklaustas įvertinti esamą politinę ir ekonominę situaciją, ES ambasadorius V. Ušackas diplomatiškai atsakė, kad gyvename sudėtingame pasaulyje, kuriame kyla įvairios grėsmės. Ką daryti? Reikėtų mąstyti globaliai, o veikti lokaliai. Vienas iš tokių veiksmų – užtikrinti stabilumą įvairiose ūkio šakose, tarp jų ir miškininkystėje. Kiekvienas miško savininkas yra šio ūkio dalis, o jų – per 247 tūkst. Tai turi vienyti visus miškininkaujančius, valstybei sukuriant palankias tam sąlygas ir lanksčią įstatyminę bazę.

Jis išsakė siektiną viziją: Aukščiausiasis yra suteikęs žmonėms neatimamas teises į gyvybę, nuosavybę ir laimės siekimą. Valdžia sukurta tam, kad apsaugoti šias laisves. Jos piliečių pareiga – laikytis įstatymų, mokėti mokesčius, ginti savo valstybę, o ši privalo apsaugoti žmogaus teises ir laisves. Tai yra laisvos, saugios, klestinčios ir laimingos Lietuvos sėkmės raktas.

Požiūrį į privačią miškininkystę per ekonominę prizmę išsakė Laisvosios rinkos ins-

tituto viceprezidentas, ekonomistas Vytautas Žukauskas. Keletas jo pastebėjimų. Daug išskaidytų miško savininkų yra tas pat, kaip savininko nebuvimas ir atsakomybės trūkumas. Praktinėje veikloje vyrauja skirtinga samprata – valstybės, pareigūnų nekaltumo ir savininko kaltumo principas. Tai rimta problema. Be to, nepamatuotas nuosavybės teisių suvaržymas skatina savininką žiūrėti miške tik trumpalaikės naudos, nes neaišku, kokie apribojimai bus rytoj. Todėl šalyse, kuriose yra daugiau ekonominės laisvės, savininkai labiau žiūri ilgalaikės miškininkavimo perspektyvos, tuo pačiu labiau saugoma ir gamta.

Kiek miško savininkas bus įvairių „kontorų“ įkaitu..?

Anykščių rajono savivaldybės meras Kęstutis Tubis pasisakyme kvietė visus dėti pastangas, kad kuo greičiau būtų sprendžiama Valstybinio miškų kadastro, Valstybinio žemės kadastro ir Nekilnojamo turto registro įmonės duomenų suderinimo (sinchronizavimo) problema.

Naudojantis ES parama, perkant, parduodant, stambinant žemės valdas, su šia problema šalyje susiduria šimtai žemės ir miškų savininkų, ypač kai natūroje žemės ir miško valdų plotai neatitinka pirminiuose dokumentuose nurodytų dydžių, jie persidengia su kaimynine valda, ginčijamos ribos. Žmonės piktna, kad ir už netikslų duomenų pateikimą vartotojui reikia mokėti. Išsakyta mintis, ar nereikėtų inicijuoti tokių valstybinių įstaigų apjungimą?

Neretai miško savininko „kryžiaus kelias“ nesibaigia ir už nemažus pinigus atlikus žemės valdos geodezinius matavimus, nes jos ribos gali „nukeliauti“ į kaimyno žemę... Tuomet prasideda ginčai ir teismų maratonas. Ypač su pertekliniais biurokratiniais ribojimais susiduria tie miškų savininkai, kurių miškų ūkio paskirties žemėje yra įsiterpusi pieva ar lopinėlis kitų žemės ūkio naudmenų, vandens telkinių.

O ir norint parduoti vientisą miško žemės sklypą kitam savininkui reikia nueiti nemažus biurokratinius kelius. Rajonų žemėtvarkos skyriai ima nemažą mokestį už privalomai atliekamą parduodamo miško ar žemės sklypo kaimynų apklausą, ar šie nepageidauja pirmumo teise jį įsigyti už savininko pasiūlytą kainą. Valdininkai apklausos trukmę skaičiuoja tik darbo dienomis. Tad tenka laukti kelias savaites, kol ateina laiškas su priimtu sprendimu. Jei kuris valdos kaimynas negavo apklausos laiško ar atsiųstas žemėtvarkininkų sprendimas netenkina par-

davėjo, prireikia sukti ir antrą apklausos ratą, vėl už jį mokėti. Tad valdos kaimynų apklausai ir sprendimo pateikimui gali neužtekti ir poros mėnesių. O kur dar teisinės sandorio įforminimo procedūros...

Miško savininko neinformavus ir su juo nesuderinus neturėtų būti vienašališkai valdyskų „kontorų“ kabinetuose keičiama privačios valdos miškų grupė, uždėdami nauji aplinkosauginiai apribojimai.

Miškininkavimą privačiuose miškuose sunkina ir tai, kad daug kur prie smulkių miško valdų nėra išvis privažiavimo kelių ar jie eina per kitą privačią žemę, į ką nekreipta dėmesio žemės reformos metu. Be to, gruntiniai miško keliukai ne visur įregistruoti Miškų kadastrė, kai kuriems nustačius pavaldumas ar traktuojami kaip mažareikšmiai (laikomi vėžėmis). Jų negalima remontuoti iš miškų urėdijoms šiemet skirtų centralizuotų lėšų. Taigi, kalbos apie smulkių miško valdų geresnį tvarkymą, konsolidavimą, kaip ir apie kooperaciją, patrauklios tik tribūnose...

Svarbesnės rezoliucijos nuostatos

Išsakytų problemų sprendimui Generalinės asamblėjos dalyviai priėmė rezoliuciją, kurioje kreipiamasi į šalies valdymo institucijas. Joje pažymima, kad privataus miškų ūkio indėlis šalies ekonomikai ir kaimo plėtrai galėtų būti ženkliai didesnis, jei apmokestinimo politika būtų keičiama į subalansuoto ūkininkavimo skatinimą (pvz., neapmokestinant miško išauginimui skiriamų išlaidų – miško atkūrimo, želdinių priežiūros, apsaugos, ugdymo kirtimų), mažėtų miškų ūkinės

Įteiktas simbolinis padėkos ažuoliukas aplinkos viceministrai Linui Jonauskui

Pažintis su saugomų teritorijų veikla

veiklos valstybinis reglamentavimas. Būtina peržiūrėti žemės pirkimą – pardavimą reglamentuojantį Žemės įsigijimo saugiklių įstatymą, kuris dabar neproporcingai apriboja savininkų teises disponuoti savo nuosavybe ir yra palankus žemę bei mišką norintiems įsigyti stambiesiems žemvaldžiams. ES ir šalies biudžeto lėšomis teikiama parama miškų ūkio veikloms 2014–2020 m. sumažinta nuo anksčiau planuotų ir Vyriausybės protokolu patvirtintų 10 proc. iki 6,7 proc. nuo bendro paramos biudžeto.

Taip pat prašoma patikslinti LR medžioklės įstatymu nustatytą tvarką, kad žemių ir miškų savininkai galėtų formuoti privačius medžioklės plotų vienetus kooperacijos principu. Numatant atsakomybę už teisės aktų pažeidimus miškų ūkyje, reikėtų aiškiai atskirti sankcijas už piktavalių daromus tyčinius nusikaltimus svetimuose miškuose nuo nuobaudų miškų savininkams už netyčinius prasižengimus tvarkant savo miškus.

Gerintina vietinių kaimo ir miško kelių infrastruktūra ir jos finansavimas. Pavyzdžiui, iš degalų akcijų bei kelių infrastruktūros mokesčių surinktas lėšas skirti ir visų nuosavybės formų miško keliams. Prašoma parengti naują nuostolių kompensavimo metodiką, kuomet miško žemė paimama vadinamoms visuomenės reikmėms, statant kelius, geležinkelius ir kitus infrastruktūros objektus.

Aktyvinant veiklą atnaujinta ir papildyta LMSA valdyba: vietoj Dianos Mizaraitės, Balio Baroniūno ir mirusio Jono Lipavičiaus asamblėja naujais nariais patvirtino dr. Audrių Skridailį – VU Botanikos sodo direktorių, Eglę Mankevičienę – Generalinės miškų urėdijos Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyr. specialistę, Mindaugą Kasmauskį – UAB „Likmerė“ generalinį direktorių ir Audrių Petkevičių – UAB „Urbanistika“ direktorių.

Už aktyvų bendradarbiavimą dalis aktyvistų, rėmėjų ir svečių paskatinti simboliniu prizu – ažuoliuku.

Miškas mane domino nuo mažens

VLADISLOVAS PETRAUSKAS

Baigęs 1968 m. LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, 36 metų dirbau miškininku. Be miško sanitarijos domino ir praktinis miškų atkūrimas, daigynai – medelynai, želdinių mišrinimas, jų ugdymas. Išėjęs į pensiją nuo 2004 m. pavasario, apie 70 proc. savo laiko skiriu Tauragės rajone, Žygaičių kaime turimo 41 ha nuosavo miško atkūrimui, želdinių priežiūrai, jaunuolynų ugdymui, kelių tvarkymui, paviršinei melioracijai, atsparių gamtiniais veiksniais mišrių medynų formavimui. Norėčiau pasidalinti kai kuriais miškinkavimo aspektais, pastebėjimais.

Petrauskų miško valdos puošmena ir simbolis

Pirmosios miškininkavimo pamokos tėvų sodyboje

Su mišku bendrauju, galima sakyti, nuo mažens, kai pradėjau epizodiškai sodinti įvairius medelius prie Žygaičių kaimo pamiškėje esančios tėvų sodybos. Mūsų aplinkoje natūraliai neaugo pušys. Todėl besimokant Pagėgių vidurinėje mokykloje, o ir vėliau važiuodamas per šiuos kraštus, gerėdavau šiais didingais ir puošniais medžiais. Man ypač buvo patrauklus jų stiebas – tiesus, beveik be šakų, žievės šviesiai rusva spalva padabintas. 1961 m. rudenį išeidamas į privalomą karinę tarnybą ryžausi sodyboje pasodinti pirmą pušį. Nors ir ne savo augavietėje (sunkus molio derlingas dirvožemis), ji išliko, jau sulaukė 54 metų amžiaus, viršūnė siekia 20 metrų. Per tuos metus šalimais išaugo dar keletas savaiminių pušelių, kurias saugau nuo stirnų ir pelinių graužikų.

Besimokydamas LŽŪA apie 1965 m. gimtinėje įsirengiau mikro medelynėlį, kuriame įgijau pirmuosius praktinės medelininkystės įgūdžius: pasėjau erškėčių, liepų, ievų sėklų, ąžuolo gilių, gyvašakėmis padauginau sedulų, purpurinių karklų, bandžiau įveisti Ivanausko vynuogių. Sodyboje pasodinau maumedį, pocūgę, sibirinį kėnį, kitų medžių ir krūmų. 1966 m. prie sodybos pasodinau 15 liepų alėją, kad žymėtų įvažiavimą į kiemą. Ji džiugina iki šiolei.

Išvykus dirbti miškininku į Radviliškį, Telšius, medelynėlis sunyko, bet dalis medelių, krūmų išliko ir susispietę auga ir dabar. Išliko

ir mūsų sodybos puošmena ir simbolis – senolis ąžuolas. Klaipėdietis miško savininkas Algirdas Ramanauskas padovanojo 2009 m. iš Belgijos gautą lazdyną, kuris jau kelinti metai duoda puikius vaisius. Šį lazdyną pradėjau dauginti skiepijant.

Ekspperimentai nuosavame miške

Prieš 35 metus pradėjau rimčiau domėtis ąžuolų veisimu ir puoselėjimu. Bet galimybė eksperimentuoti atsirado, kai išėjęs į pensiją persikėliau su šeima gyventi į tėviškę. Už sodybos, pamiškėje nustos į sienauti savaimės prisijėję eglaičiai, beržiukai, ąžuoliukai ir kitų lapuočių. Susidarė natūralus mišrus daigynėlis. Ėmiausi su vaikais retinti žėlinius: iškirtau visus beržiukus, kitus lapuočius, kad laisviau galėtų augti ąžuoliukai, eglaitės. Iki šiol negaliu sau atleisti dėl visiško berželių iškirtimo. Du jų bendraamžiai, pasodinti parkelyje prie naujos sodybos Žygaičiuose, per 24 metus pasiekė jau apie 18 metrų aukštį, kiekvieną pavasarį ragaujame jų sulos.

Tuomet ne vieną dešimtmetį buvo rašoma, kalbama pasitarimuose apie ąžuolynų atkūrimą. Norėjosi prie to prisidėti ir pačiam, praktiškai įsitikinti, kodėl ąžuolas taip sunkiai pasiduoda geroms miškininkų pastangoms. Be to, būdamas miškuose visur matydavau daug prisijėjęs ąžuoliukų derlinguose ir skurdesniuose dirvožemiuose Jurbarko, Tauragės, Šilutės, Dubravos, Radviliškio, Raseinių, Telšių ir kitose miškų urėdijose. Vis kildavo klausimas, kodėl ąžuolai pla-

čiai sėjasi savaime, o iš jų savaiminių žėlinių nesusiformuoja ąžuolo medynai.

Pradėjęs detaliau gilintis, pastebėjau, kad savaiminiai ąžuoliukai miške palyginus lėtai auga, juos tuoj užgožia aukštos žolės, lapuočių atžalos, o kur stelbimo mažiau pastoviai jų viršūnės ir šoninius ūglius nukan-džioja kiškiai, stirnos. Vėliau tokie ąžuoliukai virsta keružių krūmu ir vis mažiau gaudami šviesos visai sunyksta.

Tad savo miške pradėjau nuo mažiausių savaiminių ąžuoliukų suradimo ir jų apsaugojimo nuo žvėrelių žalojimo bei minkštųjų lapuočių atžalų stelbimo mažinimo. Aukštesnės žolės su talkininkais apmindžiodavome, lapuočių atžalas patrumpindavome iš pietų pusės ąžuoliuko aukštyje, o iš šiaurės – 10–20 cm aukščiau, kad susidarytų kuo nepalankesnės sąlygos žvėreliams prieiti. Tačiau visai stelbimo nepašalindavome, kad jie greičiau galėtų kilti į viršų. Siekdami lengviau atrasti ąžuoliukus, prie kiekvieno jų įkaldavome kuoliuką ar apdroždavome lapuočio atžalą, taip pat aprišdavome laikraščio skiautele ar spalvoto audinio gabaliuku. Žinoma, atrinkinėti ąžuoliukus reikėtų kol jie su lapais.

Mūsų nustebimui, savaiminių ąžuoliukų rasdavome visur: tarp vešlių augančių žolių, lapuočių sąžalynuose, tarp eglaičių, su aiškia gyvybinga viršūne ir baigiančia nudžiūti. Rasdavome netoli įvairaus amžiaus ąžuolų ir už kelių šimtų metrų nuo jų, sausesnėse ir šlapesnėse vietose, plynai iškirstose aikštėse

ir po medžių laja. Nejaugi vien kėkštai sugėbėjo visur prikaišioti tokią gausybę gilių? Tokių sėjėjų miške turėtų būti gerokai daugiau.

Tačiau pasitaikydavo ir didesnių aikštelių, kur ąžuoliukų nerasdavau. 1996 m. lapkričio viduryje mėginau tokiose vietose pasėti apie 20 kg ąžuolo gilių. Sėjimo būdas buvo paprastas ir pigiausias: vaikstant eilėmis maždaug kas metrą ar du guminiu batu buvo praspiriama paklotė, įmetama 2-3 (5) gilės, jos bato kulnu įspaudžiamos, ant viršaus dar kažkiek užkrapštoma paklotės. Per dvejus metus po sėjos radome sudygusių apie 10-20 proc. ąžuoliukų nuo pasėtų gilių kiekio. Jų buvo ne tik sėtose eilėse, o ir tarp eilių – kėkštų ar gamtos dovanėlių. Rezultatu likome patenkinti.

Keletą metų stebėjau besikrūmijančius ąžuoliukus, nenorinčius augti į viršų. Prisiminiau senų miškininkų patirtį, kad ąžuoliukus būtina genėti. Žinoma, palaipsniui: pirmiausia iki 0,5-1 metro, po 2-3 metų, kai pilnai užgyja pirmosios žaizdos, vėl apie metrą aukštyt. Vėliau jau genima aukščiau, pasilypėjus kopėtėlėmis ar kitokių pasilipimu. Žaizdos iki 3-5 cm skersmens užgyja per 2-3 metus, o mažesnės – dar greičiau. Genėjimo laikas metų eigoje neturi reikšmės. Patarčiau genėti aštriu pjūkleliu ir kuo arčiau medelio stiebo. Per valandą nesunkiai apgenima iki 30 medelių, jei nereikia naudotis kopėtėlėmis.

Bet ąžuoliukų genėjimas gali turėti ir neigiamų pasekmių. Juos gali lengviau nutrinti ragais stirninai, o paūgėjusius nulaupyti elniai ar briedžiai. Kad to neatsitiktų, reikalin-

ga juos kuo daugiau pridengti – apsaugyti lapuočių atžalomis ar nugenėtomis šakomis. Aš sugalvojau ąžuoliukus aptverti lapuočių atžalomis, jas susmaigant ratu ir surišant išdeginta viela. Kitas variantas – ąžuoliukus apsaugyti karklų vytelėmis. Pavasarį dauguma jų įsišaknija ir tampa ilgaamžė apsauga. Vėliau pabandžiau apie kiekvieną ąžuoliuką pasodinti po 4 eglaites. Čia galima panaudoti nerūšines ar savaimines eglaites, kurios prigijusios saugotų nuo išorinių pažeidimų ąžuoliukus 20 ir daugiau metų.

Per nepilnus du dešimtmečius tokiais paprastais būdais 6,6 ha želdinių plote iš savaiminukų ąžuoliukų suformavau 2,8 ha ąžuolynėlį. 1,1 ha plote 42 proc. ąžuoliukų jau pasiekė 5-6 m aukštį. O visame mūsų miško valdos 41 ha plote ąžuolynai sudaro apie 20 proc.

Analogiškai galima rasti miške ir kitų medžių rūšių savaiminukų. Norint iš jų suformuoti mišrius jaunuolynus, reikia pastoviai juos puoselėti ir apsaugoti nuo žvėrių bei pelinių graužikų žalojimo. Mano pastebėjimu, ypač pelinių graužikų yra mėgstami maumedžiai, bukai, kartais klevai. Apsaugai tinka plastikiniai buteliai. Taip galima išauginti medžiais klevus, raudonuosius ąžuolus, bukus, maumedžius, guobas, liepas ir kitas rūšis. Svarbu, kad šalia ar už kelių šimtų metrų būtų jų sėklinių medžių. Pavyzdžiui, nuosavame miške augant keliems raudoniesiems ąžuolams net už 200-500 m nuo motinininių medžių aptikdavau jų savaiminukų.

Važinėjant po Lietuvos miškus daug ką

Nuosavame miške bukus ir ąžuolus nuo žvėrių žalojimo V. Petrauskas apsaugo parankinėmis priemonėmis

supratau giliau nei knygose parašyta, nes praktiniai miško darbai patikslina ir geriausias teorijas. Tų pastebėjimų galėčiau vartinti šimtais, juos turiu surašęs savo kasdieniniuose dienoraščiuose. Gal kas nors jais pasinaudos.

Balandžio 23 d. man sukako 75-ri. Miško darbams reikia tęstinumo. Esu labai dėkingas sūnui Dariui, kuris, baigęs Kauno miškų technikumą, jau antras dešimtmetis su pertraukomis padeda man puoselėti mūsų mišką. LMSA konkurse mūsų miško valdai 2011 m. skirta II vieta, 2012 m. ir 2015 m. – I vieta Tauragės apskrityje.

NOKIAN PADANGOS MIŠKO TECHNIKAI

UAB „PGM TECHNIKA“

Plento g. 6, Užliedžiai, 54305 Kauno r.

www.pgmtechnika.lt

Faks. 8 37 215101

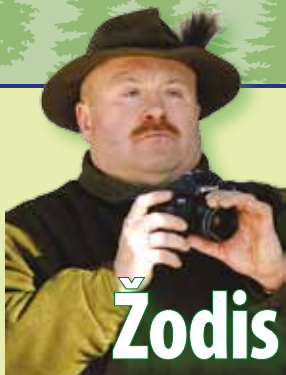
Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Marius)
El. paštas marius@pgmtechnika.lt

NOKIAN®
HEAVY TYRES

nokian
Forest King F

Žodis skaitytojui

Apie tris įsiminusias istorijas

...Dubingių miško biržėje laukiau savo pirmojo trofėjinio elnio (čia iš jaunystės prisiminimų). Jaunas elniokas bando prišnekinti „ant meilės“ tris elnes. Jos – nė iš tolo. Stebiu tą vaikišką žaidimą jau pusę valandos ir pradėdau neri-mauti – negi tas dičkis nepasirodys. Nepakabinęs damų, elniokas plonu bal-seliu užtraukia haremo šefo giesmę. To užteko. Su baisiu traškesiu iš miško į aikštę įsiveržia tikrasis haremo bosas. Įsibėgėjęs išrašo kruopų piemeniui, tuo pačiu patvarko vieną iš trijų patelių ir garuojančia papildve išdidžiai atsi-stoja prieš mano bokštelį. Jo ragai buvo įvertinti sidabro medaliu, 198,40 CIC balo. Užmeskit akį į Lietuvos medžioklės trofėjų rejestrą – lmd.lt.

...Pandėlio girios pakraštį su bičiuliu vokiečiu Alfredu sėdim „ant elnio“. Kairėje už jauno eglynėlio pasigirsta keistas garsas – tarsi arklinis vežimas darda per akmeninį *bruką*. Alfredas žiūri į manę didelėmis akimis. „Briedžiai, – nuraminu. – Ragais aiškinasi, kieno merga“. Sėdim toliau. Iš dešinės per laukymę link tų garsų sliūkina briedė ir dingsta už eglynėlio. Bet „vežimo garsai per bruką“ nenutyla. Po kelių minučių jos pėdsakais, uosdamas malo-nų kvapą, prarisoja jaunas, pusiau baužas (dešinėje iešmas, kairėje gumbas – atrankinis) briedžiokas. „Vežimas per bruką“ už eglynėlio tebevažiuoja, o į laukymę vėl išnyra nusivylusi briedė ir jos kvapiąją vietą uostinėjantis tas pats briedžiokas. Mūsų akyse įvyksta briedžių meilės aktas...

...Paskutinis praėjusio balandžio savaitgalis. Briuselis. Tarptautinės me-džiojamosios faunos ir gamtos apsaugos tarybos (CIC) Generalinė asamblė-ja. Ištuštėjusios, į katakombas panašios Briuselio metro stotys, penktadienio vakarą tuštutėlė Rotušės aikštė, tokios pat ją supančios kavinės. Ir viršūnė – eilė patekti į Briuselio Zaventemo oro uostą. Betoniniai buvusios automo-bilių parkavimo aikštelės koridoriai, skersvėjai, minia žmonių, nežinančių, kas bus už posūkio, koridorių tarpuose be stogo – lietus, seni, jauni, su mil-žiniškais lagaminais, verkiančiais vaikais, tvyranti įtampa – kuris iš skarotų ar tamsesnio gymio detonuos... Ir laimės žiburys – policijos patikra, kuri mane lengvai praleido su svetimu bilietu...

CIC Generalinėje asamblėjoje balandžio 23 d. Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugija ir jos bendruomenė apdovanota CIC medaliu už ištikimybę tausojančios medžioklės ir gamtos apsaugos idealams. Pirmą kartą per pastarąjį dešimtmetį toks apdovanojimas įteiktas nacionalinei delegacijai. Įvertintas ilgametis, aktyvus draugijos bendradarbiavimas su CIC ir su Aplinkos minis-terija, įgyvendinant gamtotvarkos projektus, gausinant Lietuvos medžioja-mąją fauną. Apdovanojimą sudaro CIC prezidento B. Lozės pasirašytas di-plomas ir vardinis medalis.

EUGENIJUS TIJUŠAS

Šernų

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Žvėrių apskaitos Lietuvoje vykdomos jau daug dešimtmečių (Kauno miškų urėdijoje dar 1930 m. atlikta pirmoji žvėrių apskaita), bet apmaudu, kad dar daug medžiotojų, netgi medžiotojų organizacijų vadovų jas supranta skirtingai. Pavyzdžiui, „Ūkininko patarėjo“ laikraštyje (2016 m. vasario 25 d.) išspausdintame straipsnyje (S. Jokūbaitis. „Suskaičiuoti šernus – kaip žiemą žibuokliauti“) Medžiotojų ir žvejų draugijos Kaišiadorių skyriaus pirmininkas Vilius Kasperavičius apgailestauja: „kad vasarį suskaičiavus šernus jų skaičius bus mažesnis, negu realus, nes kovą ir balandį, šernams atsivedus jauniklių, jų gerokai padaugės.“ Šio medžiotojų vadovo nuomone, balandį, kai šernai susilauks prieauglio, apskaitų rezultatus reikėtų patikslinti. Kai kuriuose medžiotojų klubuose netgi įsigudrinama prie vasario mėnesį suskaičiuotų suau-gusių šernų pridėti ir dar negimusius jauniklius. Taip iškraipomi visi žvėrių apskaitos rezultatai.

Visi žvėrys (dabar medžiotojai privalo skaičiuoti tik visus kanopinius žvėrys, vilkus, lūšis, bebrus, barsukus bei kurtinius) skaičiuojami prieš jauniklių atsivedimą, o nustatant jų sumedžiojimo apimtį, atsižvelgiama į žvėrių prieauglio dydį. Mokslininkų nustatytas kiekvie-nos žvėrių rūšies prieauglio procentas nuo suaugusių gyvūnų skaičiaus. Taigi, norint, kad žvėrių populiacijų gausa pasiliktų nekintanti (kokia yra apskaitos metu), sumedžioti reikia tik tokį žvėrių skaičių, koks yra tų žvėrių prieauglio dydis. Norint, kad žvėrių gausa mažėtų, sumedžioti reikia didesnį gyvūnų skaičių nei priauga-ma. Didinant gausą, sumedžiojama mažiau nei priau-gama. Nieko čia nėra sudėtingo. O skaičiuojant žvėris, jų dar negimę jaunikliai čia tikrai ne prie ko...

Svarbus rodiklis yra žvėrių apskaitų ir prieauglio dydžio nustatymo tikslumas. Nustatyta, kad įvairiais

Naujas prieauglis

AUTORIAUS nuotrauka

jaunikliai čia ne prie ko

Šernė su jaunikiiais

būdais (daugeliui jų visai nebūtinai sniegas) žvėrys suskaičiuojami $\pm 20-25$ proc. tikslumu. Koks prieauglio procento nustatymo realus tikslumas, duomenų surasti nepavyko. Žvėrių populiacijų gausos reguliavimui, siekiant ją didinti ar mažinti, pilnai pakanka esamo apskaitų tikslumo. Ar žvėrių gausą medžioklės plotų vienetu reikia didinti ar mažinti, galima spręsti netgi pagal jų sumedžiojimą, net nevykdant jokių apskaitų.

Šernų prieauglis yra 100 proc., o esant palankioms sąlygoms veistis ir didėti. Norint šernų populiacijos gausą sumažinti, reikia sumedžioti 120-150 proc. nuo apskaitoje nustatyto miškinų kiaulių skaičiaus. Todėl nereikia jokio apskaitos rezultatų patikslinimo, kai šernės susilaukė palikuonių. Tačiau itin svarbi sąlyga, kad visus žvėrių apskaitos metodus medžiotojai taikytų sąžiningai. O tam reikalinga, kad jokios medžioklės reglamentuojančios organizacijos nespautų medžiotojų savo nurodymais ir gąsdinimais. Pavyzdžiui, medžiotojų veiklą pradėjo reguliuoti Valstybinė veterinarijos tarnyba, savo nurodymus ir įsakymus net nederindama su Medžioklės įstatymu, Medžioklės taisyklėmis ir medžioklės procesą reguliuojančia Aplinkos ministerija. Tuomet ir atsitinka įvairūs kuriozai. Medžiotojams buvo liepta išmedžioti 90 proc. šernų populiacijos, o po medžioklės sezono pabaigos (2014 m. žiemos pabaigoje) medžiotojai visoje šalies teritorijoje priskaičiavo tik 22 325 miškinės kiaušes, kai 2013 m. apskaitoje jų buvo rasta net 61 795. Dabar, kai reikalaujama, kad medžioklės plotų 1 km² gyventų tik pusė šerno (arba 5 šernai 1000 ha), bijau, kad 2016 m. apskaitoje šernų tiek ir bus su-

raista. Nemanau, kad medžiotojams įsakinėjantys valdininkai turi kokias galimybes šernų apskaitas patikslinti.

Žvėrių skaičiavimui yra gana daug metodų ir daugumai jų nereikalinga sniego danga. Kanopiniai žvėrys gali būti skaičiuojami tiesioginės ir netiesioginės apskaitos metodais. Prie tiesioginės apskaitos priskiriami šie metodai: apskaita prie šėryklų ir jaukinimo vietose; žvėrių rujos metu bei apskaita varant. Netiesioginės apskaitos metodai yra: apskaita pagal žvėrių pėdsakus ar kitas veiklos žymes (ryškiausiai matomas sniege) bei elninių žvėrių apskaita pagal žiemos sezono ekskrementų krūveles. Medžiotojai visą laiką daugiau ar mažiau žino, kiek kokių žvėrių gyvena jų medžioklės plotuose. Šernai yra mažai migruojantys žvėrys, todėl nebūtina jiems nustatinėti konkrečių apskaitos datų. Medžiotojai gali susiskačiuoti šernus ir sausį, ir vasarį, kai tik būna sniego, jeigu nori taikyti apskaitos metodą pagal pėdsakus.

Girionių medžiotojų klubo medžioklės plotuose kanopinius žvėris skaičiuojame per visą medžioklės sezoną, stebėdami juos tykojimo, varymo medžioklėse, o sezono pabaigoje apibendriname stebėjimų rezultatus. Kai būna sniego, dar taikome ir apskaitą pagal pėdsakus, apeidami dalį miško kvartalų. Skaičiuodami briedžius ir elnius konsultuojamės su girininkijų darbuotojais, kurie apie žvėrių gausą priskirtuose miškuose žino ne blogiau už medžiotojus.

Antano Truskausko PJ

FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtos auginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysim geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com

Lietuvos valstybės atkūrimo vardo ąžuolynas prie Sintautų

Kad kiekvienas pajustų didingą ąžuolų ošimą...

Žmogaus gyvenimas neįsivaizduojamas be medžio, kaip ir medžio būtis be žmogaus. Ilgaamžiškumo, tvirtybės simboliu laikomo ąžuolo sunki gilė krinta tiesiai po motinmedžio šakomis ir be žmogaus jos niekas nepaskleis. Nebent vieną kitą gilę išnešios kėkštas. ąžuolus sodiname valstybiniuose ir privačiuose miškuose, svarbia asmenine ar valstybine proga viešose vietose. Bet nepamirškime, kad bent 30 metų žmogus turi nuolat prižiūrėti pasodintą ąžuolą. Toks jau šis medis – tvirtas, ilgaamžiškas, bet kartu lepus, reiklus, kol pats įgauna jėgą augti neglobojamas.

Atgimimo metais dar tvyrant nežinomybės įtampai, Šakių krašto visuomenė netoli Sintautų, pakelėje išdrįso pasodinti Lietuvos valstybės atkūrimo vardo ąžuolyną. Jį su dideliu pakilimu sodino miškininkai ir žemdirbiai, mokytojai ir kunigai, jaunuomenė. Vieni atsivežė savo išaugintą ąžuoliuką, dau-

gumą, dešimtmetį augintų, parūpino Šakių miškų urėdijos miškininkai. Dabar įvardinti visus šio ąžuolyno sodintojus jau neįmanoma, nes tuomet niekam neatėjo mintis rašyti ąžuolyno veisimo metrašį. Šiandien Sintautų ąžuolyne auga per 1,5 tūkst. ąžuolų. Daugumai arti 40 metų, yra ir vyresnių ąžuolų. Kol žmonės pajėgė pasiekti jų aukštį, ąžuolai buvo genimi. Džiugu, kad šiuo ąžuolynu rūpinasi Sintautų seniūnijos seniūnas Kęstutis Birbilas.

Netoli Šakių miesto, Batiškių miško laukymėje 1994 m. pavasarį kilo mintis įveisti Miškininkų atminimo ąžuolyną. Čia pasodinti keli šimtai vardinių ąžuolų, pastatytas koplytstulpis, užvestas metraštis. Taip įprasminas iš Zanavykijos ir viso Sūduvos krašto kilusių arba čia miškus auginusių žmonių atminimas, kurių dauguma niekada jokia forma nebūtų paminėti. Šakių miškų urėdijos miškininkų prižiūrima jauna ąžuolų girai-

tė atrodo gana solidžiai. Jeigu už jos šiaurės rytų pusėje būtų kada nors iškirstas brandus miškas, vertėtų čia įveisti ąžuolo želdinius. Ateities kartoms susiformuotų gražus ąžuolų medynas. Turiu viltį, kad šiai minčiai pritaris ir imsis konkrečių darbų dabartinis Šakių miškų urėdas Sigitas Tamošaitis ir vyriausiasis miškininkas Simonas Šilingas.

Kartu su Miškininkų atminimo ąžuolynu buvo sodinamas ir Šakių miesto įkūrimo 500 metų jubiliejinis ąžuolynas Girėnų kaime. Tam entuziastingai pritarė ir aktyviai dalyvavo Šakių savivaldybės meras Juozas Bertašius, miesto bendruomenė, talkino miškininkai. Mero iniciatyva pastatytas gražus koplytstulpis, įvardijantis ąžuolyno atsiradimą.

Šakių rajono Kidulių seniūnijoje, Šilinkuose 2010 m. pasodinti keli tūkstančiai ąžuoliukų Žalgirio mūšio 600-ųjų metinių proga. Juos sodino visuomeninis sambūris „Gerumo ąžuolas“, kurio aktyvūs nariai yra

Miškininkų atminimo ąžuolynas Batiškių miško laukymėje

Šakių miesto įkūrimo 500 metų proginis ąžuolynas Girėnų kaime

Kidulių girininkijoje, Šilainukuose 2010 m. pavasarį pasodinti proginiai ažuolo želdiniai

miškų urėdas Sigitas Tamošaitis ir lukšietis Juozas Dainelis. Čia pasodintais ažuolais pagerbtas ir Rusijos Federacijoje aviakatastrofoje žuvusios Lenkijos delegacijos atminimas. Talkoje dalyvavęs prezidentas Valdas Adamkus pasodino savo vardinį ažuoliuką ir aviakatastrofoje žuvusio Lenkijos prezidento Lecho Kačinskio ir jo žmonos atminimui skirtus ažuolus. Šiam ažuolynui augti vieta tinkama, ne už ilgo reikės aukštyn kylančius ažuoliukus pagenėti.

Be proginų ažuolų giraičių Šakių miškų urėdijos prižiūrimuose valstybiniuose miškuose pasodinta per 200 tūkst. ažuoliukų. Vien buvęs ilgametis Gelgaudiškio girininkijos girininkas Jonas Gvildys, jungiantis girininkijoms, perdavė Plokščių girininkijos girininkui Edmundui Astrauskui per 10 tūkst. sodintų ir savaiminės kilmės ažuoliukų. Jų daug pasodinta ir Šakių, Sutkų, Kidulių girininkijose. Norėję, kad šių girininkijų girininkai ir kiti jaunesnės kartos miškininkai rastų laiko ir nepritrūk-

tų jėgų tęsti pradėtą kilnų ir įprasminanti visų kartų miškininkų darbą, kad po savęs paliktų didingą ažuolų ošimą...

Veisiant Lietuvos miškuose ažuolynus, praktinės miškininkystės srityje labai svarbi grandimi buvo girininko pagalbininkai eigučiai. Be jų neturime ką įpareigoti prižiūrėti pasodintus ažuolynus. Tai ypač aktualu girininkijoms, sodinančioms daug ažuolo želdinių. Prieš 60 metų Lietuvoje taip pat buvo pasodinta nemažai ažuolo želdinių, bet dėl įvairių priežasčių išliko jų gana nedaug. Šakių miškų urėdijoje Sutkų ir Šakių girininkijoje iš to laiko sodintų ažuolo želdinių išliko tik po vieną hektaro dydžio plotą. Šakių girininkijoje ažuolynas buvo sėtas gilėmis.

Labai norėję, kad įveisti ažuolynai būtų tinkamai prižiūrimi ir išliktų ateities kartoms ne tik kaip vertinga mediena, o ir žmonių lankymosi, traukos, tradicijų, krašto istorijos pagerbimo ir dvasinės atgaivos vieta.

Miškininkas KSAVERAS JONAS VAIČIŪNAS

Lietuvos geologijos tarnybos direktorius dr. Jonas Satkūnas

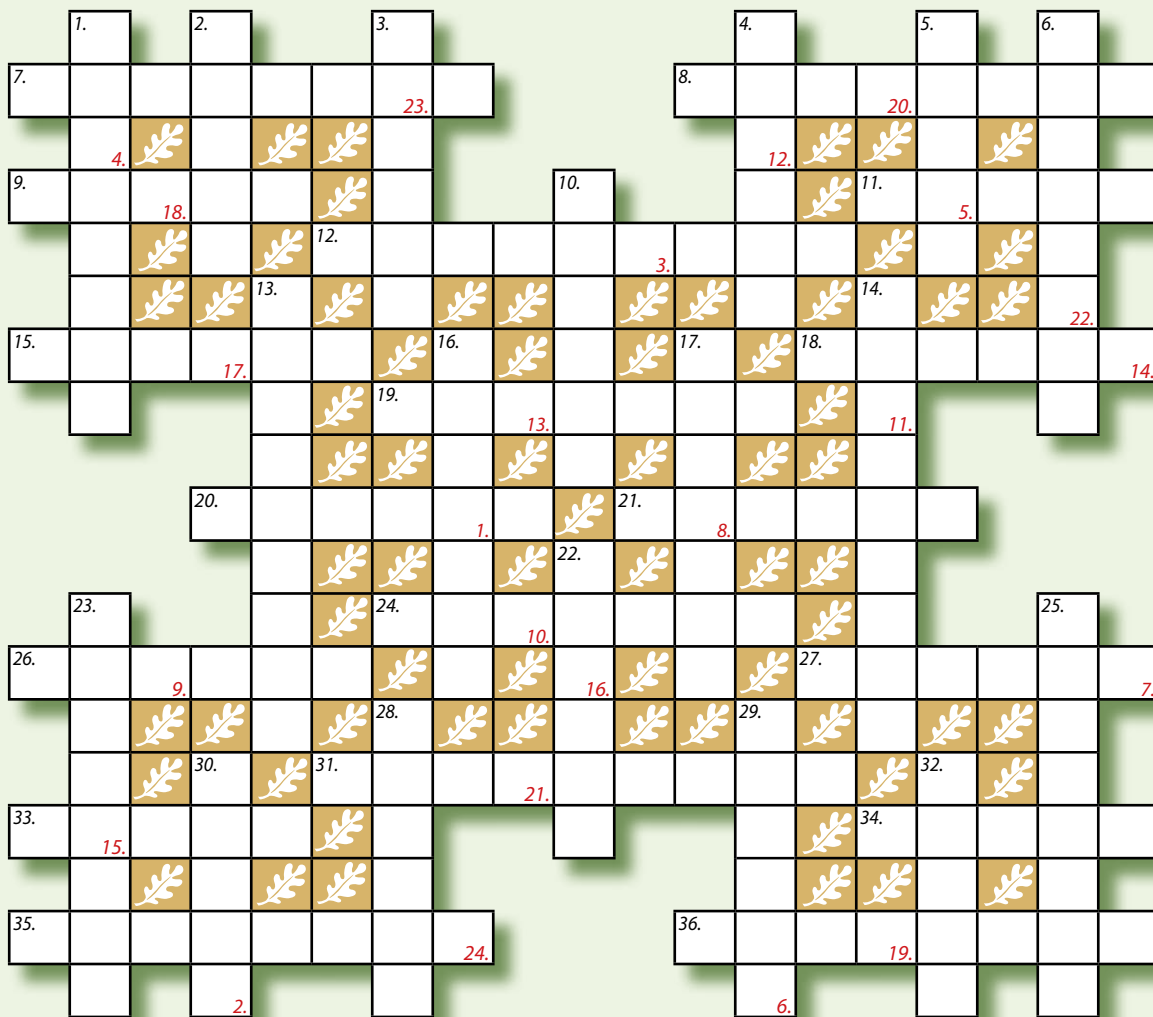
„GIROS AIDE“ – PASKAITA APIE ŽEMĖS GELMES

Pasaulinei žemės dienai paminėti Druskininkų miškų urėdijos mokymo ir informacijos centre „Giros aidas“ organizuota paskaita – diskusija „**Druskininkų meteoritinis krateris ir kitos žemės gelmių paslaptys**“, kurią vedė Lietuvos geologijos tarnybos direktorius dr. Jonas Satkūnas. Pasak mokslininko, Druskininkų apylinkėse, Mizarų kaime XX a. 7-ame dešimtmetyje padarius geofizinę nuotrauką, aptiktas vienas iš kelių Lietuvoje tikrų meteoritinių kraterių. Atlikus tyrimus paaiškėjo, kad prieš maždaug 500 mln. metų Druskininkų apylinkėse į žemės paviršių atsitreknė apie 200 m skersmens dangaus kūnas. Susidūrimo vietoje liko didžiulė duobė, išmušta granito ir gneiso klode, tuomet buvusiame žemės paviršiuje. Krateryje iki kelių šimtų metrų gylio šios uolienos buvo stipriai sutrupintos, vietomis uolienos išsilydė iki vientisos skystos masės. Nustatyta, kad sprogo metu temperatūra galėjo siekti 2000-2500°C, o slėgis – kelis šimtus tūkstančių atmosferų. Mizarų kraterį ilgainiui užpildė nuosėdinių uolienų – smiltainio, aleurito, molio stormė.

Klausytojams buvo įdomi, ar dėl to, kad Druskininkų apylinkės patyrė dangaus kūno smūgį, čia susidarė daug mineralinio vandens šaltinių, besiveržiančių iš kraterio gelmių. Mokslininko nuomone, būtent meteoritinis krateris galėjo nulemti tektoninių lūžių laidumą – jais cirkuliuojantis mineralinis vanduo patenka į vandeninius sluoksnius ir gali pasiekti žemės paviršių šaltinių pavidalų. Mokslininkas pasidžiaugė, kad Druskininkuose galima grožėtis ir įspūdingomis kontinentinėmis kopomis.

Druskininkų miškų urėdijos informacija

Medžių ir krūmų pasaulyje...

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.

20. 21. 22. 23. 24.

Vertikaliai:

1. Medis arba krūmas su plunksniškais lapais ir į šluoteles sukrautais žiedais, jo vaisius – sausas kaulavaisis su viena sėkla.
2. Skundikė, graužikė. **3.** Maisto produktas iš tam tikru būdu apdorotų kakavmedžio vaisių. **4.** Požeminė medžio dalis, kuria jis įsitvirtina ir maitinasi. **5.** Didelis, daugiametis, lapus metantis ar visžalis sumedėjęs augalas. **6.** Gausiai lapuotas krūminis gluosnis, rečiau medis. **10.** Pakraštinė, jaunesnė medienos dalis. **13.** „Šilo“ samana. **14.** Bukinių šeimos lapuočių medis, dar vadinamas valgomuoju kaštonu. **16.** Eglės iš „Žalčių karalienės“ dukra išdavikė. **17.** Datulinės palmės vaisius. **22.** Sedulinių šeimos krūminis augalas arba nedidelis medis, kilęs iš pietų Europos ir pietvakarinės Azijos. **23.** Daugiametis, iki 30 m aukščio medis su tankia kupoliška arba rutuliška laja. **25.** Nei medis, nei žolė, jo stiebas auga labai greitai. Kai kurios rūšys per parą užauga 91 cm. **28.** Stambiausias Lietuvos graužikas, sveriantis 20–26 kg. **29.** Spontanišis, epizodiškai atsirandantis, intensyvus nerimo priepuolis. **30.** Valstiečių gyvenamasis namas, pirkia. **32.** Vienu galu pritvirtinta laikančioji konstrukcija.

Horizontaliai:

7. Beržinių šeimos daugiametis krūmas ar medis, vedantis valgomus vaisius. **8.** Spygliuotas medis su švelniais, rudenį

nukrintančiais spygliais. **9.** Mažytis visžalis durpynų, drėgnų vietų krūmokšnis žydintis rožiniais žiedeliais. **11.** Paviršinis stiebo sluoksnis iki brazdo. **12.** Erškėtinių šeimos dekoratyvinis ir vaisinis krūmas, jo rūgštūs vaisiai kartais vadinami Lietuvos citrina. **15.** Nedidelis krūmas, augantis nederlinguose smėliuose arba durpynuose, rudenio žydi violetiniais žiedeliais. **18.** „Gailus“ pelkių augalas. **19.** Kinivarpa kitaip. **20.** Organizuotas gaminimas, viena iš miškų urėdijų funkcijų – medienos.... **21.** Kuolo ar baslio kitas pavadinimas. **24.** Bestuburis gyvūnas, vienas iš labiausiai paplitusių gyvūnų pasaulyje, priklauso žieduotosioms kirmėlėms. **26.** Tradicinis vietinės gamybos spiritinis gėrimas, gaminamas iš rugių, kartais – kviečių. **27.** Teritorija, tankiai apaugusi medžiais, sudaranti tam tikrą gyvosios gamtos buveinę. **31.** Miškų urėdijos padalinys, kuriame auginami medžių ir krūmų sodmenys miškams želdinti. **33.** Miške auganti notrelinių šeimos žolė (*Stachys*). **34.** Saldus, tšaus skystis, bičių gaminamas iš žieduose esančio nektaro. **35.** Lėtai augantis medis, nors užauga iki 5–25 m (30) aukščio, kamieno skersmuo siekia iki 7 m (11 m). **36.** Lietuvos medžių rūšis, kurios šiaurinė paplitimo riba driekiasi per Lietuvos vidurį, maždaug per Elektrėnus, Kauną, Raseinius, Kelmę, Rietavą, Skuodą.

Sunkesnis žodis: finikas.

Su 30-uju gimtadieniu

Gegužės 3 d. šią sukaktį pažymintį Panevėžio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienos traukimo traktorininką GYTĮ KLIPMANĄ, 29 d. – Dubravos EMM urėdijos medelyno meistrą VYTAUTĄ GRUNSKĮ.

Su 40-uju gimtadieniu

Gegužės 4 d. šią sukaktį pažymintį Šilutės miškų urėdijos valytoją, miško darbininką AURELIJĄ USELIENĘ, 7 d. – Panevėžio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio meistrą REMIGIJĄ SIREVIČIŲ, 8 d. – Tauragės miškų urėdijos Balskų girininkijos miško darbininką NERIŲ DARGĮ, 12 d. – Valskybinio miškotvarkos instituto GIS ir kartografijos skyriaus vyriausiąją specialistę, profesinės sąjungos pirmininkę INĄ BIKUVIENĘ, Tauragės miškų urėdijos Šilinės girininkijos miško darbininką GEDIMINĄ ANDRIEKŲ, 14 d. – Radviliškio miškų urėdijos Aukštelkų girininkijos girininką EVALDĄ KUODĮ, 15 d. – Rokiškio miškų urėdijos Obelių girininkijos miško darbininką IMRAN SAMEDOV, 26 d. – Jurbarko miškų urėdijos buhalterę JOLITĄ VALAITIENĘ, 28 d. – Ukmergės miškų urėdijos medelyno darbininkę RENATĄ UMBRASAITĘ.

Su 50-uju gimtadieniu

Gegužės 2 d. šią sukaktį pažymintį Valstybinės miškų tarnybos Bendrųjų reikalų skyriaus vyriausiąją specialistę DAIVĄ ULINSKIENĘ, 14 d. – Ukmergės miškų urėdijos medelyno traktorininką ALBERTĄ BARZDĄ, 22 d. – Kretingos miškų urėdijos Grūšlaukės girininkijos eigulį ROBERTĄ RŪTĘ, Radviliškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją – šaltkalvį ARŪNĄ VITKŲ, 26 d. – Valkininkų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vyresnįjį mechaniką JUOŽĄ GARDINECĄ,

GEGUŽĖ

27 d. – Druskininkų miškų urėdijos vyriausiąjį miškininką SAULIŲ ADOMAVIČIŲ, 29 d. – Prienų miškų urėdijos Naujosios Ūtos girininkijos girininką ARTŪRĄ KLIMĄ, 31 d. – Švenčionėlių miškų urėdijos Aukštagirio girininkijos girininką ARTŪRĄ MALIAVĄ.

Su 60-uju gimtadieniu

Gegužės 4 d. šią sukaktį pažymintį Joniškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją – traktorininką ALEKSANDRĄ BAUBLĮ, 10 d. – Ukmergės miškų urėdijos medelyno traktorininką ALGIRDĄ RAKAUSKĄ, 19 d. – Telšių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio sargą – kūrįką VYTAUTĄ ŠIAULĮ, 22 d. – Telšių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio tekintoją ANTANĄ BAITĮ, 23 d. – Tauragės miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę REMIGIJĄ BARKAUSKIENĘ, 28 d. – Kretingos miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio vairuotoją PRANĄ KNIUKŠTĄ, 29 d. – Joniškio miškų urėdijos medelyno viršininką BRONISLOVĄ STEPONAVIČIŲ, Kuršėnų miškų urėdijos buhalterę RIMĄ KAKTIENĘ, 30 d. – buvusį Ignalinos miškų urėdijos Kazitiškio girininkijos girininką, Pl. „Felis“ savininką bei UAB „Devana“ generalinį direktorių ANTANĄ TRUSKAUSKĄ.

Gegužės 23 d. sukaks 65-eri Trakų miškų urėdijos urėdai VYGANTUI MIERKIUI.

Su 70-uju gimtadieniu

Gegužės 18 d. šią sukaktį pažymėsiantį

buvusį Nemenčinės miškų urėdijos Žeimenos girininkijos eigulį JOSIF MALIUSKĄ, 25 d. – buvusį ilgametį Rokiškio miškų urėdijos urėdą RIMANTĄ KAPUŠINSKĄ.

Gegužės 5 d. sukanka 75-eri buvusiam ilgamečiam Šilutės miškų urėdijos mechanikui ADOLFUI PAIČIUI, 7 d. – buvusiam ilgamečiam Alytaus miškų urėdijos darbuotojui ALGIMANTUI KAMIČAIČIUI, 16 d. – buvusiam ilgamečiam Marijampolės miškų urėdijos Varnabūdės girininkijos eiguliui VINCUI KAMIČAIČIUI.

Su 80-uju gimtadieniu

Gegužės 15 d. šią sukaktį pažymėsiantį buvusį ilgametį Rokiškio miškų urėdijos medelyno traktorininką VINCENTĄ BIČIŪNĄ, 21 d. – buvusį ilgametį Panevėžio miškų urėdijos Anciškų girininkijos girininką ALGIMANTĄ KIZĮ, buvusį ilgametį Zarasų miškų urėdijos darbuotoją JUOŽĄ PITRINĄ, 25 d. – buvusį ilgametį Anykščių miškų urėdijos Kavarsko girininkijos eigulį JUOŽĄ STUKĄ, 28 d. – buvusią ilgametę Trakų miškų urėdijos ekonomistę MARCELĘ IRENĄ ŠALKAUSKIENĘ, 29 d. – buvusį ilgametį Anykščių miškų urėdijos vairuotoją RIMĄ PETRĄ TAMULEVIČIŲ.

Gegužės 1 d. sukanka 85-eri buvusiam ilgamečiam Rokiškio miškų urėdijos medelyno viršininkui ANTANUI SIRVYDŽIUI, 11 d. – buvusiam ilgamečiam Marijampolės miškų urėdijos Sasnavos girininkijos eiguliui ZIGMUI JUSUI.

Su 90-uju gimtadieniu

Gegužės 16 d. šią sukaktį pažymėsiantį buvusios Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos ilgametį darbuotoją, nusipelnusį šalies miškininką STASĮ BARTAŠEVIČIŲ.

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę. Atsakymus iki gegužės 15 d. siųskite adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt. Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys; Vardenis, Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, **laukia UAB „MMC Forest“ įsteigtas prizas – Grėblys Truper TR 14322**

Už kryžiažodžio „Paukščių pasaulyje...“, išspausdinto 2016 m. nr. 3, teisingą atsakymą **UAB „MMC Forest“ įsteigtą prizą – pjūklelį Tri Saw 180 T laimėjo Adolfas Gricius.**

Dėl prizo kreipkitės: el. paštu info@musu-girios.lt, tel. 8687 10616.

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

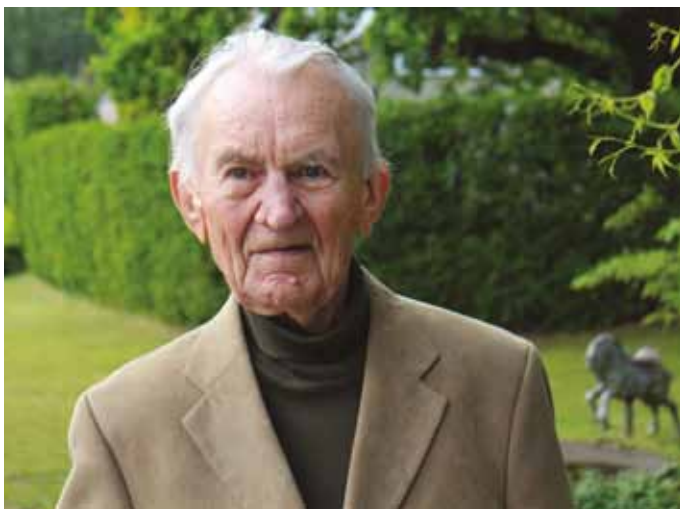
Kryžiažodžio 2016-03 „Paukščių pasaulyje...“ atsakymai:**Vertikaliai:**

1. Žvirblis. 2. Klasė. 3. Šaltis. 4. Laukys. 5. Kuosa. 6. Lašiniai. 10. Jerubė. 13. Karetaitė. 14. Gričiukas. 16. Dagilis. 17. Vyturys. 22. Erelis. 23. Stagaras. 25. Kranklys. 28. Rizika. 29. Vanduo. 30. Maras. 32. Šalis.

Horizontaliai:

7. Svilikas. 8. Gaidukas. 9. Trasa. 11. Usnis. 12. Vieverys. 15. Lizdas. 18. Kragas. 19. Baublys. 20. Stotis. 21. Suopis. 24. Čiurlys. 26. Starta. 27. Kamara. 31. Čimčiakas. 33. Naras. 34. Šarka. 35. Patarška. 36. Kurtinys.

ČIULBA ULBA PAUKŠTELIAI

Jonas Simaitis

1924 07 14 – 2016 03 20

Kovo 20 d. netekome nusipelnusio šalies miškininko, buvusios Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos ilgamečio darbuotojo Jono Simaičio, miškų ūkio sistemoje dirbusio per 45-erius metus. Šių metų liepą jam būtų sukakę 92 metai.

Velionis buvo kilęs iš Radviliškio rajono Miežaičių kaimo valstiečių šeimos. Baigusį 1944 m. Šeduvos gimnaziją užklupo iš Rytų atėjusio fronto ir pokario sumaištis. 1945 m. suėmė ir ištrėmė tėvą. Kad išliktų laisvėje, Jonas įsidarbino Šiaulių mazgo geležinkelio remontininku, vėliau pradžios mokyklos vedėju Radviliškio rajone. 1945 m. rudenį išvažiavo į Vilnių, VU Miškų ūkio fakultetą studijuoti miškininkystės. Pragyvenimui dvejus metus vakarais dirbo mokytoju suaugusiųjų gimnazijoje, 1948 m. įsidarbino Trakų miško pramonės ūkyje techniku, vėliau – Vilniaus miško pramonės trešte „Lietuvos miškas“ inžinieriumi.

Gavęs 1950 m. jau LŽŪA Miškų ūkio fakulteto baigimo diplomą, Jonas 1950 m. birželį išvyko į Telšių miškų ūkį, kur iki 1956 m. pabaigos dirbo inžinieriumi, medienos gaminių cecho vedėju. Perspektyvų, bet nepartinį specialistą ministras A. Matulionis įžvalgiai 1957 m. pradžioje paskyrė naujai įsteigto Rietavo miškų ūkio direktoriumi, kur teko kurtis, galima sakyti, plynioje vietoje. 1958 m. gegužę sujungus Rietavo miškų ūkį su miško pramonės ūkiu, J. Simaitis iki 1968 m. pavasario sėkmingai vadovavo didžiuliui miško pramonės ūkiui, subūrė darnų ir darbštų kolektyvą. Netrukus rietaviškiai išgarsėjo žinyboje sausindami miškus, tiesdami kelius, tvarkydami 1961 m. ir 1967 m. audrų sudarkytus medynus, statydami miško darbininkams butus, vykdydami kitus būtinus darbus. Už tai jų vadovui 1964 m. suteiktas nusipelnusio šalies miškininko

vardas. Rietavo miškininkai garsėjo ir sporto pasirodymais bei girininko Stepo Eigirdo suburtos meno saviveiklos renginiais. 1967 m. jie su saviveikliniu spektakliu dalyvavo Maskvoje surengtame liaudies teatrų festivalyje.

1968 m. kovą rietaviškiai apgailestaudami išlydėjo savo vadovą į Vilnių, kur J. Simaitis buvo perkeltas dirbti prie ministerijos įsteigtos Darbo mokslinio organizavimo ir ekonominių tyrimų laboratorijos skyriaus viršininku, o netrukus paskirtas šios laboratorijos direktoriaus pavaduotoju. Čia jis galėjo iš dalies įgyvendinti ir neišsipildžiusią studijų metų svajonę būti mokslininku – jam pavesta detaliau gilintis į miško ruošos darbų organizavimą, kartu su kolegomis rengti darbų normatyvus, rekomendacijas.

1973 m. spalį analitikas miškininkas pakviečiamas dirbti į ministeriją Miško eksploatavimo valdybos viršininko pavaduotoju, kur iki 1985 m. rūpinosi miško kirtimo technologijų, naujos technikos diegimu gamyboje, rengė seminarus, teisės aktus, šia linkme dirbti ugdė jauną miškininkų kartą. Tam naudojo ir įtaigų spausdintą žodį – rašė dalykinius straipsnius į miškininkų spaudą, rengė apžvalginę informaciją į leidinius apie miškų ūkio darbus. 1974 m. kartu su kitais autoriais parengė leidinį „Miško kirtėjų brigados“.

Išėjęs dar energingas į pensiją, Jonas po kelių mėnesių sugrįžo vėl į ministeriją, kur dirbo vedančiuoju inžinieriumi, vėliau iki 1993 m. – EPKT biure gamybinio mokymo meistras. 1993 m. perėjo į UAB „Liforė“, kurioje iki 1998 m. vidurio dirbo ekonomistu.

Daugelio pažinusių prisiminimuose velionis išliks jaunatviškos nuotaikos, geraširdis, optimistas, inteligentiškas žmogus, kartu reiklus, pareigingas, darbštus darbuotojas, mėgęs bendrauti ir su jaunais kolegomis, nevaržęs jų iniciatyvos. Ir būdamas aukštu ministerijos valdininku, jis nepamiršo, kuo skalsi gamybininko duona, buvo mėgiamas miškų ūkiuose dirbusių miškininkų. Jei kuris ko nors nežinodavo ar nesuprasdavo, jis kantriai ir geranoriškai visuomet išaiškindavo, patarėdavo, pats įsigilindavo į ruošiamą dokumentą ar ataskaitą iki esmės, kad būtų pateikta teisinga informacija ir nebe kaip, o taisyklinga lietuvių kalba.

Apie nugyventus metus jis su humoru interviu „Mūsų gironose“ (2004 m.) yra sakęs: vargų gyvenime neskaičiavau, niekam neapykantos nejaučiau, laisvalaikio daug skaičiau, kad suvokčiau žmogaus įvairaus elgesio motyvą, tik liūdnoka, kad senatvėje maišais reikia nešti perskaitytus leidinius... Jis tikėjo, kad ir toliau Lietuvos miškininkai laikysis tęstinės tradicinės miškininkystės.

Nuoširdžiai užjaučiame dėl netekties velionio žmoną Valeriją, dukras Virginiją ir Jūratę, anūką Paulių, kitus artimuosius ir tikiame, kad laiko tėkmėje neišblės šio šviesaus žmogaus atminimas.

Iškilius miškininkas Jonas Simaitis palaidotas Vilniaus Kairėnų kapinėse.

Buvę bendradarbiai

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE ERGO 8W

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Malavėnų g. 1,
LT-81494 Ginkūnų k.,
Šiaulių r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Molėtų g. 13,
LT-14262 Didžiosios Riešės k.,
Vilniaus r.

KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

ISPŪDINGA GALIA ⇕ JOKIŲ DŪMŲ

Mažas svoris, patogus valdymas ir didelis grandinės greitis – Husqvarna T536Li XP® suteikia jums visus benzininių pjūklų privalumus, neišskirdamas jokių teršalų. Tai gaivaus oro gurkšnis tikriems arboristams.

Daugiau informacijos www.husqvarna.lt

HUSQVARNA T536Li XP®

Lengvas, akumuliatorinis viena ranka valdomas grandininis pjūklas, skirtas arboristams. Pasižymi ypatingai dideliu grandinės sukimosi greičiu.

36V, 4.2 Ah, rek. juostos ilgis 25-35 cm, 3.9 kg su baterija

€437

Kaina be akumulatoriaus ir pakrovėjo.

Husqvarna®
IR TU PASIRUOŠĘS